This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

NEDL TRANSFER
HN 64VB 6
Digitized by Google

KC 16964

ROMA
Libreria di Luigi de Romanis
Piazza di Sciarra sul Corso
N.° 319.

*342. Glasgow, 1742. Ed. Casaubon. With Juvenal.

D. Junii Juvenalis et A. Persii Flacci S-
tyræ, ex editionibus emendatiſſimis Her

& Casauboni. Ad finem adjiciuntur Lectiones Variantes in Juvenale, ex Codicibus Mss. & Excusis. Glasguae, Sumptibus Roberti Foulis; venales proſtant Edinburgi apud G. Hamilton & J. Balfour, Londini apud A. Millar, exadverſum D. Clementis Ædem, in
d. M DCC XLII. 8°.

M.

ept for the readings at the

Digitized by Google

No. 342

Digitized by Google

Dear Morris -

This I take to be an earlier edition of your 249. I believe Lowndes calls it the First Foulis edition though you do not seem to have it in your list. Am I right? If I am say so & I will tell you I should make any bibliographers fortune as a book finder.

Always yours

D.B.F.

Digitized by Google

D. JUNII JUVENALIS

ET

A. PERSII FLACCI

SATYRÆ,

Ex EDITIONIBUS emendatiſſimis
HENNINII & CASAUBONI.

Ad finem adjiciuntur LECTIONES VARIANTES in JUVENALE, ex Codicibus MSS. & Excuſis.

GLASGUAE,
Sumptibus ROBERTI FOULIS; venales proſtant *Edinburgi* apud G. HAMILTON & J. BALFOUR, *Londini* apud A. MILLAR, exadverſum D. Clementis Ædem, in vico dicto *The Strand*. M DCC XLII.

Digitized by Google

KC 16964
~~Lp 15.7.42.2~~

Harvard College Library
Gift of
Morris H. Morgan
Jan. 1, 1910

Digitized by Google

D. JUNII JUVENALIS
SATYRÆ.

SATYRA I.

Semper ego auditor tantùm? nunquamne reponam,
Vexatus toties rauci Theſeide Codri?
Impunè ergo mihi recitaverit ille togatas,
Hic elegos? impunè diem conſumſerit ingens
Telephus? aut ſummi plenâ jam margine libri
Scriptus & in tergo necdum finitus Oreſtes?
Nota magis nulli domus eſt ſua, quàm mihi lucus
Martis: & Æoliis vicinum rupibus antrum
Volcani. quid agant venti, quas torqueat umbras
Æacus: unde alius furtivæ devehat aurum
Pelliculæ, quantas jaculetur Monychus ornos:
Frontonis platani, convulſaque marmora clamant
Semper, & aſſiduo ruptæ lectore columnæ.
Expectes eadem a ſummo minimoque poetâ.
Et nos ergo manum ferulæ ſubduximus, & nos
Conſilium dedimus Sullæ, privatus ut altum
Dormiret? Stulta eſt clementia, cùm tot ubique
Vatibus occurras, perituræ parcere chartæ.
Cur tamen hoc potiùs libeat decurrere campo,
Per quem magnus equos Auruncæ flexit alumnus:
Si vacat & placidi rationem admittitis, edam.
Cùm tener uxorem ducat ſpado, Mævia Tuſcum

Digitized by Google

Figat aprum & nudâ teneat venabula mammâ:
Patricios omneis opibus quum provocet unus,
Quo tondente gravis juveni mihi barba ſonabat:
Cùm pars Niliacæ plebis, cùm verna Canopi
Criſpinus, Tyrias humero revocante lacernas,
Ventilet æſtivum digitis ſudantibus aurum,
Nec ſufferre queat majoris pondera gemmæ:
Difficile eſt Satyram non ſcribere: nam quis iniquæ
Tam patiens urbis, tam ferreus, ut teneat ſe?
Cauſſidici nova cùm veniat lectica Mathonis
Plena ipſo; poſt hunc magni delator amici,
Et cito rapturus de nobilitate comesâ,
Quod ſupereſt, quem Maſſa timet, quem munere palpat
Carus, & a trepido Thymele ſummiſſa Latino:
Cùm te ſummoveant, qui teſtamenta merentur
Noctibus, in cœlum quos evehit optima ſummi
Nunc via proceſſus, vetulæ veſica beatæ!
Unciolam Proculejus habet, ſed Gillo deuncem:
Parteis quiſque ſuas ad menſuram inguinis heres
Accipiat ſane mercedem ſanguinis, & ſic
Palleat, ut nudis preſſit qui calcibus anguem,
Aut Lugdunenſem rhetor dicturus ad aram.
Quid referam, quantâ ſiccum jecur ardeat irâ,
Cùm populum gregibus comitum premat hic ſpoliator
Pupilli proſtantis? & hic damnatus inani
Judicio (QUID enim ſalvis infamia nummis?)
Exſul ab octavâ Marius bibit, & fruitur DIS
Iratis: at tu victrix provincia ploras.
Hæc ego non credam Venuſinâ digna lucernâ?

Hæc ego non agitem? ſed quid magis Heracleas,
Aut Diomedeas, aut mugitum Labyrinthi,
Et mare percuſſum puero, fabrumque volantem:
Cùm leno accipiat mœchi bona, ſi capiendi
Jus nullum uxori, doctus ſpectare lacunar,
Doctus & ad calicem vigilanti ſtertere naſo:
Cùm fas eſſe putet curam ſperare cohortis,
Qui bona donavit præſepibus, & caret omni
Majorum cenſu, dum pervolat axe citato
Flaminiam: puer Automedon nam lora tenebat,
Ipſe lacernatæ cùm ſe jactaret amicæ.
Nonne libet medio ceras implere capaces
Quadrivio: cùm jam ſextâ cervice feratur
Hinc atque inde patens, ac nudâ pæne cathedrâ,
Et multum referens de Mæcenate ſupino
Signator falsò, qui ſe lautum, atque beatum
Exiguis tabulis, & gemmâ fecerat udâ?
Occurrit matrona potens, quæ molle Calenum
Porrectura viro miſcet ſitiente rubetam,
Inſtituitque rudes melior Locuſta propinquas
Per famam & populum nigros efferre maritos.
Aude aliquid brevibus Gyaris & carcere dignum,
Si vis eſſe aliquis: PROBITAS *laudatur, & alget.*
Criminibus debent hortos, prætoria, menſas,
Argentum vetus, & ſtantem extra pocula caprum.
Quem patitur dormire nurus corruptor avaræ,
Quem ſponſæ turpes, & prætextatus adulter?
Si natura negat, facit indignatio verſum,
Qualemcunque poteſt: qualeis ego, vel Cluvienus.

Ex quo Deucalion nimbis tollentibus æquor
Navigio montem aſcendit, ſorteiſque popoſcit,
Paulatimque animâ caluerunt mollia ſaxa,
Et maribus nudas oſtendit Pyrrha Puellas:
Quidquid agunt homines, votum, timor, ira, voluptas,
Gaudia, diſcurſus, noſtri eſt farrago libelli.
Et quando uberior vitiorum copia? quando
Major avaritiæ patuit ſinus? alea quando
Hos animos? neque enim loculis comitantibus itur
Ad caſum tabulæ, poſitâ ſed luditur arcâ.
Prælia quanta illic diſpenſatore videbis
Armigero! ſimplexne furor ſeſtertia centum
Perdere, & horrenti tunicam non reddere ſervo?
Quis totidem erexit villas? quis fercula ſeptem
Secretò cœnavit avus? nunc ſportula primo
Limine parva ſedet, turbæ rapienda togatæ.
Ille tamen faciem prius inſpicit, & trepidat, ne
Suppoſitus venias, ac falſo nomine poſcas.
Agnitus accipies, jubet à præcone vocari
Ipſos Trojugenas. Nam vexant limen & ipſi
Nobiſcum. da Prætori, da deinde Tribuno.
Sed libertinus prior eſt: prior, inquit, ego adſum.
Cur timeam? dubitemve locum defendere: quamvis
Natus ad Euphratem, molles quod in aure feneſtræ
Arguerint, licet ipſe negem? ſed quinque tabernæ
Quadringenta parant. Quid confert purpura major
Optandum, ſi Laurenti cuſtodit in agro
Conductas Corvinus oveis? ego poſſideo plus
Pallante, & Licinis. Expectent ergo tribuni:

Vincant

Digitized by Google

Vincant divitiæ: ſacro nec cedat honori,
Nuper in hanc urbem pedibus qui venerat albis:
Quandoquidem inter nos ſanctiſſima divitiarum
Majeſtas: etſi funeſta Pecunia templo
Nondum habitas, nullas nummorum ereximus aras,
Ut colitur Pax, atque Fides, Victoria, Virtus,
Quæque ſalutato crepitat Concordia nido.
Sed cùm ſummus honor finito computet anno,
Sportula quid referat, quantum rationibus addat:
Quid facient comites, quibus hinc toga, calceus hinc eſt,
Et panis, fumuſque domi? denſiſſima centum
Quadrantes lectica petit, ſequiturque maritum
Languida, vel prægnans, & circumducitur uxor.
Hic petit abſenti, notâ jam callidus arte,
Oſtendens vacuam, & clauſam pro conjuge ſellam.
Galla mea eſt, inquit. Citiùs dimitte. Moraris?
Profer Galla caput. Noli vexare, quieſcit.
Ipſe dies pulchro diſtinguitur ordine rerum:
Sportula, deinde forum, juriſque peritus Apollo,
Atque triumphales, inter quas auſus habere
Neſcio quis titulos Ægyptius, atque Arabarches:
Cujus ad effigiem non tantùm mejere fas eſt.
Veſtibulis abeunt veteres, laſſique clientes,
Votaque deponunt, quanquam longiſſima, cœnæ
Spes homini. caulis miſeris, atque ignis emendus.
Optima ſilvarum interea, pelagique vorabit
Rex horum, vacuiſque toris tantum ipſe jacebit.
Nam de tot pulchris, & latis orbibus, & tam
Antiquis, unâ comedunt patrimonia menſâ.

Nullus jam paraſitus erit. Sed quis feret iſtas
Luxuriæ ſordes? quanta eſt gula, quæ ſibi totos
Ponit apros, animal propter convivia natum!
Pœna tamen præſens, cùm tu deponis amictus
Turgidus, & crudum pavonem in balnea portas.
Hinc ſubitæ mortes, atque inteſtata ſenectus.
It nova, nec triſtis per cunctas fabula cœnas:
Ducitur iratis plaudendum funus amicis.
Nil erit ulterius, quod noſtris moribus addat
Poſteritas: eadem cupient facientque minores.
OMNE *in præcipiti vitium ſtetit. Utere velis,*
Totos pande ſinus. Dicas heic forſitan, unde
Ingenium par materiæ? unde illa priorum,
Scribendi quodcunque animo flagrante liberet
Simplicitas, cujus non audio dicere nomen?
Quid refert dictis ignoſcat Mutius, an non?
Pone Tigellinum: tæda lucebit in illa,
Quâ ſtantes ardent, qui fixo gutture fumant,
Et latum mediâ ſulcum deducet arenâ.
Qui dedit ergo tribus patruis aconita, vehatur
Penſilibus plumis, atque illinc deſpiciet nos:
Cùm veniet contrà, digito compeſce labellum:
Accuſator erit, qui verbum dixerit, hic eſt.
Securus licet Æneam, Rutilumque ferocem
Committas: nulli gravis eſt percuſſus Achilles,
Aut multùm quæſitus Hylas, urnamque ſecutus.
Enſe velut ſtricto, quoties Lucilius ardens
Infremuit, rubet auditor, cui frigida mens eſt
Criminibus, tacitâ ſudant præcordia culpâ.

Inde

Digitized by Google

Inde iræ, & lacbrymæ. Tecum priùs ergo voluta
Hæc, animo ante tubas: galeatum ſerò duelli
Pœnitet. Experiar, quid concedatur in illos,
Quorum Flaminia tegitur cinis, atque Latina.

SATYRA II.

ULtra Sauromatas ſugere hinc libet, & glacialem
Oceanum, quoties aliquid de moribus audent,
Qui Curios ſimulant, & Bacchanalia vivunt,
Indocti primùm: quanquam plena omnia gypſo
Chryſippi invenies. Nam perſectiſſimus horum eſt,
Si quis Ariſtotelem ſimilem, vel Pittacon emit,
Et jubet archetypos pluteum ſervare Cleanthas.
FRONTIS nulla fides. Quis enim non vicus abundat
Triſtibus obſcœnis? caſtigas turpia, cum ſis
Inter Socraticos notiſſimâ foſſâ cinædos:
Hiſpida membra quidem, & duræ per brachia ſetæ
Promittunt atrocem animum: ſed podice lævi
Cæduntur tumidæ, medico ridente, mariſcæ.
Rarus ſermo illis, & magna lubido tacendi,
Atque ſupercilio brevior coma. Verius ergo,
Et magis ingenuè Peribomius: hunc ego fatis
Imputo, qui vultu morbum, inceſſuque fatetur.
Horum ſimplicitas miſerabilis, his furor ipſe
Dat veniam: ſed pejores, qui talia verbis
Herculis invadunt, & de virtute locuti
Clunem agitant: ego te ceventem, Sexte, verebor?
Infamis Varilus ait: quo deterior te?

Lo-

Digitized by Google

Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus.
Quis tulerit Gracchos de ſeditione querenteis?
Quis cœlum terris non miſceat, & mare cœlo,
Si fur diſpliceat Verri? homicida Miloni?
Clodius accuſet mœchos? Catilina Cethegum?
In tabulam Sullæ ſi dicant diſcipuli tres?
Qualis erat nuper tragico pollutus adulter
Concubitu: qui tunc leges revocabat amaras
Omnibus, atque ipſis Veneri Martique timendas,
Cùm tot abortivis fœcundam Julia vulvam
Solveret, & patruo ſimiles effunderet offas?
Nonne igitur jure, ac merito vitia ultima fictos
Contemnunt Scauros, & caſtigata remordent?
Non tulit ex illis torvum Laronia quendam
Clamantem toties. ubi nunc lex Julia? dormis?
Atque ita ſubridens: felicia tempora, quæ te
Moribus opponunt. Habeat jam Roma pudorem.
TERTIUS è cœlo cecidit Cato. Sed tamen unde
Hæc emis, hirſuto ſpirant opobalſama collo
Quæ tibi? Ne pudeat dominum monſtrare tabernæ.
Quod ſi vexantur leges, ac jura: citari
Ante omnes debet Scantinia. Reſpice primùm
Et ſcrutare viros: faciunt hi plura; ſed illos
Defendit numerus, junctæque umbone phalanges.
Magna inter molleis concordia. Non erit ullum
Exemplum in noſtro tam deteſtabile ſexu.
Tædia non lambit Cluviam, nec Flora Catullum:
Hippo ſubit juvenes, & morbo pallet utroque.
Nunquid nos agimus cauſas, Civilia Jura

Novi-

Novimus, aut ullo ſtrepitu fora veſtra movemus?
Luctantur paucæ: comedunt coliphia paucæ.
Vos lanam trahitis, calathiſque peracta refertis
Vellera: vos tenui prægnantem ſtamine ſuſum
Penelope meliùs, leviùs torquetis Arachne,
Horrida quale facit reſidens in codice pellex.
Notum eſt, cur ſolo tabulas impleverit Hiſter
Liberto, dederit vivus cur multa puellæ.
Dives erit, magno quæ dormit tertia lecto.
Tu nube, atque tace: donant arcana cylindros.
De nobis poſt hæc triſtis ſententia fertur.
DAT veniam corvis, vexat cenſura columbas.
Fugerunt trepidi vera, ac manifeſta canentem
Stoïcidæ. Quid enim falſi Laronia? Sed quid
Non facient alii, cùm tu multicia ſumas
Cretice? Et hanc veſtem populo mirante perores
In Proculas, & Pollitas? Eſt mœcha Fabulla.
Damnetur, ſi vis, etiam Carfinia: talem
Non ſumet damnata togam. Sed Julius ardet,
Æſtuo. Nudus agas: minus eſt inſania turpis.
En habitum, quo te leges, ac jura ferentem
Vulneribus crudis populus modò victor, & illud
Montanum poſitis audiret vulgus aratris.
Quid, non proclames, in corpore Judicis iſta
Si videas? Quæro, an deceant multicia teſtem?
Acer, & indomitus, libertatiſque magiſter
Cretice perluces! DEDIT hanc contagio labem,
Et dabit in plureis: ſicut grex totus in agris
Unius ſcabie cadit, & porrigine porci,

Uvaque conſpecta livorem ducit ab uvâ.
Fœdius hoc aliquid quandoque audebis amictu.
NEMO repentè fuit turpiſſimus. Accipient te
Paulatim, qui longa domi redimicula ſumunt
Frontibus, & toto poſuêre monilia collo,
Atque Bonam teneræ placant abdomine porcæ,
Et magno cratere Deam: Sed more ſiniſtro
Exagitata procul non intrat fœmina limen.
Solis ara Deæ maribus patet. Ite profanæ!
Clamatur: nullo gemit heic tibicina cornu.
Talia ſecretâ coluerunt Orgia tædâ
Cecropiam ſoliti Baptæ laſſare Cottyto.
Ille ſupercilium madidâ fuligine tactum
Obliquâ producit acu, pingitque trementeis
Attollens oculos: vitreo bibit ille Priapo,
Reticulumque comis auratum ingentibus implet,
Cæruleâ indutus ſcutulatâ, aut galbina raſa,
Et per Junonem domini jurante miniſtro.
Ille tenet ſpeculum, pathici geſtamen Othonis,
Actoris Aurunci ſpolium: quo ſe ille videbat
Armatum, cum jam tolli vexilla juberet.
Res memoranda novis annalibus, atque recenti
Hiſtoriâ, ſpeculum civilis Sarcina belli.
Nimirum ſummi ducis eſt occidere Galbam,
Et curare cutem ſummi conſtantia civis;
Bebriaci campo ſpolium affectare palati;
Et preſſum in facie digitis extendere panem:
Quod nec in Aſſyrio pharetrata Semiramis orbe,
Mœſta nec Actiaca fecit Cleopatra carina.

Hic

Hic nullus verbis pudor, aut reverentia menſæ.
Hic turpis Cybeles, & fractâ voce loquendi
Libertas, & crine ſenex fanaticus albo
Sacrorum Antiſtes, rarum, ac memorabile magni
Gutturis exemplum, conducenduſque magiſter.
Quid tamen expectant: Phrygio quos tempus erat jam 115
More ſupervacuam cultris abrumpere carnem?
Quadringenta dedit Gracchus ſeſtertia, dotem
Cornicini; ſive hic recto cantaverat ære.
Signatæ tabulæ: dictum FELICITER! *ingens* 119
Cœna ſedet: gremio jacuit nova nupta mariti.
O proceres, cenſore opus eſt, an haruſpice nobis?
Scilicet horreres, majoraque monſtra putares,
Si mulier vitulum, vel ſi bos ederet agnum?
Segmenta, & longos habitus, & flamea ſumit,
Arcano qui ſacra ferens nutantia loro 125
Sudavit clypeis ancilibus. O pater urbis,
Unde nefas tantum Latiis paſtoribus? Unde
Hæc tetigit, gradive, tuos urtica nepotes?
Traditur ecce viro clarus genere, atque opibus vir;
Nec galeam quaſſas, nec terram cuſpide pulſas, 130
Nec quereris patri? Vade ergo, & ſede ſeveri
Jugeribus campi, quem negligis. Officium cras
Primo ſole mihi peragendum in valle Quirini.
Quæ cauſſa officii? Quid quæris? Nubit amicus,
Nec multos adhibet. Liceat modò vivere: fient,
Fient iſta palàm, cupient & in acta referri. 136
Intereà tormentum ingens nubentibus hæret,
Quòd nequeunt parere, & partu retinere maritos.

Digitized by Google

Sed melius, quod nil animis in corpora juris
Natura indulget. Steriles moriuntur, & illis
Turgida non prodeſt conditâ pyxide Lyde,
Nec prodeſt agili palmas præbere Luperco.
Vicit & hoc monſtrum tunicati fuſcina Gracchi,
Luſtravitque fugâ mediam gladiator arenam,
Et Capitolinis generoſior, & Marcellis,
Et Catulis, Paulique minoribus, & Fabiis, &
Omnibus ad podium ſpectantibus. his licet ipſum
Admoveas, cujus tunc munere retia miſit.
Eſſe aliquos Maneis, & ſubterranea regna,
Et pontum, & Stygio ranas in gurgite nigras,
Atque unâ tranſire vadum tot millia cymbâ,
Nec pueri credunt, niſi qui nondum ære lavantur.
Sed tu vera puta. Curius quid ſentit, & ambo
Scipiadæ? Quid Fabricius, maneſque Camilli?
Quid Cremeræ legio, & Cannis conſumta juventus,
Tot bellorum animæ; quoties hinc talis ad illos
Umbra venit? cuperent luſtrari, ſi qua darentur
Sulphura cum tædis, & ſi foret humida laurus.
Illuc, heu! miſeri traducimur. arma quidem ultra
Littora Jubernæ promovimus, & modò captas
Orcadas, ac minimâ contentos nocte Britannos:
Sed quæ nunc populi fiunt victoris in urbe,
Non faciunt illi, quos vicimus: & tamen unus
Armenius Zalates cunctis narratur ephebis
Mollior ardenti ſeſe indulſiſſe Tribuno.
Adſpice, quid faciant commercia: venerat obſes.
Hic fiunt homines. Nam ſi mora longior urbem

Indulſit

Digitized by Google

Indulſit pueris, non unquam deerit amator:
Mittentur braccæ, cultelli, fræna, flagellum.
Sic prætextatos referunt Artaxata mores.

SATYRA III.

QUamvis digreſſu veteris confuſus amici,
Laudo tamen, vacuis quòd ſedem figere Cumis
Deſtinet, atque unum civem donare Sibyllæ.
Janua, Bajarum eſt, & gratum littus amœni
Seceſſus. Ego vel Prochytam præpono Suburræ.
Nam quid tam miſerum, & tam ſolum vidimus, ut non
Deteriùs credas horrere incendia, lapſus
Tectorum aſſiduos, ac mille pericula ſævæ
Urbis, & Auguſto recitantes menſe Poëtas?
Sed dum tota domus rhedâ componitur unâ,
Subſtitit ad veteres arcus, madidamque Capenam:
Hic, ubi nocturnæ Numa conſtituebat amicæ:
Nunc ſacri fontis nemus, & delubra locantur
Judæis: quorum cophinus fœnumque ſupellex.
Omnis enim populo mercedem pendere juſſa eſt
Arbor, & ejectis mendicat ſilva Camœnis.
In vallem Ægeriæ deſcendimus, & ſpeluncas
Diſſimiles veris. Quanto præſtantius eſſet
Numen aquæ, viridi ſi margine cluderet undas
Herba, nec ingenuum violarent marmora tophum?
Hîc tunc Umbritius: Quando artibus, inquit, honeſtis
Nullus in urbe locus, nulla emolumenta laborum,
Res hodie minor eſt, here quàm fuit, ac eadem cras

Deteret

Digitized by Google

Deteret exiguis aliquid: proponimus illuc
Ire, fatigatas ubi Dædalus exuit alas,
Dum nova canities, dum prima, & recta ſenectus,
Dum ſupereſt Lacheſi, quod torqueat, & pedibus me
Porto meis, nullo dextram ſubeunte bacillo.
Cedamus patriâ: vivant Artorius iſtic,
Et Catulus; maneant, qui nigrum in candida vertunt,
Queis facile eſt ædem conducere, flumina, portus,
Siccandam eluviem, portandum ad buſta cadaver,
Et præbere caput dominâ venale ſub haſtâ.
Quondam hi cornicines & municipalis arenæ
Perpetui comites, notæque per oppida buccæ,
Munera nunc edunt, & verſo pollice vulgus,
Quum libet occidunt populariter: inde reverſi
Conducunt foricas. Et cur non omnia? Cùm ſint,
Quales ex humili magna ad faſtigia rerum
Extollit quoties voluit Fortuna jocari.
Quid Romæ faciam? Mentiri neſcio: librum,
Si malis eſt, nequeo laudare, & poſcere: motus
Aſtrorum ignoro: funus promitere patris
Nec volo, nec poſſum: ranarum viſcera nunquam
Inſpexi. Ferre ad nuptam, quæ mittit adulter,
Quæ mandat, norunt alii: me nemo miniſtro
Fur erit, atque ideo nulli comes exeo, tanquam
Mancus, & extinctæ corpus non utile dextræ.
Quis nunc diligitur, niſi conſcius, & cui fervens
Æſtuat occultis animus, ſemperque tacendis?
Nil tibi ſe debere putat, nil conferet unquam,
Particpem qui te ſecreti fecit honeſti.

Digitized by Google

Carus erit Verri, qui Verrem tempore, quo vult,
Accuſare poteſt. Tanti tibi non ſit opaci
Omnis arena Tagi, quodque in mare volvitur aurum,
Ut ſomno careas, ponendaque præmia ſumas
Triſtis, & à magno ſemper timearis amico.
Quæ nunc divitibus gens acceptiſſima noſtris,
Et quos præcipuè fugiam, properabo fateri,
Nec pudor obſtabit. Non poſſum ferre, Quirites!
Græcam urbem, quamvis quota portio fæcis Achæi?
Jampridem Syrus in Tiberim defluxit Orontes,
Et linguam, & mores, & cum tibicine chordas
Obliquas, nec non gentilia tympana ſecum
Vexat, & ad Circum juſſas proſtare puellas.
Ite, quibus grata eſt pictâ lupa barbara mitrâ.
Ruſticus ille tuus ſumit trechedipna, Quirine,
Et ceromatico fert niceteria collo.
Hic altâ Sicyone, aſt hic Amydone relictâ,
Hic Andro, ille Samo, hic Trallibus, aut Alabandis.
Eſquillias, dictumque petunt a vimine collem,
Viſcera magnarum domuum, dominique futuri.
Ingenium velox, audacia perdita, ſermo
Promtus, & Iſæo torrentior: Ede, quid illum
Eſſe putes? quem vis hominem, ſecum attulit ad nos:
Grammaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes,
Augur, ſchœnobates, medicus, magus: omnia novit.
Græculus eſuriens in cœlum, juſſeris, ibit.
Ad ſummam, non Maurus erat, neque Sarmata, nec Thrax,
Qui ſumſit pennas, mediis ſed natus Athenis.
Horum ego non fugiam conchylia? me prior ille

Signabit

Digitized by Google

Signabit, fultuſque thoro meliore recumbet
Advectus Romam, quo pruno, & coctona vento?
Uſque adeo nihil eſt, quod noſtra infantia cœlum
Hauſit Aventini baccâ nutrita Sabinâ?
Quid, quod adulandi gens prudentiſſima, laudat
Sermonem indocti, faciem deformis amici,
Et longum invalidi collum cervicibus æquat
Herculis, Antæum procul a tellure tenentis?
Miratur vocem anguſtam, quâ deterius nec
Ille ſonat, quo mordetur gallina marito.
Hæc eadem licet & nobis laudare: ſed illis
Creditur, an melior cum Thaïda ſuſtinet, aut cum
Uxorem comœdus agit, vel Dorida nullo
Cultam palliolo? mulier nempè ipſa videtur,
Non perſona loqui: vacua, & plana omnia dicas
Infra ventriculum, & tenui diſtantia rimâ.
Nec tamen Antiochus, nec erit mirabilis illic
Aut Stratocles, aut cum molli Demetrius Hæmo.
Natio comœda eſt. Rides? majore cachinno
Concutitur: flet, ſi lacrymas conſpexit amici,
Nec dolet: igniculum brumæ ſi tempore poſcas,
Accipit endromidem: ſi dixeris, æſtuo, ſudat.
Non ſumus ergo pares: melior, qui ſemper, & omni
Nocte, dieque poteſt alienum ſumere vultum,
A facie jactare manus, laudare paratus,
Si benè ructavit, ſi rectum minxit amicus,
Si trulla inverſo crepitum dedit aurea fundo.
Prætereà ſanctum nihil eſt, & ab inguine tutum:
Non matrona Laris, non filia virgo, neque ipſe

Sponſus

Digitized by Google

Sponſus lævis adhuc, non filius antè pudicus.
Horum ſi nihil eſt, aviam reſupinat amici.
Scire volunt ſecreta domûs, atque inde timeri.
Et quoniam cœpit Græcorum mentio, tranſi
Gymnaſia, atque audi facinus majoris abollæ.
Stoicus occîdit Baream delator amicum,
Diſcipulumque ſenex, ripâ nutritus in illâ,
Ad quam Gorgonei delapſa eſt pinna caballi.
Non eſt Romano cuiquam locus heic, ubi regnat
Protogenes aliquis, vel Diphilus, aut Hermarcus:
Qui, gentis vitio, nunquam partitur amicum,
Solus habet. Nam, cùm facilem ſtillavit in aurem
Exiguum de naturæ patriæque veneno,
Limine ſummoveor: perierunt tempora longi
Servitii: nuſquam minor eſt jactura clientis.
Quod porrò officium, ne nobis blandiar; aut quod
Pauperis heic meritum: ſi curet nocte togatus
Currere, cum Prætor lictorem impellat, & ire
Præcipitem jubeat dudum vigilantibus orbis,
Ne prior Albinam & Modiam collega ſalutet?
Divitis heic ſervi cludit latus ingenuorum
Filius: alter enim, quantum in legione Tribuni
Accipiunt, donat Calvinæ, vel Catienæ,
Ut ſemel, atque iterum ſuper illam palpitet: at tu,
Cum tibi veſtiti facies ſcorti placet, hæres,
Et dubitas altâ Chionem deducere ſellâ.
Da teſtem Romæ tàm ſanctum, quàm fuit hoſpes
Numinis Idæi: procedat vel Numa, vel qui
Servavit trepidam flagranti ex æde Minervam:

Digitized by Google

Protinus ad cenſum, de moribus ultima fiet
Quæſtio: quot paſcit ſervos? quot poſſidet agri
Jugera? quàm multâ, magnâque paropſide cœnat?
QUANTUM quiſque ſuâ nummorum ſervat in arcâ,
Tantum habet & fidei. juris licèt & Samothracum,
Et noſtrorum aras; contemnere fulmina pauper
Creditur, atque Deos, Dîs ignoſcentibus ipſis.
Quid, quod materiam præbet cauſſaſque jocorum
Omnibus hic idem, ſi fœda & ſciſſa lacerna,
Si toga ſordidula eſt, & ruptâ calceus alter
Pelle patet: vel ſi conſuto vulnere craſſum,
Atque recens linum oſtendit non una cicatrix?
NIL habet infelix paupertas durius in ſe,
Quàm quòd ridiculos homines facit. exeat, inquit,
Si pudor eſt, & de pulvino ſurgat equeſtri,
Cujus res legi non ſufficit, & ſedeant heic
Lenonum pueri quocunque in fornice nati.
Heic plaudat nitidi præconis filius inter
Pinnirapi cultos juvenes, juveneſque laniſtæ.
Sic libitum vano, qui nos diſtinxit, Othoni.
Quis gener heic placuit ſenſu minor, atque puellæ
Sarcinulis impar? quis pauper ſcribitur hæres:
Quando in conſilio eſt Ædilibus? agmine facto
Debuerant olim tenues migrâſſe Quirites.
HAUD facile emergunt, quorum virtutibus obſtat
Res anguſta domi; ſed Romæ durior illis
Conatus: magno hoſpitium miſerabile, magno
Servorum ventres, & frugi cœnula magno.
Fictilibus cœnare pudet, quod turpe negavit

Digitized by Google

Tranſlatus ſubito ad Marſos, menſamque Sabellam:
Contentuſque illic veneto, duroque cucullo.
Pars magna Italiæ eſt, ſi verum admittimus, in qua
Nemo togam ſumit, niſi mortuus. Ipſa dierum
Feſtorum herboſo colitur ſi quando theatro
Majeſtas, tandemque redit ad pulpita notum
Exodium, cum perſonæ pallentis hiatum
In gremio matris formidat ruſticus infans.
Æqualeis habitus illic, ſimileiſque videbis
Orcheſtram, & populum: clari velamen honoris,
Sufficiunt tunicæ ſummis Ædilibus albæ.
Heic ultra vireis habitus nitor: heic aliquid plus,
Quàm ſatis eſt, interdum aliena ſumitur arca.
Commune id vitium eſt. HEIC *vivimus ambitioſâ*
Paupertate omnes. Quid te moror? OMNIA *Romæ*
Cum precio. Quid das, ut Coſſum aliquando ſalutes:
Ut te reſpiciat clauſo Vejento labello?
Ille metit barbam, crinem hic deponit amati.
Plena domus libis genialibus: accipe, & iſtud
Fermentum tibi habe: præſtare tributa clientes
Cogimur, & cultis augere peculia ſervis.
Quis timet, aut timuit gelidâ Præneſte ruinam,
Aut poſitis nemoroſa inter juga Volſiniis, aut
Simplicibus Gabeis, aut proni Tiburis arce?
Nos urbem colimus tenui tibicine fultam
Magnâ parte ſui. Nam ſic labentibus obſtat
Villicus, & veteris rimæ contexit hiatum,
Securos pendente jubet dormire ruinâ.
Vivendum eſt illic, ubi nulla incendia, nulli

Digitized by Google

Nocte metus. Jam poſcit aquam, jam frivola transfert
Ucalegon: tabulata tibi jam tertia fumant:
Tu neſcis. Nam ſi gradibus trepidatur ab imis:
Ultimus ardebit, quem tegula ſola tuetur
A pluviâ; molles ubi reddunt ova columbæ.
Lectus erat Codro Procula minor; urceoli ſex,
Ornamentum abaci; nec non & parvulus infra
Cantharus; & recubans ſub eodem marmore Chiron;
Jamque vetus Græcos ſervabat ciſta libellos,
Et divina Opici rodebant carmina mures.
Nil habuit Codrus. Quis enim negat? & tamen illud
Perdidit infelix totum nihil: ultimus autem
Ærumnæ cumulus, quod nudum, & fruſta rogantem
Nemo cibo, nemo hoſpitio, tectoque juvabit.
Si magna Aſturici cecidit domus: horrida mater,
Pullati proceres, differt vadimonia Prætor.
Tunc gemimus caſus Urbis, tunc odimus ignem.
Ardet adhuc? & jam accurrit, qui marmora donet;
Conferat impenſas: Hic nuda, & candida ſigna;
Hic aliquid præclarum Euphranoris, & Polycleti;
Hæc Aſianorum vetera ornamenta Deorum,
Hic libros dabit, & forulos, mediamque Minervam,
Hic modium argenti: meliora, & plura reponit
Perſicus orborem lautiſſimus, & merito jam
Suſpectus, tanquam ipſe ſuas incenderit ædes.
Si potes avelli Circenſibus, optima Soræ,
Aut Fabrateriæ domus, aut Fruſinone paratur,
Quanti nunc tenebras unum conducis in annum!
Hortulus heic, puteuſque brevis, nec reſte movendus,

In

Digitized by Google

In tenueis plantas facili defunditur hauſtu.
Vive bidentis amans, & culti villicus horti:
Unde epulum poſſis centum dare Pythagoræis.
Eſt aliquid, quocunque loco, quocunque receſſu,
Unius ſeſe dominum feciſſe lacertæ.
Plurimus heic æger moritur vigilando: ſed illum
Languorem peperit cibus imperfectus, & hærens
Ardenti ſtomacho. Nam quæ meritoria ſomnum
Admittunt? magnis opibus dormitur in Urbe.
Inde caput morbi: rhedarum tranſitus arcto
Vicorum inflexu, & ſtantis convicia mandræ
Eripient ſomnum Druſo, vituliſque marinis.
Si vocat officium, turbâ cedente vehetur
Dives, & ingenti curret ſuper ora liburno,
Atque obiter leget, aut ſcribet, vel dormiet intus.
Namque facit ſomnum clausâ lectica feneſtrâ.
Ante tamen veniet: nobis properantibus obſtat
Unda prior: magno populus premit agmine lumbos,
Qui ſequitur; ferit hic cubito, ferit aſſere duro
Alter: at hic tignum capiti incutit, ille metretam.
Pinguia crura luto, planta mox undique magna
Calcor, & in digito clavus mihi militis hæret.
Nonne vides, quanto celebretur ſportula fumo?
Centum convivæ: ſequitur ſua quemque culina.
Corbulo vix ferret tot vaſa ingentia, tot res
Impoſitas capiti, quas recto vertice portat
Servulus infelix, & curſu ventilat ignem.
Scinduntur tunicæ ſartæ: modò longa coruſcat
Sarraco veniente abies, atque altera pinum

Digitized by Google

Plauſtra vehunt, nutant altæ, populoque minantur.
Nam ſi procubuit, qui ſaxa Liguſtica portat
Axis, & everſum fudit ſuper agmina montem,
Quid ſupereſt de corporibus? quis membra, quis oſſa
Invenit? obtritum vulgi perit omne cadaver
More animæ. Domus interea ſecura patellas
Jam lavat, & bucca foculum excitat, & ſonat unctis
Strigilibus, pleno componit lintea gutto.
Hæc inter pueros variè properantur: at ille
Jam ſedet in ripâ, tetrumque novicius horret
Porthmea, nec ſperat cœnoſi gurgitis alnum
Infelix, nec habet quem porrigat ore trientem.
Reſpice nunc alia, ac diverſa pericula noctis:
Quod ſpatium tectis ſublimibus, unde cerebrum
Teſta ferit, quoties rimoſa, & curta feneſtris
Vaſa cadunt; quanto percuſſum pondere ſignent,
Et lædant ſilicem. Poſſis ignavus haberi,
Et ſubiti caſus improvidus, ad cœnam ſi
Inteſtatus eas. Adeo tot fata, quot illa
Nocte patent vigiles, te prætereunte, feneſtræ.
Ergo optes, votumque feras miſerabile tecum,
Ut ſint contentæ patulas defundere pelveis.
Ebrius ac petulans, qui nullum fortè cecidit,
Dat pœnas, noctem patitur lugentis amicum
Peleidæ, cubat in faciem, mox deinde ſupinus:
Ergo non aliter poterit dormire? Quibuſdam?
Somnum rixa facit: ſed, quamvis improbus annis
Atque mero fervens, cavet hunc, quem coccina læna
Vitari jubet, & comitum longiſſimus ordo:

Multum

Digitized by Google

Multum præterea flammarum, & ænea lampas.
Me, quem Luna ſolet deducere, vel breve lumen
Candelæ, cujus diſpenſo & tempero filum,
Contemnit. Miſeræ cognoſce proœmia rixæ,
Si rixa eſt, ubi tu pulſas, ego vapulo tantum.
Stat contra, ſtarique jubet; parere neceſſe eſt.
Nam quid agas: cum te furioſus cogat, & idem
Fortior? unde venis, exclamat? cujus aceto,
Cujus conche tumes? quis tecum ſectile porrum
Sutor, & elixi vervecis labra comedit?
Nil mihi reſpondes? aut dic, aut accipe calcem:
Ede, ubi conſiſtas, in qua te quæro proſeucha?
Dicere ſi tentes aliquid, tacituſve recedas,
Tantundem eſt: feriunt pariter: vadimonia deinde
Irati faciunt. Libertas pauperis hæc eſt:
Pulſatas rogat, & pugnis conciſus adorat,
Ut liceat paucis cum dentibus inde reverti.
Nec tamen hæc tantum metuas: nam, qui ſpoliet te,
Non deerit, clauſis domibus poſtquam omnis ubique
Fixa catenatæ ſiluit compago tabernæ.
Interdum & ferro ſubitus graſſator agit rem,
Armato quoties tutæ cuſtode tenentur
Et Pomptina palus, & Gallinaria pinus.
Sic inde huc omnes, tanquàm ad vivaria currunt.
Quâ fornace graves, quâ non incude catenæ?
Maximus in vinclis ferri modus, ut timeas, ne
Vomer deficiat, ne marræ, & ſarcula deſint.
Felices proavorum atavos, felicia dicas
Secula, quæ quondam ſub Regibus, atque Tribunis

Viderunt

Viderunt uno contentam carcere Romam.
His aliis poteram, & plureis ſubnectere cauſſas:
Sed jumenta vocant, & Sol inclinat: eundem eſt.
Nam mihi commota jam dudum mulio virga
Adnuit: ergo Vale noſtri memor, & quoties te
Roma tuo refici properantem reddit Aquino,
Me quoque ad Helvinam Cererem, veſtramque Dianam
Converte a Cumis: ſatyrarum ego, ni pudet illas,
Adjutor gelidos veniam caligatus in agros.

SATYRA IV.

Ecce iterum Criſpinus, & eſt mihi ſæpe, vocandus
Ad parteis, monſtrum nullâ virtute redemtum
A vitiis, æger, ſolâque libidine fortis:
Delicias viduæ tantùm ſpernatur adulter.
Quid refert igitur quantis jumenta fatiget
Porticibus, quantâ nemorum vectetur in umbrâ,
Jugera quot vicina foro, quas emerit ædes?
NEMO *malus felix; minimè corruptor, & idem*
Inceſtus, cum quo nuper vittata jacebat
Sanguine adhuc vivo terram ſubituro ſacerdos.
Sed nunc de factis levioribus, & tamen alter
Si feciſſet idem, caderet ſub judice morum.
Nam quod turpe bonis, Titio Sejoque; decebat
Criſpinum. quid agas: cùm dira, & fœdior omni
Crimine perſona eſt? mullum ſex millibus emit,
Æquantem ſane paribus ſeſtertia libris,
Ut perhibent, qui de magnis majora loquuntur.

Conſilium

Digitized by Google

Conſilium laudo artificis, ſi munere tanto
Præcipuam in tabulis ceram ſenis abſtulit orbi.
Eſt ratio ulterior, magnæ ſi miſit amicæ,
Quæ vehitur clauſo latis ſpecularibus antro.
Nil tale exſpectes: emit ſibi. multa videmus,
Quæ, miſer & frugi, non fecit Apicius: hoc tu
Succinctus patriâ quondam, Criſpine, papyro.
Hoc pretio ſquamæ? potuit fortaſſe minoris
Piſcator, quàm piſcis, emi. Provincia tanti
Vendit agros: ſed majores Apulia vendit.
Qualeis tunc epulas ipſum glutiſſe putamus
Induperatorem? cùm, tot ſeſtertia, partem
Exiguam, & modicæ ſumtam de margine cœnæ
Purpureus magni ructarit ſcurra Palatî;
Jam princeps Equitum, magnâ qui voce ſolebat,
Vendere municipes pactâ mercede ſiluros!
Incipe Calliope, licet & conſidere: non eſt
Cantandum, res vera agitur. narrate puellæ
Pierides: proſit mihi vos dixiſſe puellas.
Cùm jam ſemianimum laceraret Flavius orbem
Ultimus, & calvo ſerviret Roma Neroni,
Incidit Adriaci ſpatium admirabile rhombi
Ante domum Veneris, quam Dorica ſuſtinet Ancon,
Implevitque ſinus: neque enim minor hæſerat illis,
Quos operit glacies Mæotica, ruptaque tandem
Solibus effundit torpentis ad oſtia Ponti
Deſidiâ tardos, & longo frigore pingueis.
Deſtinat hoc monſtrum cymbæ linique magiſter
Pontifici ſummo. Quis enim proponere talem,

Digitized by Google

Aut emere auderet? cum plena & littora multo
Delatore forent: diſperſi protinus algæ
Inquiſitores agerent cum remige nudo,
Non dubitaturi fugitivum dicere piſcem,
Depaſtumque diu vivaria Cæſaris: inde
Elapſum veterem ad Dominum debere reverti?
Si quid Palfurio, ſi credimus Armillato,
Quidquid conſpicuum, pulchrumque eſt æquore toto,
Res fiſci eſt, ubicunque natat: donabitur ergo,
Ne pereat, jam lethifero cedente pruinis
Autumno: jam quartanam ſperantibus ægris.
Stridebat deformis hiems, prædamque recentem
Servabat: tamen hic properat, velut urgeat Auſter.
Utque lacus ſuberant, ubi, quanquam diruta, ſervat
Ignem Trojanum, & Veſtam colit Alba minorem,
Obſtitit intranti miratrix turba parumper,
Ut ceſſit: facili patuerunt cardine valvæ.
Excluſi ſpectant admiſſa opſonia Patres.
Itur ad Atreidem. tum Picens: Accipe, dixit,
Privatis majora focis; Genialis agatur
Iſte dies, propera ſtomachum laxare ſaginis,
Et tua ſervatum conſume in ſecula rhombum.
Ipſe capi voluit. quid apertius? Et tamen illi
Surgebant criſtæ. NIHIL *eſt, quod credere de ſe*
Non poſſit, cum laudatur Dîs æqua poteſtas.
Sed deerat piſci patinæ menſura. vocantur
Ergo in conſilium Proceres, quos oderat ille;
In quorum facie miſeræ, magnæque ſedebat
Pallor amicitiæ. Primus, clamante Liburno:

Currite

Digitized by Google

Currite: jam ſedit; raptâ properabat abollâ
Pegaſus, attonitæ poſitus modò villicus Urbi:
Anne aliud tunc Præfecti? quorum optimus, atque
Interpres legum ſanctiſſimus, omnia quanquam
Temporibus diris tractanda putabat inermi
Juſtitiâ. Venit & Criſpi jucunda ſenectus,
Cujus erant mores, qualis facundia, mite
Ingenium. maria, ac terras, populoſque regenti
Quis comes utilior; ſi clade, & peſte ſub illâ
Sævitiam damnare, & honeſtum afferre liceret
Conſilium? ſed quid violentius aure tyranni:
Cum quo de pluviis, aut æſtibus, aut nimboſo
Vere locuturi fatum pendebat amici?
Ille igitur nunquam direxit brachia contra
Torrentem, nec civis erat, qui libera poſſet
Verba animi proferre, & vitam impendere vero.
Sic multas hiemes, atque octogeſima vidit
Solſtitia. His armis, illâ quoque tutus in aulâ,
Proximus ejuſdem properabat Acilius ævi
Cum juvene, indigno, quem mors tam ſæva maneret,
Et Domini gladiis tam feſtinata: ſed olim
Prodigio par eſt cum nobilitate ſenectus:
Unde fit, ut malim fraterculus eſſe Gigantis.
Profuit ergo nihil miſero, quod cominùs urſos
Figebat Numidas, Albanâ nudus arenâ
Venator. Quis enim jam non intelligat arteis
Patricias? quis priſcum illud miratur acumen,
Brute, tuum? facile eſt barbato imponere Regi.
Nec melior vultu, quamvis ignobilis, ibat

Rubrius, offenſæ veteris reus, atque tacendæ,
Et tamen improbior Satyram ſcribente cinædo.
Montani quoque venter adeſt abdomine tardus,
Et matutino ſudans Criſpinus amomo,
Quantum vix redolent duo funera. Sævior illo
Pompejus tenui jugulos aperire ſuſurro:
Et, qui vulturibus ſervabat viſcera Dacis,
Fuſcus, marmoreâ meditatus prælia villâ:
Et cum mortifero prudens Vejento Catullo,
Qui nunquam viſæ flagrabat amore puellæ:
Grande & conſpicuum noſtro quoque tempore monſtrum!
Cæcus, adulator; diruſque a ponte ſatelles,
Dignus Aricinos qui mendicaret ad axeis,
Blandaque devexæ jactaret baſia rhedæ.
Nemo magis rhombum ſtupuit: nam plurima dixit
In lævum converſus: at illi dextra jacebat
Bellua: ſic pugnas Cilicis laudabat, & ictus,
Et pegma, & pueros inde ad velaria raptos.
Non cedit Vejento: ſed, ut fanaticus, œſtro
Percuſſus, Bellona, tuo divinat, &, Ingens
Omen habes, inquit, magni, clarique triumphi.
Regem aliquem capies, aut de temone Britanno
Excidet Arviragus. peregrina eſt bellua. Cernis
Erectas in terga ſudes? hoc defuit unum
Fabricio, patriam ut rhombi memoraret, & annos.
Quidnam igitur cenſes? conciditur? Abſit ab illo
Dedecus hoc, Montanus ait. Teſta alta paretur,
Quæ tenui muro ſpatioſum colligat orbem.
Debetur magnus patinæ ſubituſque Prometheus.

Argillam

Digitized by Google

Argillam, atque rotam citiùs properate: ſed ex hoc
Tempore jam, Cæſar, figuli tua caſtra ſequuntur.
Vicit digna Viro ſententia: noverat ille
Luxuriam imperii veterem, noctei ſque Neronis
Jam medias, aliamque famem, cùm pulmo Falerno
Arderet. Nulli major fuit uſus edendi
Tempeſtate meâ. Circeis nata forent, an
Lucrinum ad ſaxum, Rutupinove edita fundo
Oſtrea, callebat primo deprendere morſu;
Et ſemel adſpecti littus dicebat echini.
Surgitur, & miſſo Proceres exire jubentur
Concilio, quos Albanam Dux magnus in arcem
Traxerat attonitos, & feſtinare coactos,
Tanquam de Cattis aliquid, torviſque Sicambris
Dicturus, tanquam & diverſis partibus orbis
Anxia præcipiti veniſſet epiſtola pinnâ.
Atque utinam his potiùs nugis tota illa dediſſet
Tempora ſævitiæ, claras quibus abſtulit Urbi,
Illuſtreſque animas impunè, & vindice nullo!
Sed periit, poſtquam cerdonibus eſſe timendus
Cœperat: hoc nocuit Lamiarum cæde madenti.

SATYRA V.

SI te propoſiti nondum pudet, atque eadem eſt mens,
Ut bona ſumma putes, alienâ vivere quadrâ;
Si potes illa pati, quæ nec Sarmentus iniquas
Cæſaris ad menſas, nec vilis Galba tuliſſet,
Quamvis jurato metuam tibi credere teſti.

Ventre

Ventre nihil novi frugalius: hoc tamen ipſum
Defeciſſe puta, quod inani ſufficit alvo.
Nulla crepido vacat: nuſquam pons, & tegetis pars
Dimidiâ brevior. tantine injuria cœnæ?
Tam jejuna fames? quin poſcis? honeſtius illic
Et tremere, & ſordes farris mordere canini.
Primo fige loco, quod tu diſcumbere juſſus
Mercedem ſolidam veterum capis officiorum.
Fructus amicitiæ magnæ, cibus: imputat hunc Rex,
Et, quamvis rarum, tamen imputat. Ergo duos poſt
Si libuit menſeis neglectum adhibere clientem,
Tertia ne vacuo ceſſaret culcita lecto:
Una ſimus, ait. votorum ſumma: quid ultra
Quæris? habet Trebius, propter quod rumpere ſomnum
Debeat, & ligulas dimittere, ſollicitus, ne
Tota ſalutatrix jam turba peregerit orbem
Sideribus dubiis, aut illo tempore, quo ſe
Frigidâ circumagunt pigri ſerracâ Bootæ.
Qualis cœna tamen? vinum, quod ſuccida nolit
Lana pati: de convivâ Corybanta videbis.
Jurgia proludunt: ſed mox & pocula torques
Saucius, & rubrâ deterges vulnera mappâ.
Inter vos quoties, libertorumque cohortem
Pugna Saguntinâ fervet commiſſâ lagenâ:
Ipſe capillato diffuſum Conſule potat,
Calcatamque tenet bellis ſocialibus uvam,
Cardiaco nunquam cyathum miſſurus amico.
Cras bibet Albanis aliquid de montibus, aut de
Setinis, cujus patriam, titulumque ſenectus

Delevit

Digitized by Google

Delevit multâ veteris ſuligine teſtæ:
Quale coronati Thraſea Helvidiuſque bibebant,
Brutorum & Caſsî natalibus. Ipſe capaces
Heliadum cruſtas, & inæqualeis beryllo
Virro tenet phialas: tibi non committitur aurum;
Vel, ſi quando datur, cuſtos affixus ibidem,
Qui numeret gemmas, ungueiſque obſervet acutos.
Da veniam: præclara ille laudatur iaſpes.
Nam Virro, ut multi, gemmas ad pocula transfert
A digitis, quas in vaginæ fronte ſolebat
Ponere Zelotypo juvenis prælatus Hiarbæ.
Tu Beneventani ſutoris nomen habentem
Siccabis calicem naſorum quatuor, ac jam
Quaſſatum, & rupto poſcentem ſulfura vitro,
Si ſtomachus Domini fervet vinoque, ciboque:
Frigidior Geticis petitur decocta pruinis.
Non eadem vobis poni modò vina querebar:
Vos aliam potatis aquam. Tibi pocula curſor
Gætulus dabit, aut nigri manus oſſea Mauri,
Et cui per mediam nolis occurrere noctem,
Clivoſæ veheris dum per monumenta Latinæ.
Flos Aſiæ ante ipſum precio majore paratus,
Quam fuit & Tulli cenſus pugnacis, & Anci:
Et, ne te teneam, Romanorum omnia Regum
Frivola. Quod cum ita ſit, tu Gætulum Ganymedem
Reſpice, cum ſities. neſcit tot millibus emtus
Pauperibus miſcere puer: ſed forma, ſed ætas
Digna ſupercilio. quando ad te pervenit ille?
Quando vocatus adeſt calidæ gelidæque miniſter?

Quippe

Digitized by Google

Quippe indignatur veteri parere clienti,
Quodque aliquid poſcas, & quod ſe ſtante recumbas.
MAXIMA *quæque domus ſervis eſt plena ſuperbis.*
Ecce aliis quanto porrexit murmure panem
Vix fractum, ſolidæ jam mucida fruſta farinæ,
Quæ genuinum agitent non admittentia morſum.
Sed tener, & niveus, mollique ſiligine factus
Servatur Domino. dextram cohibere memento.
Salva ſit artoptæ reverentia: finge tamen te
Improbulum, ſupereſt illic, qui ponere cogat.
Vis tu conſuetis audax conviva caniſtris
Impleri, paniſque tui noviſſe colorem?
Scilicet hoc fuerat, propter quod, ſæpe relictâ
Conjuge, per montem adverſum gelidaſque cucurri
Eſquilias, fremeret ſævâ cùm grandine vernus
Juppiter, & multo ſtillaret pænula nimbo!
Adſpice, quam longo diſtendat pectore lancem,
Quæ fertur domino, ſquilla, & quibus undique ſepta
Aſparagis, quâ deſpiciat convivia caudâ,
Cum venit excelſi manibus ſublata miniſtri.
Sed tibi dimidio conſtrictus cammarus ovo
Ponitur, exiguâ feralis cœna patellâ.
Ipſe Venafrano piſcem perfundit: at hic, qui
Pallidus adfertur miſero tibi caulis, olebit
Laternam: illud enim veſtris datur alveolis, quod
Canna Micipſarum prorâ ſubvexit acutâ;
Propter quod Romæ cum Bocchare nemo lavatur,
Quod tutos etiam facit a ſerpentibus Afros.
Mullus erit Domini, quem miſit Corſica, vel quem

Tauromenitanæ rupes, quando omne peractum eſt,
Et jam defecit noſtrum mare, dum gula ſævit
Retibus aſſiduis penitus ſcrutante macello
Proxima, nec patimur Tyrrhenum creſcere piſcem.
Inſtruit ergo focum provincia: ſumitur illinc
Quod captator emat Lenas, Aurelia vendat.
Virroni muræna datur, quæ maxima venit
Gurgite de Siculo: nam, dum ſe continet Auſter,
Dum ſedet, & ſiccat madidas in carcere pennas,
Contemnunt mediam temeraria lina Charybdim.
Vos anguilla manet longæ cognata colubræ,
Aut glacie aſperſus maculis Tiberinus, & ipſe
Vernula riparum pinguis torrente cloacâ,
Et ſolitus mediæ cryptam penetrare Suburæ.
Ipſi pauca velim, facilem ſi præbeat aurem:
Nemo petit, modicis quæ mittebantur amicis
A Senecâ, quæ Piſo bonus, quæ Cotta ſolebat
Largiri: namque & titulis, & faſcibus olim
Major habebatur donandi gloria: ſolum
Poſcimus, ut cœnes civiliter. hoc face, & eſto,
Eſto, ut nunc multi, dives tibi, pauper amicis.
Anſeris ante ipſum magni jecur, anſeribus par
Altilis, & flavi dignus ferro Meleagri
Fumat aper: poſt hunc tradentur tubera, ſi ver
Tunc erit, & facient optata tonitrua cœnas
Majores: Tibi habe frumentum, Alledius inquit,
O Libye; disjunge boves, dum tubera mittas.
Structorem interea, ne qua indignatio deſit,
Saltantem ſpectes, & cheironomonta volanti

Cultello, donec peragat dictata magiſtri
Omnia; nec minimo ſane diſcrimine refert,
Quo geſtu lepores, & quo gallina ſecetur.
Ducêris plantâ, velut ictus ab Hercule Cacus,
Et ponêre foris, ſi quid tentaveris unquam
Hiſcere, tanquam habeas tria nomina. Quando propinat
Virro tibi, ſumitque tuis contacta labellis
Pocula? quis veſtrum temerarius uſque adeo, quis
Perditus, ut dicat Regi, bibe? PLURIMA *ſunt, quæ*
Non audent homines pertusâ dicere lænâ.
Quadringenta tibi ſi quis Deus, aut ſimilis Dis
Et melior fatis donaret homuncio: quantus
Ex nihilo fieres, quantus Virronis amicus!
Da Trebio. pone ad Trebium. Vis frater ab ipſis
Ilibus? o nummi, vobis hunc præſtat honorem,
Vos eſtis fratres. Dominus tamen, & Domini rex
Si vis tu fieri, nullus tibi parvulus aulâ
Luſerit Æneas, nec filia dulcior illo:
Jucundum, & carum ſterilis facit uxor amicum.
Sed tua nunc Mycale pariat licet, & pueros treis
In gremium patris fundat ſimul; ipſe loquaci
Gaudebit nido: viridem thoraca jubebit
Auferri, minimaſque nuces, aſſemque rogatum,
Ac menſam, quoties paraſitus venerit infans.
Vilibus ancipites fungi ponentur amicis,
Boletis Domino: ſed qualeis Claudius edit
Ante illum uxoris, poſt quem nil amplius edit.
Virro ſibi, & reliquis Virronibus illa jubebit
Poma dari, quorum ſolo paſcaris odore:

Qualia

Digitized by Google

Qualia perpetuus Phæacum autumnus habebat;
Credere quæ poſcis ſurrepta ſororibus Afris:
Tu ſcabie frueris mali, quod in aggere rodit,
Qui tegitur parmâ, & galeâ, metuenſque flagelli
Diſcit ab hirſutâ jaculum torquere capellâ.
Forſitan impenſæ Virronem parcere credas?
Hoc agit, ut doleas. nam quæ comœdia, mimus
Quis melior plorante gulâ? ergo omnia fiunt,
Si neſcis, ut per lacrymas effundere bilem
Cogaris, preſſoque diu ſtridere molari.
Tu tibi liber homo, & Regis conviva videris:
Captum te nidore ſuæ putat ille culinæ:
Nec male conjectat. Quis enim tam nudus, ut illum
Bis ferat, Etruſcum puero ſi contigit aurum,
Vel nodus tantum, & ſignum de paupere loro?
Spes bene cœnandi vos decipit. Ecce dabit jam
Semeſum leporem, atque aliquid de clunibus apri.
Ad nos jam veniet minor Altilis. inde parato,
Intactoque omnes & ſtricto pane tacetis.
Ille ſapit, qui te ſic utitur. omnia ferre
Si potes, & debes; pulſandum vertice raſo
Præbebis quandoque caput, nec dura timebis
Flagra pati, his epulis, & tali dignus amico.

SATYRA VI.

CRedo pudicitiam Saturno Rege moratam
In terris, viſamque diu: cùm frigida parvas
Præberet ſpelunca domos; ignemque, Laremque,

Et pecus, & dominos communi clauderet umbrâ:
Silveſtrem montana torum cum ſterneret uxor
Frondibus & culmo, vicinarumque ferarum
Pellibus: haud ſimilis tibi, Cynthia, nec tibi, cujus
Turbavit nitidos exſtinctus paſſer ocellos:
Sed potanda ferens infantibus ubera magnis,
Et ſæpè horridior glandem ructante marito.
Quippe aliter tunc Orbe novo, cœloque recenti
Vivebant homines: qui rupto robore nati,
Compoſitive luto nullos habuere parentes.
Multa pudicitiæ veteris veſtigia forſan,
Aut aliqua exſtiterint, & ſub Jove; ſed Jove nondum
Barbato, nondum Græcis jurare paratis
Per caput alterius, cùm furem nemo timeret
Caulibus, & pomis; ſed aperto viveret horto.
Paullatim deinde ad Superos Aſtræa receſſit,
Hac comite atque duæ pariter fugere ſorores.
Antiquum & vetus eſt alienum, Poſthume, lectum
Concutere, atque ſacri Genium contemnere fulcri.
Omne aliud crimen mox ferrea protulit ætas.
Viderunt primos argentea ſæcula mœchos.
Conventum tamen, & pactum, & ſponſalia noſtrâ
Tempeſtate paras, jamque a tonſore magiſtro
Pecteris, & digito pignus fortaſſe dediſti.
Certè ſanus eras! uxorem, Poſthume, ducis?
Dic, quâ Tiſiphone, quibus exagitare colubris?
Ferre potes Dominam ſalvis tot reſtibus ullam,
Cùm pateant altæ caliganteſque feneſtræ:
Cùm tibi vicinum ſe præbeat Æmilius pons?

Digitized by Google

Aut ſi de multis nullus placet exitus, illud
Nonne putas melius, quod tecum puſio dormit;
Puſio, qui noctu non litigat, exigit a te
Nulla jacens illic munuſcula, nec queritur, quod
Et lateri parcas, nec, quantum juſſit, anheles.
Sed placet Urſidio lex Julia: tollere dulcem
Cogitat hæredem cariturus turture magno,
Mullorumque jubis, & captatore macello.
Quid fieri non poſſe putes, ſi jungitur ulla
Urſidio? ſi mœchorum notiſſimus olim
Stulta maritiali jam porrigit ora capiſtro;
Quem toties texit perituri ciſta Latini:
Quid, quod & antiquis uxor de moribus illi
Quæritur? o medici mediam pertundite venam:
Delicias hominis! Tarpejum limen adora
Pronus, & auratam Junoni cæde juvencam,
Si tibi contigerit capitis matrona pudici.
Paucæ adeo Cereris vittas contingere dignæ,
Quarum non timeat pater oſcula. Necte coronam
Poſtibus, & denſos per limina tende corymbos.
Unus Iberinæ vir ſufficit? ocyus illud
Extorquebis, ut hæc oculo contenta ſit uno.
Magna tamen fama eſt cujuſdam rure paterno
Viventis: Vivat Gabiis, ut vixit in agro:
Vivat Fidenis, & agello cedo paterno.
Quis tamen affirmat, nil actum in montibus, aut in
Speluncis? adeo ſenuerunt Juppiter & Mars?
Porticibuſne tibi monſtratur fœmina voto
Digna tuo? cuneis an habent ſpectacula totis

Digitized by Google

Quod ſecurus ames, quodque inde excerpere poſſis?
Cheironomon Ledam molli ſaltante Bathyllo
Tuccia veſicæ non imperat: Appula gannit,
Sicut in amplexu: ſubitum, & miſerabile, longum
Attendit Thymele; Thymele tunc ruſtica diſcit.
Aſt aliæ, quoties aulæa recondita ceſſant,
Et vacuo clauſoque ſonant fora ſola theatro
Atque a Plebejis longe Megaleſia; triſtes
Perſonam, thyrſumque tenent, & ſubligar Acci.
Urbicus exodio riſum movet Atellanæ
Geſtibus Autonoes; hunc diligit Ælia pauper.
Solvitur his magno Comœdi fibula. ſunt, quæ
Chryſogonum cantare vetent. Hiſpulla tragœdo
Gaudet; an expectas, ut Quintilianus ametur?
Accipis uxorem, de quâ citharœdus Echion
Aut Glaphyrus fiat pater, Ambroſiuſque choraules;
Longa per anguſtos figamus pulpita vicos:
Ornentur poſtes, & grandi janua lauro,
Ut teſtudineo tibi, Lentule, conopeo
Nobilis Euryalum mirmillonem exprimat infans.
Nupta Senatori comitata eſt Hippia Ludium
Ad Pharon, & Nilum, famoſaque mœnia Lagi,
Prodigia & mores Urbis damnante Canopo.
Immemor illa domus, & conjugis, atque ſororis
Nil patriæ indulſit; ploranteſque improba gnatos,
Utque magis ſtupeas, ludos Paridemque reliquit.
Sed, quanquam in magnis opibus, plumâque paternâ,
Et ſegmentatis dormiſſet parvula cunis,
Contemſit pelagus; famam contemſerit olim,

Cujus

Cujus apud molleis minima eſt jactura cathedras.
Tyrrhenos igitur fluctus, lateque ſonantem
Pertulit Ionium conſtanti pectore, quamvis
Mutandum toties eſſet mare. juſta pericli
Si ratio eſt, & honeſta; timent, pavidoque gelantur
Pectore, nec tremulis poſſunt inſiſtere plantis:
Fortem animum præſtant rebus, quas turpiter audent.
Si jubeat conjux; durum eſt conſcendere navim,
Tunc ſentina gravis, tunc ſummus vertitur aër:
Quæ mœchum ſequitur, ſtomacho valet. illa maritum
Convomit: hæc inter nautas & prandet, & errat
Per puppem, & duros gaudet tractare rudenteis.
Quâ tamen exarſit formâ, quâ capta juventâ
Hippia? quid videt, propter quod Ludia dici
Suſtinuit? nam Sergiolus jam radere guttur
Cœperat, & ſecto requiem ſperare lacerto.
Præterea multa in facie deformia; ſicut
Attritus galeâ, mediiſque in naribus ingens
Gibbus, & acre malum ſemper ſtillantis ocelli.
Sed gladiator erat. facit hoc illos Hyacinthos:
Hoc pueris, patriæque, hoc prætulit illa ſorori,
Atque viro. ferrum eſt, quod amant. hic Sergius idem
Acceptâ rude cœpiſſet Vejento videri.
Quid privata domus, quid fecerit Hippia curas?
Reſpice rivaleis Divorum: Claudius audi
Quæ tulerit. Dormire Virum cum ſenſerat uxor,
Auſa Palatino tegetem præferre cubili,
Sumere nocturnos meretrix Auguſta cucullos,
Linquebat comite ancillâ non amplius unâ;

Sed

Digitized by Google

Sed, nigrum flavo crinem abſcondente galero,
Intravit calidum veteri centone lupanar,
Et cellam vacuam, atque ſuam. tunc nuda papillis
Conſtitit auratis, titulum mentita Lyciſcæ,
Oſtenditque tuum, generoſe Britannice, ventrem.
Excepit blanda intranteis, atque æra popoſcit;
Et reſupina jacens multorum abſorbuit ictus.
Mox, lenone ſuas jam dimittente puellas,
Triſtis abît: &, quod potuit, tamen ultima cellam
Clauſit, adhuc ardens rigidæ tentigine vulvæ,
Et laſſata viris, necdum ſatiata receſſit:
Obſcuriſque genis turpis, fumoque lucernæ
Fœda lupanaris tulit ad pulvinar odorem.
Hippomanes, carmenque loquar, coctumque venenum,
Privignoque datum? faciunt graviora coactæ
Imperio ſexus, minimumque libidine peccant.
Optima ſed quare Ceſennia, teſte marito?
Bis quingenta dedit, tanti vocat ille pudicam,
Nec Veneris pharetris macer eſt, aut lampade fervet:
Inde faces ardent, veniunt a dote ſagittæ.
Libertas emitur: coram licet innuat, atque
Reſcribat, vidua eſt, locuples quæ nupſit avaro.
Cur deſiderio Bibulæ Sertorius ardet?
Si verum excutias, facies, non uxor amatur.
Tres rugæ ſubeant, & ſe cutis arrida laxet,
Fiant obſcuri dentes, oculique minores
Collige ſarcinulas, dicet libertus, & exi:
Jam gravis es nobis, & ſæpe emungeris, exi
Ocyus, & propera: ſicco venit altera naſo.

Interea calet, & regnat, poſcitque maritum
Paſtores, & ovem Canuſinam, ulmoſque Falernas.
Quantulum in hoc? pueros omneis, ergaſtula tota,
Quodque domi non eſt, & habet vicinus, ematur.
Menſe quidem brumæ, quo jam mercator Iaſon
Clauſus, & armatis obſtit caſa candida nautis,
Grandia tolluntur cryſtallina, maxima rurſus
Myrrhina, deinde adamas notiſſimus, & Beronices
In digito factus precioſior: hunc dedit olim
Barbarus inceſtæ, dedit hunc Agrippa ſorori,
Obſervant ubi feſta mero pede ſabbata Reges,
Et vetus indulget ſenibus clementia porcis.
Nullane de tantis gregibus tibi digna videtur?
Sit formoſa, decens, dives, fœcunda, vetuſtos
Porticibus diſponat avos, intactior omni
Crinibus effuſis bellum dirimente Sabinâ:
Rara avis in terris, nigroque ſimillima cygno.
Quis feret uxorem, cui conſtant omnia? malo,
Malo, malo Venuſinam, quam te, Cornelia mater
Gracchorum; ſi cum magnis virtutibus adfers
Grande ſupercilium, & numeros in dote triumphos.
Tolle tuum, precor, Hannibalem, victumque Syphacem
In caſtris, & cum totâ Carthagine migra.
Parce, precor, Pæan, & tu Dea pone ſagittas,
Nil pueri faciunt, ipſam configite matrem!
Amphion clamat: ſed Pæan contrahit arcum.
Extulit ergo greges natorum, ipſumque parentem,
Dum ſibi nobilior Latonæ gente videtur,
Atque eadem ſcrofâ Niobe fœcundior albâ.

Digitized by Google

Quæ tanti gravitas, quæ forma, ut ſe tibi ſemper
Imputet? hujus enim rari, ſummique voluptas
Nulla boni, quoties animo corrupta ſuperbo
Plus aloës, quam mellis habet. quis deditus autem
Uſque adeo eſt, ut non illam, quam laudibus effert,
Horreat, inque diem ſeptenis oderit horis?
Quædam parva quidem: Sed non toleranda maritis.
Nam quid rancidius, quàm quòd ſe non putat ulla
Formoſam, niſi quæ de Tuſcâ Græcula facta eſt?
De Sulmonenſi mera Cecropis? omnia Græcè,
Cùm ſit turpe magis noſtris neſcire Latine.
Hoc ſermone pavent, hoc iram, gaudia, curas,
Hoc cuncta effundunt animi ſecreta. quid ultra?
Concumbunt Græcè. dones tamen iſta puellis:
Tune etiam, quam ſextus & octogeſimus annus
Pulſat, adhuc Græcè? non eſt hic ſermo pudicus
In vetulâ, quoties laſcivum intervenit illud:
Ζωὴ καὶ ψυχή, modò ſub lodice relictis
Uteris in turbâ. quod enim non excitet inguen
Vox blanda & nequam? digitos habet. ut tamen omnes
Subſidant pennæ; dicas hæc mollius Æmo,
Quanquam & Carpophoro; facies tua computat annos.
Si tibi legitimis pactam junctamque tabellis
Non es amaturus; ducendi nulla videtur
Cauſſa: nec eſt, quare cœnam & muſtacea perdas,
Labente officio, crudis donanda: nec illud,
Quod primâ pro nocte datur; cùm lance beata
Dacicus, & ſcripto radiat Germanicus auro.
Si tibi ſimplicitas uxoria, deditus uni

Eſt

Eſt animus: ſummitte caput cervice paratâ
Ferre jugum: nullam invenies, quæ parcat amanti.
Ardeat ipſa licèt, tormentis gaudet amantis,
Et ſpoliis. igitur longè minùs utilis illi
Uxor, quiſquis erit bonus optanduſque maritus.
Nil unquam invitâ donabis conjuge: vendes
Hac obſtante nihil: nihil, hæc ſi nolet, emetur.
Hac dabit affectus: ille excludatur amicus
Jam ſenior, cujus barbam tua janua vidit.
Teſtandi cùm ſit lenonibus, atque laniſtis
Libertas, & juris idem contingat arenæ;
Non unus tibi rivalis dictabitur hæres.
Pone crucem ſervo. meruit quo crimine ſervus
Supplicium? quis teſtis adeſt? quis detulit? audi,
Nulla unquam de morte hominis cunctatio longa eſt.
O *demens, ita ſervus homo eſt? nil fecerit, eſto.*
Hoc volo, ſic jubeo, ſit pro ratione voluntas.
Imperat ergo viro: ſed mox hæc regna relinquit,
Permutatque domos, & flamea conterit: inde
Advolat, & ſpreti repetit veſtigia lecti.
Ornatas paullo ante fores, pendentia linquit
Vela domus, & adhuc virideis in limine ramos.
Sic creſcit numerus; ſic fiunt octo mariti,
Quinque per autumnos: titulo res digna ſepulcri.
Deſperanda tibi ſalvâ concordia ſocru:
Illa docet ſpoliis nudi gaudere mariti:
Illa docet, miſſis a corruptore tabellis,
Nil rude, nec ſimplex reſcribere: decipit illa
Cuſtodes, aut ære domat: tunc corpore ſano

Digitized by Google

Advocat Archigenem, oneroſaque pallia jactat.
Abditus interea latet arceſſitus adulter,
Impatienſque moræ ſilet & præputia ducit.
Scilicet exſpectas, ut tradat mater honeſtos,
Atque alios mores, quàm quos habet? utile porro
Filiolam turpi vetulæ producere turpem.
Nullà ferè cauſſa eſt, in qua non fœmina litem
Moverit. accuſat Manilia, ſi rea non eſt.
Componunt ipſæ, per ſe, formantque libellos,
Principium atque locos Celſo dictare paratæ.
Endromidas Tyrias, & fœmineum ceroma
Quis neſcit? vel quis non vidit vulnera pali?
Quem cavat aſſiduis ſudibus, ſcutoque laceſſit,
Atque omneis implet numeros, digniſſima prorſus
Florali matrona tubâ; niſi, ſi quid in illo
Pectore plus agitet, veræque paratur arenæ.
Quem præſtare poteſt mulier galeata pudorem,
Quæ fugit a ſexu? vires amat. hæc tamen ipſa
Vir nollet fieri. nam quantula noſtra voluptas!
Quale decus rerum, ſi conjugis auctio fiat,
Balteus, & manicæ, & criſtæ, cruriſque ſiniſtri
Dimidium tegmen: vel ſi diverſa movebit
Prælia, tu felix ocreas vendente puellâ.
Hæ ſunt, quæ tenui ſudant in cyclade, quarum
Delicias & panniculus bombycinus urit.
Adſpice, quo fremitu monſtratos perferat ictus,
Et quanta galeæ curetur pondere, quanta
Poplitibus ſedeat, quam denſo faſcia libro,
Et ride, poſitis ſcaphium cùm ſumitur armis.

Dicite

Digitized by Google

Dicite vos neptes Lepidi, cæcive Metelli,
Gurgitis aut Fabii, quæ ludia ſumſerit unquam
Hos habitus? quando ad palum gemat uxor Aſylli?
Semper habet liteis, alternaque jurgia lectus,
In quo nupta jacet. minimum dormitur in illo.
Cùm gravis illa viro, tunc orbâ tigride pejor.
Cùm ſimulat gemitus occulti conſcia facti,
Aut odit pueros, aut fictâ pellice plorat
Uberibus ſemper lacrymis, ſemperque paratis
In ſtatione ſuâ, atque exſpectantibus illam,
Quo jubeat manare modo: tu credis amorem,
Tu tibi tunc curruca places, fletumque labellis
Exſorbes. quæ ſcripta, & quas lecture tabellas,
Si tibi zelotypæ retegantur ſcrinia mœchæ!
Sed jacet in ſervi complexibus, aut equitis. dic,
Dic aliquem, ſodes, heic Quintiliane colorem.
Hæremus. dic ipſa: Olim convenerat, inquit,
Ut faceres tu, quod velles: nec non ego poſſem
Indulgere mihi: clames licèt, & mare cœlo
Confundas, homo ſum. Nihil eſt audacius illis
Deprenſis: iram, atque animos a crimine ſumunt.
Unde hæc monſtra tamen, vel quo de fonte requiris?
PRÆSTABAT *caſtas humilis fortuna Latinas*
Quondam, nec vitiis contingi parva ſinebant
Tecta labor, ſomnique breves, & vellere Tuſco
Vexatæ duræque manus. ac proximus Urbi
Hannibal, & ſtantes Collinâ turre mariti.
Nunc patimur longæ pacis mala: ſævior armis
Luxuria incubuit, victumque ulciſcitur orbem.

Digitized by Google

Nullum crimen abeſt, facinuſque libidinis, ex quo
Paupertas Romana perît: hinc fluxit ad iſtos,
Et Sybaris colleis: hinc & Rhodos, & Miletos,
Atque coronatum & petulans madidumque Tarentum.
Prima peregrinos obſcœna Pecunia mores
Intulit: & TURPI *fregerunt ſecula luxu*
Divitiæ molles. Quid enim Venus ebria curat?
Inguinis, & capitis quæ ſint diſcrimina, neſcit;
Grandia quæ mediis jam noctibus oſtrea mordet,
Cùm perfuſa mero ſpumant unguenta Falerno,
Cùm bibitur conchâ, cùm jam vertigine tectum
Ambulat, & geminis exſurgit menſa lucernis.
I nunc, & dubita, quâ ſorbeat aëra ſannâ,
Tullia quid dicat notæ Collacia Mauræ,
Maura Pudicitiæ veterem cum præterit aram.
Noctibus heic ponunt lecticas, micturiunt heic,
Effigiemque Deæ longis ſiphonibus implent,
Inque vices equitant, ac Luna teſte moventur.
Inde domos abeunt: tu calcas luce reverſa
Conjugis urinam magnos viſurus amicos.
Nota Bonæ ſecreta Deæ, cum tibia lumbos
Incitat, & cornu pariter vinoque feruntur
Attonitæ, crinemque rotant, ululantque Priapi
Mænades. ô quantus tunc illis mentibus ardor
Concubitus! quæ vox ſaltante libidine! quantus
Ille meri veteris per crura madentia torrens!
Lenonum ancillas poſita Saufeja corona
Provocat, attollit pendentis præmia coxæ.
Ipſa Medullinæ fluctum criſſantis adorat.

Palmam

Digitized by Google

Palmam inter Dominas virtus natalibus æquat.
Nil ibi per ludum ſimulabitur: omnia fient
Ad verum, quibus incendi jam frigidus ævo
Laomedontiades, & Neſtoris hernia poſſit.
Tunc prurigo moræ impatiens, tunc fœmina ſimplex,
Et toto pariter repetitus clamor ab antro:
Jam fas eſt. admitte viros. jam dormit adulter.
Illa jubet ſumto juvenem properare cucullo.
Si nihil eſt, ſervis incurritur. abſtuleris ſpem
Servorum, venit & conductus aquarius. hic ſi
Quæritur, & deſunt homines: mora nulla per ipſam;
Quo minus impoſito clunem ſummittat aſello.
Atque utinam ritus veteres, & publica ſaltem
His intacta malis agerentur ſacra: ſed omnes
Noverunt Mauri, atque Indi, quæ pſaltria penem
Majorem, quam ſunt duo Cæſaris Anticatones,
Illuc, teſticuli ſibi conſcius unde fugit mus,
Intulerit, ubi velari pictura jubetur,
Quæcunque alterius ſexûs imitata figuram eſt.
Et quis tunc hominum contemtor numinis? aut quis
Sympuvium ridere Numæ, nigrumque catinum,
Et Vaticano fragileis de monte patellas
Auſus erat? ſed nunc ad quas non Clodius aras?
Audio, quid veteres olim moneatis amici:
Pone ſeram: cobibe. ſed quis cuſtodiet ipſos
Cuſtodes? cauta eſt, & ab illis incipit uxor.
Jamque eadem ſummis pariter minimiſque libido,
Nec melior, ſilicem pedibus quæ conterit atrum,
Quam quæ longorum vehitur cervice Syrorum.

Digitized by Google

Ut ſpectet ludos, conducit Ogulnia *veſtem,*
Conducit comites, ſellam, cervical, amicas,
Nutricem, & flavam, cui det mandata, puellam.
Hæc tamen argenti ſupereſt quodcunque paterni
Lævibus athletis, ac vaſa noviſſima donat
Multis res anguſta domi: ſed nulla pudorem
Paupertatis habet, nec ſe metitur ad illum,
Quem dedit hæc, poſuitque modum. tamen utile quid ſit
Proſpiciunt aliquando viri: friguſque, famemque
Formicâ tandem quidam expavere magiſtrâ.
Prodiga non ſentit pereuntem fœmina cenſum:
At, velut exhauſtâ redivivus pullulet arcâ
Nummus, & e pleno tollatur ſemper acervo,
Non unquam reputant, quanti ſibi gaudia conſtent,
Sunt quas eunuchi imbelles, ac mollia ſemper
Oſcula delectent, & deſperatio barbæ,
Et quod abortivo non eſt opus. illa voluptas
Summa tamen, quod jam calida matura juventa
Inguina traduntur medicis, jam pectine nigro.
Ergo ſpectatos, ac juſſos creſcere primum
Teſticulos, poſtquam cœperunt eſſe bilibres,
Tonſoris damno tantum rapit Heliodorus.
Conſpicuus longe, cunctiſque notabilis intrat
Balnea, nec dubie cuſtodem vitis & horti
Provocat, a domina factus ſpado. dormiat ille
Cum Domina. *ſed tu jam durum,* Poſthume, *jamque*
Tundendum eunucho Bromium *committere noli.*
Si gaudet cantu: nullius fibula durat
Vocem vendentis Prætoribus: *organa ſemper*

Digitized by Google

In manibus: denſi radiant teſtudine totâ
Sardonyches: criſpo numerantur pectine chordæ,
Quo tener Hedymeles operas dedit: hunc tenet, hoc ſe
Solatur, gratoque indulget baſia plectro.
Quædam de numero Lamiarum ac nominis alti,
Et farre & vino Janum Veſtamque rogabat,
An Capitolinam deberet Pollio quercum
Sperare, & fidibus promittere. quid faceret plus
Ægrotante viro? medicis quid triſtibus erga
Filiolum? ſtetit ante aram, nec turpe putavit
Pro cytharo velare caput: dictataque verba
Pertulit, ut mos eſt, & apertâ palluit agnâ.
Dic mihi nunc, quæſo, dic antiquiſſime Divûm,
Reſpondes his Jane pater? magna otia cœli,
Non eſt, ut video, non eſt, quod agatur apud Vos.
Hæc te comœdis te conſulit: illa tragœdum
Commendare volet, varicoſus fiet haruſpex.
Sed cantet potiùs, quam totam pervolet Urbem
Audax, & cœtus poſſit quæ ferre virorum,
Cumque paludatis Ducibus, præſente marito,
Ipſa loqui rectâ facie, ſtrictiſque mamillis.
Hæc eadem novit, quid toto fiat in orbe,
Quid Seres, quid Thraces agant: ſecreta novercæ
Et pueri: quis amet, quis diripiatur adulter.
Dicet, quis viduam prægnantem fecerit, & quo
Menſe: quibus verbis concumbat quæque, modis quot.
Inſtantem Regi Armenio, Parthoque cometen
Prima videt: famam, rumoreſque illa recenteis
Excipit ad portas: quoſdam facit Iſſe Niphatem

Digitized by Google

In populos, magnoque illic cuncta arva teneri
Diluvio: nutare urbes, ſubſidere terras,
Quocunque in trivio, cuicunque eſt obvia, narrat.
Nec tamen id vitium magis intolerabile, quàm quæ
Vicinos humileis rapere, & concidere loris
Exorata ſolet. nam ſi latratibus alti
Rumpuntur ſomni: fuſtes hoc ocyus, inquit,
Adferte, atque illis dominum jubet antè feriri,
Deinde canem: gravis occurſu, teterrima vultu
Balnea nocte ſubit: conchas, & caſtra moveri
Nocte jubet: magno gaudet ſudare tumultu,
Cùm laſſata gravi ceciderunt brachia maſſâ,
Callidus & criſtæ digitos impreſſit aliptes,
Ac ſummam Dominæ femur exclamare coegit.
Convivæ miſeri intereà ſomnoque, fameque
Urgentur. tandem illa venit rubicundula, totum
Oenophorum ſitiens, plenâ quod tenditur urnâ
Admotum pedibus, de quo ſextarius alter
Ducitur ante cibum, rabidam facturus orexim.
Dum redit, & loto terram ferit inteſtino.
Marmoribus rivi properant, aurata Falernum
Pelvis olet: nam ſic, tanquam alta in dolia longus
Deciderit ſerpens, bibit, & vomit. ergo maritus
Nauſeat, atque oculis bilem ſubſtringit opertis.
Illa tamen gravior, quæ cùm diſcumbere cœpit,
Laudat Virgilium, perituræ ignoſcit Eliſæ,
Committet vates & comparat; inde Maronem,
Atque aliâ parte in trutina ſuſpendit Homerum.
Cedunt grammatici, vincuntur rhetores, omnis

Turba

Digitized by Google

Turba tacet, nec cauſſidicus, nec præco loquatur,
Altera nec mulier; verborum tanta cadit vis:
Tot pariter pelves, tot tintinnabula dicas
Pulſari. jam nemo tubas, nemo æra fatiget:
Una laboranti poterit ſuccurrere Lunæ.
Imponit finem ſapiens & rebus honeſtis.
Nam quæ docta nimis cupit, & facunda videri,
Crure tenus medio tunicas ſuccingere debet,
Cædere Silvano porcum, quadrante lavari.
Non habeat matrona, tibi quæ juncta recumbit,
Dicendi genus, aut curvum ſermone rotato
Torqueat enthymema, nec hiſtorias ſciat omneis:
Sed quædam ex libris & non intelligat. odi
Hanc ego, quæ repetit, volvitque Palæmonis artem,
Servatâ ſemper lege & ratione loquendi,
Ignotoſque mihi tenet antiquaria verſus,
Nec curanda viris opicæ caſtigat amicæ
Verba. ſolœciſmum liceat feciſſe marito.
Nil non permittit mulier ſibi, turpe putat nil,
Cùm virideis gemmas collo circumdedit, & cùm
Auribus extentis magnos commiſit elenchos.
Intolerabilius nihil eſt, quàm fœmina dives.
Intereà fœda adſpectu, ridendaque multo
Pane tumet facies, aut pinguia Poppæana
Spirat, & hinc miſeri viſcantur labra mariti.
Ad mœchum lotâ veniunt cute. quando videri
Vult formoſa domi? mœchis foliata parantur.
His emitur, quidquid graciles huc mittitis Indi.
Tandem aperit vultum, & tectoria prima reponit:

Digitized by Google

Incipit agnoſci, atque illo lacte fovetur,
Propter quod ſecum comites educit aſellas,
Exul Hyperboreum ſi dimittatur ad axem.
Sed quæ mutatis inducitur, atque fovetur
Tot medicaminibus, coctæque ſiliginis offas
Accipit, & facies madidæ dicetur, an ulcus?
Eſt precium curæ penitùs cognoſcere toto
Quid faciant, agitentque die. ſi nocte maritus
Adverſus jacuit: periit libraria, ponunt
Coſmetæ tunicas, tardè veniſſe Liburnus
Dicitur, & pœnas alieni pendere ſomni
Cogitur, hic frangit ferulas, rubet ille flagello,
Hic ſcuticâ: ſunt, quæ tortoribus annua præſtent:
Verberat, atque obiter faciem linit; audit amicas,
Aut latum pictæ veſtis conſiderat aurum,
Et cædit; longi relegit tranſverſa diurni,
Et cædit, donec laſſis cædentibus, EXI
Intonet horrendum, jam cognitione peractâ.
Præfectura domûs Siculâ non mitior aulâ.
Nam ſi conſtituit, ſolitoque decentius optat
Ornari, & properat, jamque exſpectatur in hortis,
Aut apud Iſiacæ potiùs ſacraria lenæ;
Diſponit crinem laceratis ipſa capillis
Nuda humero Pſecas infelix, nudiſque mamillis.
Altior hic quare cincinnus? taurea punit
Continuò flexi crimen facinuſque capilli.
Quid Pſecas admiſit? quænam eſt heic culpa puellæ,
Si tibi diſplicuit naſus tuus? altera lævum
Extendit, pectitque comas, & volvit in orbem.

Digitized by Google

Eſt in conſilio matrona, admotaque lanis
Emeritâ quæ ceſſat acu: ſententia prima
Hujus erit; poſt hanc ætate, atque arte minores
Cenſebunt, tanquam famæ diſcrimen agatur,
Aut animæ: tanta eſt quærendi cura decoris.
Tot premit ordinibus, tot adhuc compagibus altum
Ædificat caput. Andromochen à fronte videbis:
Poſt minor eſt: credas aliam. cedo, ſi breve parvi
Sortita eſt lateris ſpatium, breviorque videtur
Virgine Pygmæâ, nullis adjuta cothurnis,
Et levis erectâ conſurgit ad oſcula plantâ.
Nulla viri cura intereâ, nec mentio fiet
Damnorum: vivit tanquam vicina mariti.
Hoc ſolo propior, quòd amicos conjugis odit,
Et ſervos, gravis eſt rationibus. ecce furentis
Bellonæ, matriſque Deûm chorus intrat, & ingens
Semivir, obſcœno facies reverenda minori,
Mollia qui raptâ ſecuit genitalia teſtâ
Jam pridem, cui rauca cohors, cui tympana cedunt
Plebeja, & Phrygiâ veſtitur bucca tiarâ;
Grande ſonat, metuique jubet Septembris, & Auſtri
Adventum, niſi ſe centum luſtraverit ovis,
Et xerampelinas veteres donaverit Ipſi,
Ut quidquid ſubiti, & magni diſcriminis inſtat,
In tunicas eat, & totum ſemel expiet annum.
Hibernum fractâ glacie deſcendet in amnem,
Ter matutino Tiberi mergetur, & ipſis
Verticibus timidum caput abluet: inde Superbi
Totum Regis agrum nuda ac tremebunda cruentis

Erepet genibus: ſi candida juſſerit Io,
Ibit ad Ægypti finem, calidaque petitas
A Meroe portabit aquas, ut ſpargat in ædem
Iſidis, antiquo quæ proxima ſurgit ovili.
Credit enim ipſius Dominæ ſe voce moneri:
En animam & mentem, cum qua Dî nocte loquantur!
Ergo hic præcipuum ſummumque meretur honorem,
Qui gregi linigero circumdatus, & grege calvo
Plangentis populi currit deriſor Anubis.
Ille petit veniam, quoties non abſtinet uxor
Concubitu ſacris obſervandiſque diebus,
Magnaque debetur violato pœna cadurco.
Et moviſſe caput viſa eſt argentea ſerpens:
Illius lacrimæ, meditataque murmura præſtant,
Ut veniam culpæ non abnuat, anſere magno
Scilicet & tenui popano corruptus Oſiris.
Cùm dedit ille locum: cophino, fœnoque relicto,
Arcanam Judæa tremens mendicat in aurem,
Interpres legum Solymarum, & magna ſacerdos
Arboris, ac ſummi fida internuncia cœli;
Implet & illa manum, ſed parciùs ære minuto.
Qualiacunque voles Judæi ſomnia vendunt:
Spondet amatorem tenerum, vel divitis orbi
Teſtamentum ingens, calidæ pulmone columbæ
Tractato: Armenius, vel Commagenus haruſpex
Pectora pullorum rimabitur, exta catelli,
Interdum & pueri: faciet, quod deferat ipſe.
Chaldæis ſed major erit fiducia: quidquid
Dixerit Aſtrologus, credent à fonte relatum

Digitized by Google

Hammonis; quoniam Delphis oracula ceſſant,
Et genus humanum damnat caligo futuri.
Præcipuus tamen eſt horum, qui ſæpiùs exſul,
Cujus amicitia, conducendaque tabellâ
Magnus civis obît, & formidatus Othoni.
Inde fides artis, ſonuit ſi dextera ferro,
Lævaque ſi longo caſtrorum in carcere manſit.
Nemo mathematicus genium indemnatus habebit:
Sed qui pænè perit, cui vix in Cyclada mitti
Contigit, & parvâ tandem caruiſſe Seripho.
Conſulit ictericæ lento de funere matris,
Antè tamen de te, Tanaquil tua: quando ſororem
Efferat, & patruos: an ſit victurus adulter
Poſt ipſam? quid enim majus dare Numina *poſſunt?*
Hæc tamen ignorat, quid ſidus triſte minetur
Saturni, quo læta Venus ſe proferat aſtro,
Qui menſis damnis, quæ dentur tempora lucro.
Illius occurſus etiam vitare memento,
In cujus manibus, ceu pinguia ſuccina, tritas
Cernis ephemeridas: quæ nullum conſulit, & jam
Conſulitur: quæ caſtra viro, patriamque petente
Non ibit pariter numeris revocata Thracylli.
Ad primum lapidem vectari cùm placet, hora
Sumitur ex libro: ſi prurit frictus ocelli
Angulus, inſpectâ geneſi collyria poſcit.
Ægra licèt jaceat, capiendo nulla videtur
Aptior hora cibo, niſi quam dederit Petoſyris.
Si mediocris erit: ſpatium luſtrabit utrinque
Metarum, & ſorteis ducet, frontemque, manumque

Præbebit

Digitized by Google

Præbebit vati crebrum poppyſma roganti.
Divitibus reſponſa dabunt Phryx augur, & Indus
Conductus, dabit aſtrorum, mundique peritus,
Atque aliquis ſenior, qui publica fulgura condit.
Plebejum in circo poſitum eſt, & in aggere fatum.
Quæ nudis longum oſtendit cervicibus aurum,
Conſulit ante phalas, delphinorumque columnas,
An ſaga vendenti nubat caupone relicto?
Hæ tamen & partûs ſubeunt diſcrimen, & omneis.
Nutricis tolerant fortunâ urgente labores;
Sed jacet aurato vix ulla puerpera lecto.
Tantùm artes hujus, tantùm medicamina poſſunt,
Quæ ſterileis facit, atque homines in ventre necandos
Conducit: gaude infelix, atque ipſe bibendum
Porrige, quidquid erit: nam ſi diſtendere vellet,
Et vexare uterum pueris ſalientibus, eſſes
Æthiopis fortaſſe pater: mox decolor hæres
Impleret tabulas, nunquam tibi manè videndus.
Tranſeo ſuppoſitos, & gaudia, votaque ſæpè
Ad ſpurcos decepta lacus, atque inde petitos
Pontifices Salios, Scaurorum nomina falſo
Corpore laturos. ſtat Fortuna improba noctu
Arridens nudis infantibus. hos fovet omneis,
Involvitque ſinu: domibus tunc porrigit altis,
Secretumque ſibi mimum parat. hos amat, his ſe
Ingerit, utque ſuos ridens producit alumnos.
Hic magicus adfert cantus, hic Theſſala vendit
Philtra, quibus valeat mentem vexare mariti,
Et ſoleâ pulſare nates. quod deſipis, inde eſt,

Digitized by Google

Inde animi caligo, & magna oblivio rerum,
Quas modò geſſiſti. tamen hoc tolerabile, ſi non
Et furere incipias, ut avunculus ille Neronis,
Cui totam tremuli frontem Cæſonia pulli
Infudit. quæ non faciet, quod Principis uxor?
Ardebant cuncta, & fractâ compage ruebant,
Non aliter, quàm ſi feciſſet Juno maritum
Inſanum. minùs ergo nocens erit Agrippinæ
Boletus: ſiquidem unius præcordia preſſit
Ille Senis, tremulumque caput deſcendere juſſit
In cœlum, & longâ manantia labra ſalivâ.
Hæc poſcit ferrum, atque igneis, hæc potio torquet:
Hæc lacerat mixtos Equitum cum ſanguine Patres.
Tanti partus æquæ! quanti una venefica conſtat?
Oderunt natos de pellice: nemo repugnet,
Nemo vetet: jam jam privignum occidere fas eſt.
Vos ego, pupilli, moneo, quibus amplior eſt res,
Cuſtodite animas, & nulli credite menſæ.
Livida materno fervent adipata veneno.
Mordeat antè aliquis, quidquid porrexerit illa,
Quæ peperit, timidus prægustet pocula papas.
Fingimus hæc, altum Satyrâ ſumente cothurnum,
Scilicet, & finem egreſſi legemque priorum,
Grande Sophocleo carmen bacchamur hiatu,
Montibus ignotum Rutulis, cœloque Latino.
Nos utinam vani! ſed clamat Pontia: Feci,
Confiteor, puerisque meis aconita paravi,
Quæ deprenſa patent. facinus tamen ipſa peregi.
Tune duos unâ ſæviſſima vipera cœnâ?

Tune duos? ſeptem, ſi ſeptem fortè fuiſſent.
Credamus tragicis, quidquid de Colchide ſæva
Dicitur, & Procne. nil contrà conor: & illæ
Grandia monſtra ſuis audebant temporibus; ſed
Non propter nummos. minor admiratio ſummis
Debetur monſtris. quoties facit ira nocentem
Hunc ſexum, rabie jecur incendente feruntur
Præcipites: ut ſaxa jugis abrupta, quibus mons
Subtrahitur, clivoque latus pendente recedit.
Illam ego non tulerim, quæ computat, & ſcelus ingens
Sana facit. ſpectant ſubeuntem fata mariti
Alceſtim, &, ſimilis ſi permutatio detur,
Morte viri cupient animam ſervare catellæ.
Occurrent multæ tibi Belides, atque Eriphylæ:
Manè Clytemnæſtram nullus non vicus habebit.
Hoc tantùm refert, quòd Tyndaris illa bipennem
Inſulſam & fatuam dextrâ lævâque tenebat:
At nunc res agitur tenui pulmone rubetæ;
Sed tamen & ferro, ſi præguſtabit Atreides
Pontica ter victi cautus medicamina Regis.

SATYRA VII.

ET ſpes, & ratio ſtudiorum in Cæſare tantùm:
Solus enim triſteis hac tempeſtate Camœnas
Reſpexit, cùm jam celebres, notique Poëtæ
Balneolum Gabiis, Romæ conducere furnos
Tentarent: nec fœdum alii, nec turpe putarent
Præconis fieri, cum, deſertis Aganippes

Vallibus,

Vallibus, eſuriens migraret in atria Cleio.
Nam, ſi Pieriâ quadrans tibi nullus in umbra
Oſtendatur, ames nomen victumque Machæræ,
Et vendas potiùs, commiſſa quod auctio vendit
Stantibus: œnophorum, tripodes, armaria, ciſtas,
Alcyonem Bacchi, Thebas & Terea Fauſti.
Hoc ſatius, quàm ſi dicas ſub Judice: Vidi,
Quod non vidiſti. faciant equites Aſiani,
Quanquam & Cappadoces faciant, equiteſque Bithyni,
Altera quos nudo traducit Gallia talo.
Nemo tamen ſtudiis indignum ferre laborem
Cogetur poſthac, nectit quicunque canoris
Eloquium vocale modis, laurumque momordit.
Hoc agite, ô juvenes: circumſpicit, & ſtimulat vos,
Materiamque ſibi Ducis indulgentia quærit.
Si qua aliunde putas rerum ſpectanda tuarum
Præſidia, atque ideò croceæ membrana tabellæ
Impletur: lignorum aliquid poſce ocyùs, &, quæ
Componis, dona Veneris, Theleſine, marito;
Aut clude, & poſitos tineâ pertunde libellos,
Frange miſer calamos, vigilataque prælia dele,
Qui facis in parva ſublimia carmina cella,
Ut dignus venias hederis, & imagine macra.
Spes nulla ulterior: didicit jam dives avarus
Tantùm admirari, tantùm laudare diſertos,
Ut pueri Junonis avem. ſed defluit ætas
Et pelagi patiens, & caſſidis, atque ligonis.
Tædia tunc ſubeunt animos, tunc ſeque, ſuamque
Terpſichoren odit facunda & nuda ſenectus.

Digitized by Google

Accipe tunc arteis, ne quid tibi conferat iſte,
Quem colis, & Muſarum, & Apollinis æde relictâ;
Ipſe facit verſus, atque uni cedit Homero
Propter mille annos. &, ſi dulcedine famæ
Succenſus recites, Maculonis commodat ædeis;
Hæc longè ferrata domus ſervire jubetur,
In qua ſollicitas imitatur janua portas.
Scit dare libertos extrema in parte ſedenteis
Ordinis, & magnas comitum diſponere voces.
Nemo dabit regum, quanti ſubſellia conſtent,
Et quæ conducto pendent anabathra tigillo,
Quæque reportandis poſita eſt orcheſtra cathedris.
Nos tamen hoc agimus, tenuique in pulvere ſulcos
Ducimus, & littus ſterili verſamus aratro.
Nam ſi diſcedas, laqueo tenet ambitioſi
Conſuetudo mali: tenet inſanabile multos
Scribendi cacoëthes, & ægro in corde ſeneſcit.
Sed vatem egregium, cui non ſit publica vena,
Qui nihil expoſitum ſoleat deducere, nec qui
Communi feriat carmen triviale monetâ:
Hunc, qualem nequeo monſtrare, & ſentio tantum,
Anxietate carens animus facit, omnis acerbi
Impatiens, cupidus ſylvarum, aptuſque bibendis
Fontibus Aonidum: neque enim cantare ſub antro
Pierio, thyrſumve poteſt contingere mœſta
Paupertas, atque æris inops, quo nocte dieque
Corpus eget: ſatur eſt, cum dicit Horatius: Heuoche!
Quis locus ingenio: niſi cum ſe carmine ſolo
Vexant, & Dominis Cyrrhæ, Nyſæque feruntur

Pectora

Digitized by Google

Pectora veſtra, duas non admittentia curas?
Magnæ mentis opus, nec de lodice paranda
Attonitæ, currus, & equos, facieſque Deorum
Adſpicere, & qualis Rutulum confundat Erinnys.
Nam, ſi Virgilio puer & tolerabile deeſſet
Hoſpitium, caderent omnes à crinibus hydri:
Surda nihil gemeret grave buccina. poſcimus, ut ſit
Non minor antiquo Rubrenus Lappa cothurno,
Cujus & alveolos, & lænam pignerat Atreus.
Non habet infelix Numitor, quod mittat amico:
Quintillæ quod donet, habet, nec defuit illi,
Unde emeret multâ paſcendum carne leonem
Jam domitum: conſtat leviori bellua ſumtu
Nimirùm, & capiunt plus inteſtina poëtæ.
Contentus famâ jaceat Lucanus in hortis
Marmoreis: at Serrano, tenuique Saleio
Gloria quantalibet, quid erit, ſi gloria tantùm eſt?
Curritur ad vocem jucundam, & carmen amicæ
Thebaidos, lætam cùm fecit Statius Urbem,
Promiſitque diem. tantâ dulcedine captos
Afficit ille animos, tantaque libidine vulgi
Auditur: ſed, cùm fregit ſubſellia verſu,
Eſurit, intactam Paridi niſi vendat Agaven.
Ille & militiæ multis largitur honorem,
Semeſtri vatum digitos circumligat auro.
Quod non dant proceres, dabit hiſtrio. tu Camerinos,
Et Baream, tu nobilium magna atria curas!
Præfectos Pelopeia facit, Philomela Tribunos.
Haud tamen invideas vati, quem pulpita paſcunt.

Digitized by Google

Quis tibi Mæcenas? quis nunc erit aut Proculejus,
Aut Fabius? quis Cotta iterùm? quis Lentulus alter?
Tunc par ingenio precium: tunc utile multis
Pallere, & vinum toto neſcire decembri.
Veſter porrò labor fœcundior, hiſtoriarum
Scriptores: petit hic plus temporis, atque olei plus:
Namque oblita modi milleſima pagina ſurgit
Omnibus, & creſcit multâ damnoſa papyro,
Sic ingens rerum numerus jubet atque operum lex.
Quæ tamen inde ſeges? terræ quis fructus apertæ?
Quis dabit hiſtorico, quantum daret acta legenti?
Sed genus ignavum, quod lecto gaudet & umbrâ.
Dic igitur, quid cauſſidicis civilia præſtent
Officia, & magno comites in faſce libelli?
Ipſi magna ſonant: ſed tunc, cum creditor audit,
Præcipuè, vel ſi tetigit latus acrior illo,
Qui venit ad dubium grandi cum codice nomen,
Tunc immenſa cavi ſpirant mendacia folles,
Conſpuiturque ſinus. veram deprendere meſſem
Si libet: hinc centum patrimonia cauſſidicorum,
Parte aliâ ſolùm ruſſati pone Lacernæ.
Conſedere Duces: ſurgis tu pallidus Ajax
Dicturus dubiâ pro libertate, bubulco
Judice. rumpe miſer tenſum jecur, ut tibi laſſo
Figantur virides, ſcalarum gloria, palmæ.
Quod vocis precium? ſiccus petaſunculus, & vas
Pelamydum: aut veteres Maurorum epimenia, bulbi:
Aut vinum Tiberi devectum, quinque lagenæ.
Si quater egiſti, ſi contiget aureus unus,

Digitized by Google

Inde cadunt partes ex fœdere pragmaticorum.
Æmilio dabitur, quantum licet, & meliùs nos
Egimus: hujus enim ſtat currus aeneus, alti
Quadrijuges in veſtibulis, atque ipſe feroci
Bellatore ſedens curvatum haſtile minatur
Eminùs, & ſtatua meditatur prælia luſca.
Sic Pedo conturbat, Matho deficit: exitus hic eſt
Tongilli, magno cum rhinocerote lavari
Qui ſolet, & vexat lutulenta balnea turba,
Perque forum juvenes longo premit aſſere Medos
Emturus pueros, argentum, murrhina, villas.
Spondet enim Tyrio ſtlataria purpura filo.
Et tamen eſt illis hoc utile: Purpura vendit
Cauſſidicum, vendunt amethyſtina: convenit illis
Et ſtrepitu, & facie majoris vivere cenſus.
Sed finem impenſæ non ſervat prodiga Roma.
Fidimus eloquio? Ciceroni nemo ducentos
Nunc dederit nummos, niſi fulſerit annulus ingens.
Reſpicit hæc primum, qui litigat, an tibi ſervi
Octo, decem comites, an poſt te ſella, togati
Ante pedes? ideò conductâ Paullus agebat
Sardonyche, atque ideò pluris, quam Gallus agebat,
Quàm Baſilus. KARA *in tenui facundia panno.*
Quando licet Baſilo flentem producere matrem?
Quis benè dicentem Baſilum ferat? accipiat te
Gallia, vel potiùs nutricula cauſſidicorum
Africa, ſi placuit mercedem ponere linguæ.
Declamare doces, ô ferrea pectora Vetti;
Cum perimit ſævos claſſis numeroſa tyrannos.

Digitized by Google

Nam quæcunque ſedens modò legerat, hæc eadem ſtans
Perferet, atque eadem cantabit verſibus îſdem.
Occîdit miſeros crambe repetita magiſtros.
Quis color, & quod ſit cauſſæ genus, atque ubi ſumma
Quæſtio, quæ veniant diverſæ forte ſagittæ,
Noſſe velint omnes, mercedem ſolvere nemo.
Mercedem appellas? quid enim ſcio? culpa docentis
Scilicet arguitur, quòd læva in parte mamillæ
Nil ſalit Arcadico juveni, cujus mihi ſextâ
Quaque die miſerum dirus caput Hannibal implet.
Quidquid id eſt, de quo deliberat, an petat Urbem
A Cannis, an poſt nimbos, & fulmina cautus
Circumagat madidas à tempeſtate coborteis.
Quantum vis ſtipulare, & protinus accipe, quod do,
Ut totiens illum pater audiat. hæc alii ſex,
Vel plures uno conclamant ore ſophiſtæ,
Et veras agitant liteis, raptore relicto,
Fuſa venena ſilent, malus ingratuſque maritus,
Et quæ jam veteres ſanant mortaria cæcos.
Ergo ſibi dabit ipſe rudem, ſi noſtra movebunt
Conſilia, & vitæ diverſum iter ingredietur,
Ad pugnam qui rhetorica deſcendit ab umbra,
Summula ne pereat, quâ vilis teſſera venit
Frumenti. quippe hæc merces lautiſſima. tenta,
Chryſogonus quanti doceat, vel Pollio quanti
Lautorum pueros, artem ſcindens Theodori.
Balnea ſexcentis, & pluris porticus, in qua
Geſtetur Dominus, quoties pluit. anne ſerenum
Exſpectet, ſpargatque luto jumenta recenti?

Heic

Digitized by Google

Heic potiùs: namque heic mundæ nitet ungula mulæ.
Parte aliâ longis Numidarum fulta columnis
Surgat, & algentem rapiat cœnatio Solem.
Quanticunque domus, veniet, qui fercula doctè
Componat; veniet, qui pulmentaria condit.
Hos inter ſumptus ſeſtertia Quintiliano,
Ut multùm, duo ſufficient: res nulla minoris
Conſtabit patri, quàm filius. unde igitur tot
Quintilianus habet ſaltus? exempla novorum
Fatorum tranſi: felix, & pulcer, & acer:
Felix, & ſapiens, & nobilis, & generoſus
Adpoſitam nigræ Lunam ſubtexit alutæ:
Felix, orator quoque maximus, & jaculator.
Et ſi perfrixit, cantat bene. diſtat enim, quæ
Sidera te excipiant modo primos incipientem
Edere vagitus, & adbuc a matre rubentem.
Si Fortuna volet, fies de rhetore conſul;
Si volet hæc eadem, fies de conſule rhetor,
Ventidius quid enim? quid Tullius? anne aliud, quàm
Sidus, & occulti miranda potentia fati?
Servis regna dabunt, captivis fata triumphum.
Felix ille tamen corvo quoque rarior albo.
Pœnituit multos vanæ, ſteriliſque cathedræ,
Sicut Thraſymachi probat exitus, atque Secundi
Carrinatis; & Hunc inopem vidiſtis Athenæ,
Nil præter gelidas auſæ conferre cicutas.
Dî majorum umbras tenuem, & ſine pondere terram,
Spiranteiſque crocos, & in urna perpetuum ver,
Qui præceptorem ſancti voluere parentis

Eſſe loco. metuens virgæ jam grandis Achilles
Cantabat patriis in montibus: & cui non tunc
Eliceret riſum citharœdi cauda magiſtri?
Sed Rufum, atque alios cædit ſua quæque juventus:
Rufum, qui toties Ciceronem Allobroga dixit.
Quis gremio Celadi, doctique Palæmonis adfert,
Quantum grammaticus meruit labor? & tamen ex hoc,
Quodcunque eſt (minùs eſt autem, quàm rhetoris æra)
Diſcipuli cuſtos præmordet Acœnonætus,
Et, qui diſpenſat, frangit ſibi. cede Palæmon,
Et patere inde aliquid decreſcere: non aliter, quam
Inſtitor hibernæ tegetis, niveique cadurci:
Dum modò non pereat, mediæ quòd noctis ab hora
Sediſti, quâ nemo faber, quâ nemo ſederet,
Qui docet obliquo lanam deducere ferro:
Dum modo non pereat totidem olfeciſſe lucernas,
Quot ſtabant pueri, cum totus decolor eſſet
Flaccus, & hæreret nigro fuligo Maroni.
Rara tamen merces, quæ cognitione Tribuni
Non egeat. ſed Vos ſævas imponite leges,
Ut præceptori verborum regula conſtet,
Ut legat hiſtorias, auctores noverit omneis,
Tanquam ungueis, digitoſque ſuos, ut fortè rogatus
Dum petit aut thermas, aut Phœbi balnea, dicat
Nutricem Anchiſæ: nomen, patriamque novercæ
Archemori: dicat, quot Aceſtes vixerit annos,
Quot Siculus Phrygibus vini donaverit urnas?
Exigite, ut mores teneros ceu pollice ducat,
Ut ſi quis cerâ vultum facit: exigite, ut ſit

Et

Digitized by Google

Et pater ipſius cœtus, ne turpia ludant,
Ne faciant vicibus, non eſt leve tot puerorum
Obſervare manus, oculoſque in fine trementeis.
Hæc, inquit, cura, ſed cum ſe verterit annus,
Accipe, victori populus quod poſtulat, aurum.

SATYRA VIII.

STemmata quid faciunt, quid prodeſt, Pontice, longo
Sanguine cenſeri, pictoſque oſtendere vultus
Majorum, & ſtanteis in curribus Aemilianos,
Et Curios jam dimidios, humeroſque minorem
Corvinum, & Galbam auriculis naſoque carentem?
Quis fructus generis tabulâ jactare capaci
Corvinum, poſthac multâ contingere virgâ
Fumoſos Equitum cum Dictatore magiſtros,
Si coram Lepidis malè vivitur? effigies quò
Tot bellatorum, ſi luditur alea pernox
Ante Numantinos? ſi dormire incipis ortu
Luciferi, quò ſigna duces, & caſtra movebant?
Cur Allobrogicis, & magnâ gaudeat arâ
Natus in Herculeo Fabius Lare, ſi cupidus, ſi
Vanus, & Euganeâ quantumvis mollior agnâ:
Si tenerum attritus Catinenſi pumice lumbum
Squalenteis traducit avos, emtorque veneni
Frangenda miſeram funeſtat imagine gentem?
Tota licét veteres exornent undique ceræ
Atria. NOBILITAS *ſola eſt atque unica Virtus.*
Paullus, vel Coſſus, vel Druſus moribus eſto:

Digitized by Google

Hos ante effigies majorum pone tuorum:
Præcedant ipſas illi te Conſule virgas:
Prima mihi debes animi bona. ſanctus haberi,
Juſtitiæque tenax factis dictiſque mereris,
Agnoſco Procerem. ſalve Gætulice, ſeu tu
Silanus, quocunque alio de ſanguine rarus,
Civis, & egregius patriæ contingis ovanti.
Exclamare libet, populus quod clamat, Oſiri
Invento. quis enim generoſum dixerit hunc, qui
Indignus genere, & præclaro nomine tantùm
Inſignis? nanum cujuſdam, Atlanta vocamus:
Æthiopem, cycnum: parvam extortamque puellam,
Europen: canibus pigris ſcabieque vetuſta
Lævibus, & ſiccæ lambentibus ora lucernæ,
Nomen erat pardus, tigris, leo, ſi quid adhuc eſt,
Quod fremat in terris violentiùs. ergo cavebis,
Et metues, ne tu ſis Creticus, aut Camerinus.
His ego quem monui? tecum eſt mihi ſermo, Rubelli
Plaute. tumes alto Druſorum ſtemmate, tanquam
Feceris ipſe aliquid, propter quod nobilis eſſes,
Ut te conciperet, quæ ſanguine fulget Iuli;
Non quæ ventoſo conducta ſub aggere texit.
Vos humiles, inquis, vulgi pars ultima noſtri,
Quorum nemo queat patriam monſtrare parentis:
Aſt ego Cecropides. Vivas, & originis hujus
Gaudia longa feras: tamen imâ plebe Quiritem
Facundum invenies. ſolet hîc defendere cauſſas
Nobilis indocti. veniet de plebe togata,
Qui juris nodos, & legum ænigmata ſolvat.

Hic

Digitized by Google

Hic petit Euphraten juvenis, domitique Batavi
Cuſtodes aquilas, armis induſtrius: at tu
Nil, niſi Cecropides, truncoque ſimillimus Hermæ.
Nullo quippe alio vincis diſcrimine, quàm quod
Illi marmoreum caput eſt, tua vivit imago.
Dic mihi, Teucrorum proles, animalia muta
Quis generoſa putet, niſi fortia? nempè volucrum.
Sic laudamus equum, facili cui plurima palma
Fervet, & exſultat rauco victoria Circo.
Nobilis hic, quocunque venit de gramine, cujus
Clara fuga ante alios, & primus in æquore pulvis:
Sed venale pecus Corythæ, poſteritas &
Hirpini, ſi rara jugo victoria ſedit.
Nil ibi majorum reſpectus, gratia nulla
Umbrarum, Dominos preciis mutare jubentur
Exiguis, trito ducunt epirhedia collo
Segnipedes, dignique molam verſare Nepotis.
Ergo, ut miremur te, non tua; primùm aliquid da,
Quod poſſum titulis incidere præter honores,
Quos illis damus, & dedimus, quibus omnia debes.
Hæc ſatis ad Juvenem, quem nobis fama ſuperbum
Tradit, & inflatum, plenumque Nerone propinquo.
Rarus enim fermè ſenſus communis in illa
Fortuna, ſed te cenſeri laude tuorum,
Pontice, noluerim; ſic ut nihil ipſe futuræ
Laudis agas. MISERUM eſt aliorum incumbere famæ,
Ne collapſa ruant ſubductis tecta columnis.
Stratus humi palmes viduas deſiderat ulmos.
Eſto bonus miles, tutor bonus, arbiter idem

Integer

Digitized by Google

Integer; ambiguæ ſi quando citabere teſtis
Incertæque rei, Phalaris licèt imperet, ut ſis
Falſus, & admoto dictet perjuria tauro,
SUMMUM crede nefas animam præferre pudori,
Et propter vitam vivendi perdere cauſſas.
Dignus morte perit, cœnet licèt oſtrea centum
Gaurana, & Coſmi toto mergatur aheno.
Exſpectata diu tandem provincia cùm te
Rectorem accipiet, pone iræ frena, modumque,
Pone & avaritiæ: miſerere inopum ſociorum.
Oſſa vides regum vacuis exſucta medullis.
Reſpice, quid moneant leges, quid curia mandet,
Præmia quanta bonos maneant, quàm fulmine juſto
Et Capito, & Numitor ruerint, damnante Senatu,
Peiratæ Cilicum. ſed quid damnatio confert,
Cum Panſa eripiat, quidquid tibi Natta reliquit?
Præconem Chærippe tuis circumſpice pannis,
Jamque tace. Furor eſt poſt omnia perdere naulum.
Non idem gemitus olim, neque vulnus erat par
Damnorum, ſociis florentibus, & modò victis.
Plena domus tunc omnis, & ingens ſtabat acervus
Nummorum, Spartana chlamys, conchylia Coa,
Et cum Parrhaſii tabulis, ſigniſque Myronis
Pheidiacum vivebat ebur, necnon Polycleti
Multus ubique labor: raræ ſine Mentore menſæ.
Inde Dolabella eſt, atque hinc Antonius, inde
Sacrilegus Verres. referebant navibus altis.
Occulta ſpolia, & plureis de pace triumphos.
Nunc ſociis juga pauca boum, grex parvus equarum,

Digitized by Google

Et pater armenti capto eripiatur agello:
Ipſi deinde Lares, ſi quod ſpectabile ſignum,
Si quis in ædicula Deus unicus. hæc etenim ſunt
Pro ſummis: nam ſunt hæc maxima. deſpicias tu
Forſitan imbelleis Rhodios, unctamque Corinthum:
Deſpicias meritò. quid reſinata juventus,
Cruraque totius facient tibi lævia gentis?
Horrida vitanda eſt Hiſpania, Gallicus axis,
Illyricumque latus. parte & meſſoribus illis,
Qui ſaturant Urbem, Circo, ſcenæque vacantem.
Quanta autem inde feres tam diræ præmia culpæ,
Cum tenues nuper Marius diſcinxerit Afros?
Curandum in primis, ne magna injuria fiat
Fortibus, & miſeris, tollas licet omne, quod uſquam eſt
Auri, atque argenti: ſcutum, gladiumque relinquens,
Et jaculum, & galeam: SPOLIATIS arma ſuperſunt.
Quod modò propoſui, non eſt ſententia: verùm eſt.
Credite me vobis folium recitare Sibyllæ.
Si tibi ſancta cohors comitum, ſi nemo tribunal
Vendit Acerſecomes, ſi nullum in conjuge crimen,
Nec per conventus, & cuncta per oppida curvis
Unguibus ire parat nummos raptura Celæno:
Tunc licet à Pico numeres genus, altaque ſi te
Nomina delectant, omnem Titanida pugnam,
Inter majores ipſumque Promethea ponas.
De quocunque voles proavum tibi ſumito libro.
Quòd ſi præcipitem rapit ambitio, atque libido,
Si frangis virgas ſociorum in ſanguine, ſi te
Delectant hebetes laſſo lictore ſecures:

Digitized by Google

Incipit ipſorum contra te ſtare parentum
Nobilitas, claramque facem præferre pudendis.
OMNE animi vitium tantò conſpectius in ſe
Crimen habet, quantò major, qui peccat, habetur.
Quò mihi te ſolitum falſas ſignare tabellas
In templis, quæ fecit avus, ſtatuamque parentis
Ante triumphalem? quò, ſi nocturnus adulter
Tempora Santonico velas adoperta cucullo?
Præter majorum cineres, atque oſſa volucri
Carpento rapitur pinguis Lateranus, & ipſe,
Ipſe rotam adſtringit multo ſufflamime Conſul:
Nocte quidem; ſed Luna videt, ſed ſidera teſteis
Intendunt oculos. finitum tempus honoris
Cum fuerit, clarâ Lateranus luce flagellum
Sumet, & occurſum nunquam trepidabit amici
Jam ſenis, ac virga prior annuet, atque maniplos
Solvet, & infundet jumentis hordea laſſis.
Intereà, dum lanatas, torvumque juvencum
More Numæ cædit Jovis ante altaria, jurat
Solam Eponam & facies olida ad præſepia pictas.
Sed cùm pervigiles placet inſtaurare popinas;
Obvius aſſiduo Syrophœnix udus amomo
Currit, Idumææ Syrophœnix incola portæ,
Hoſpitis affectu Dominum, Regemque ſalutat,
Et cum venali Cyane ſuccincta lagena.
Defenſor culpæ dicet mihi, fecimus & nos
Hæc juvenes. eſto. deſiſti nempè, nec ultrà
Foviſti errorem. breve ſit, quod turpiter audes.
Quædam cum prima reſecentur crimina barba,

Indulge

Digitized by Google

Indulge veniam pueris. Lateranus ad illos
Thermarum calices, inſcriptaque lintea vadit,
Maturus bello, Armeniæ Syriæque tuendis
Amnibus, & Rheno, atque Iſtro præſtare Neronem
Securum valet hæc ætas. mitte oſtia Cæſar,
Mitte: ſed in magna legatum quære popina.
Invenies aliquo cum percuſſore jacentem,
Permiſtum nautis, & furibus, ac fugitivis,
Inter carnifices, & fabros ſandapilarum,
Et reſupinati ceſſantia tympana Galli:
Aequa ibi libertas, communia pocula, lectus
Non alius cuiquam, nec menſa remotior ulli.
Quid facias talem ſortitus, Pontice, ſervum?
Nempè in Lucanos, aut Tuſca ergaſtula mittas,
At vos Trojugenæ vobis ignoſcitis, & quæ
Turpia cerdoni, Voleſos, Brutumque decebunt.
Quid, ſi nunquam adeo fœdis, adeoque pudendis
Utimur exemplis, ut non pejora ſuperſint?
Conſumtis opibus vocem Damaſippe locaſti
Sipario, clamoſum ageres ut Phaſma Catulli.
Laureolum velox etiam benè Lentulus egit,
Judice me, dignus vera cruce. nec tamen ipſi
Ignoſcas populo: populi frons durior hujus,
Qui ſedet, & ſpectat triſcurria patriciorum:
Planipides audit Fabios, ridere poteſt qui
Mamercorum alapas. quanti ſua funera vendant,
Quid refert? vendunt nullo cogente Nerone,
Nec dubitant Celſi Prætoris vendere ludis.
Finge tamen gladios inde, atque hinc pulpita pone:

Quid ſatius? mortem ſic quiſquam exhorruit: ut ſit
Zelotypus Thymeles, ſtupidi collega Corinthi?
Res haud mira tamen, citharœdo Principe mimus
Nobilis. hæc ultrà, quid erit niſi ludus? & illic
Dedecus Urbis habes. nec mirmillonis in armis,
Nec clypeo Gracchum pugnantem, aut falce ſupinâ,
(Damnat enim taleis habitus; ſed damnat, & odit)
Nec galeâ faciem abſcondit; movet ecce tridentem,
Poſtquam librata pendentia retia dextra
Nequidquam effudit, nudum ad ſpectacula vultum
Erigit, & totâ fugit agnoſcendus arenâ.
Credamus tunicæ, de faucibus aurea cum ſe
Porrigat, & longo jactetur ſpira galero.
Ergo ignominiam graviorem pertulit omni
Vulnere, cum Graccho juſſus pugnare ſecutor.
Libera ſi dentur populo ſuffragia, quis tam
Perditus, ut dubitet Senecam præferre Neroni;
Cujus ſupplicio non debuit una parari
Simia, nec ſerpens unus, nec Culeus unus?
Par Agamemnonidæ crimen: ſed cauſſa facit rem
Diſſimilem. quippe ille Deis auctoribus ultor
Patris erat cæſi media inter pocula: ſed nec
Electræ jugulo ſe polluit, aut Spartani
Sanguine conjugii, nullis aconita propinquis
Miſcuit, in ſcena nunquam cantavit Oreſtes,
Troica non ſcripſit. quid enim Virginius armis
Debuit ulciſci magis, aut cum vindice Galba?
Quid Nero tam ſævâ, crudâque tyrannide fecit?
Hæc opera, atque hæ ſunt generoſi Principis artes,

Gauden

Digitized by Google

Gaudentis fœdo peregrina ad pulpita cantu
Proſtitui, Grajæque apium meruiſſe coronæ.
Majorum effigies habeant inſignia vocis,
Ante pedes Domitî longum tu pone Thyeſtæ
Syrma, vel Antigonæ, ſeu perſonam Menalippes;
Et de marmoreo citharam ſuſpende coloſſo.
Quid, Catilina, tuis natalibus, atque Cethegi
Inveniet quiſquam ſublimius? arma tamen vos
Nocturna, & flammas domibus, templiſque paraſtis,
Ut Braccatorum pueri, Senonumque minores,
Auſi, quod liceat tunicâ punire moleſta.
Sed vigilat Conſul, vexillaque veſtra coërcet.
Hic novus Arpinas, ignobilis, & modo Romæ
Municipalis Eques galeatum ponit ubique
Præſidium attonitis, & in omni gente laborat.
Tantum igitur muros intra toga contulit illi
Nominis, & tituli; quantum non Leucade, quantum
Theſſaliæ campis Octavius abſtulit udo
Cædibus aſſiduis gladio. ſed Roma parentem,
Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.
Arpinas alius Volſcorum in monte ſolebat
Poſcere mercedes alieno laſſus aratro,
Nodoſam poſt hæc frangebat vertice vitem,
Si lentus pigrâ muniret caſtra dolabrâ:
Hic tamen & Cimbros, & ſumma pericula rerum
Excipit, & ſolus trepidantem protegit Urbem.
Atque ideò, poſtquam ad Cimbros, ſtragemque volabant,
Qui nunquam attigerant majora cadavera, corvi,
Nobilis ornatur lauro collega ſecundâ.

Digitized by Google

Plebejæ Deciorum animæ, plebeja fuerunt
Nomina: pro totis legionibus hi tamen, & pro
Omnibus auxiliis, atque omni pube Latinâ
Sufficiunt Dîs infernis, Terræque parenti,
Pluris enim Decii, quam quæ ſervantur ab illis.
Ancillâ natus trabeam, & diadema Quirini,
Et faſceis meruit Regum ultimus ille honorum.
Prodita laxabant portarum clauſtra tyrannis
Exſulibus juvenes ipſius Conſulis, & quos
Magnum aliquid dubiâ pro libertate deceret,
Quod miraretur cum Coclite Mucius, & quæ
Imperii fineis Tiberinum Virgo natavit.
Occulta ad Patres produxit crimina ſervus
Matronis lugendus: at illos verbera juſtis
Afficiunt pœnis, & legum prima ſecuris.
Malo pater tibi ſit Therſites, dummodò tu ſis
Aeacidæ ſimilis, Vulcaniaque arma capeſſas,
Quam te Therſitæ ſimilem producat Achilles.
Et tamen, ut longè repetas longeque revolvas
Nomen, ab infami gentem deducis aſylo.
Majorum primus quiſquis fuit ille tuorum,
Aut paſtor fuit, aut illud, quod dicere nolo.

SATYRA IX.

SCire velim, quare toties mihi, Nævole, triſtis
Occurras fronte obductâ, ceu Marsya victus.
Quid tibi cum vultu, qualem deprenſus habebat
Ravola, dum Rhodopes uda terit inguina barba?

Nos

Digitized by Google

Nos colaphum incutimus lambenti cruſtula ſervo.
Non erat hac facie miſerabilior Creperejus
Pollio, qui triplicem uſuram præſtare paratus
Circuit, & fatuos non invenit. unde repentè
Tot rugæ? certè modico contentus agebas
Vernam equitem, conviva joco mordente facetus:
Et ſalibus vehemens intra pomœria natis.
Omnia nunc contra: vultus gravis, horrida ſiccæ
Silva comæ, nullus tota nitor in cute, qualem
Bruttia præſtabat calidi tibi faſcia viſci:
Sed fruticante pilo neglecta, & ſqualida crura.
Quid macies ægri veteris, quem tempore longo
Torret quarta dies, olimque domeſtica febris?
Deprendas animi tormenta latentis in ægro
Corpore, deprendas & gaudia: ſumit utrumque
Inde habitum facies. igitur flexiſſe videris
Propoſitum, & vitæ contrarius ire priori.
Nuper enim, ut repeto, fanum Iſidis, & Ganymedem,
Pacis, & advectæ ſecreta palatia Matris,
Et Cererem (nam quo non proſtat fœmina templo?)
Notior Aufidio mœchus ſcelerare ſolebas,
Quodque taces, ipſos etiam inclinare maritos.
Utile & hoc multis vitæ genus: at mihi nullum
Inde operæ precium. pingueis aliquando ldcernas,
Munimenta togæ, duri, craſſique coloris,
Et malè percuſſas textoris pectine Galli
Accipimus, tenue argentum, venæque ſecundæ.
Fata regunt homines: fatum eſt & partibus illis,
Quas ſinus abſcondit. nam, ſi tibi ſidera ceſſant,

Digitized by Google

Nil faciet longi menſura incognita nervi,
Quamvis te nudum ſpumanti virro labello
Viderit, & blandæ aſſidue denſæque tabellæ
Sollicitent Αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα κίναιδος
Quod tamen ulterius monſtrum, quam mollis avarus?
Hæc tribui, deinde illa dedi, mox plura tuliſti.
Forte computat, ac cevet. ponatur calculus, adſint
Cum tabula pueri. numera ſeſtertia quinque
Omnibus in rebus: numerentur deinde labores.
An facile & pronum eſt agere intra viſcera penem
Legitimum, atque illic heſternæ occurrere cœnæ?
Servus erit minùs ille miſer, qui foderit agrum,
Quàm dominum, ſed tu ſanè tenerum & puerum te,
Et pulcrum, & dignum cyatho, cœloque putabas.
Vos humili adſeculæ, vos indulgebitis unquam
Cultori, jam nec morbo donare parati?
En, cui tu viridem umbellam, cui ſuccina mittas
Grandia, natalis quoties redit, aut madidum ver
Incipit: & ſtratâ poſitus, longaque cathedrâ
Munera fœmineis tractas ſecreta Kalendis.
Dic paſſer, cui tot monteis, tot prædia ſervas
Apula, tot milvos intra tua paſcua laſſos?
Te Trifolinus ager fœcundis vitibus implet,
Suſpectumque jugum Cumis, & Gaurus inanis?
Nam quis plura linit victuro dolia muſto?
Quantum erat exhauſti lumbos donare clientis
Jugeribus paucis? meliuſne hic ruſticus infans
Cum matre, & caſulis, & conluſore catello
Cymbala pulſantis legatus fiet amici?

Improbus

Improbus es, cùm poſcis, ait. ſed penſio clamat,
Poſce: ſed appellat puer unicus, ut Polyphemi
Lata acies, per quam ſollers evaſit Ulyſſes.
Alter emendus erit: namque hic non ſufficit: ambo
Paſcendi. quid agam brumâ ſpirante? quid, oro,
Quid dicam ſcapulis puerorum Aquilone Decembri,
Et pedibus? durate, atque expectate cicadas?
Verum, ut diſſimules, ut mittas cetera, quanto
Metiris precio, quòd, ni tibi deditus eſſem
Devotuſque cliens, uxor tua virgo maneret?
Scis certè, quibus iſta modis, quàm ſæpè rogaris,
Et quæ pollicitus. fugientem ſæpè puellam
Amplexu rapui: tabulas quoque ruperat, & jam
Signabat, tota vix hoc ego nocte redemi,
Te plorante foris. teſtis mihi lectulus, & tu,
Ad quem pervenit lecti ſonus, & Dominæ vox.
Inſtabile, ac dirimi cœptum, & jam pænè ſolutum
Conjugium in multis domibus ſervavit adulter!
Quo te circumagas? quæ prima, aut ultima ponas?
Nullum ergo meritum eſt, ingrate ac perfide; nullum,
Quòd tibi filiolus, vel filia naſcitur ex me?
Tollis enim, & libris actorum ſpargere gaudes
Argumenta viri. foribus ſuſpende coronas,
Jam pater es: dedimus, quod famæ opponere poſſis:
Jura parentis habes, propter me ſcriberis hæres,
Legatum omne capis, nec non & dulce caducum.
Commoda prætereà jungentur multa caducis,
Si numerum, ſi treis implevero. juſta doloris,
Nævole, cauſſa tui. contrà tamen ille quid adfert?

Negligit

Negligit, atque alium bipedem ſibi quærit aſellum.
Hæc ſoli commiſſa tibi celare memento,
Et tacitus noſtras intra te fige querelas.
Nam res mortifera eſt inimicus pumice lævis.
Qui modò ſecretum commiſerat, ardet, & odit,
Tanquam prodiderim, quidquid ſcio. ſumere ferrum,
Fuſte aperire caput, candelam apponere valvis
Non dubitat. nec contemnas, aut deſpicias, quòd
His opibus nunquam cara eſt annona veneni.
Ergo occulta teges, ut curia Martis Athenis.
O Corydon, Corydon, ſecretum divitis ullum
Eſſe putas? ſervi ut taceant: jumenta loquentur,
Et canis, & poſtes, & marmora. claude feneſtras,
Vela tegant rimas, junge oſtia. tollite lumen
E medio, taceant omnes, propè nemo recumbat:
Quod tamen ad cantum galli facit ille ſecundi,
Proximus ante diem caupo ſciet, audiet, & quæ
Finxerunt pariter librarius, archimagiri,
Carptores. quod enim dubitant componere crimen
In Dominos, quoties rumoribus ulciſcuntur
Baltea? nec deerit, qui te per compita quærat
Nolentem, & miſeram vinoſus inebriet aurem.
Illos ergo roges, quidquid paullò antè petebas
A nobis. taceant illi: ſed prodere malunt
Arcanum, quàm ſubrepti potare Falerni,
Pro populo faciens quantum Saufeja bibebat.
Vivendum rectè eſt, cùm propter plurima, tunc his
Præcipuè cauſſis, ut linguas mancipiorum
Contemnas. nam LINGUA mali pars peſſima ſervi.
Deterior tamen hic, qui liber non erit illis, Quorum

Quorum animas & farre ſuo cuſtodit, & ære.
Idcirco ut poſſim linguam contemnere ſervi,
Utile conſilium modò, ſed commune, dediſti:
Nunc mihi quid ſuades poſt damnum temporis, & ſpes
Deceptas? Feſtinat enim decurrere velox
Floſculus anguſtæ, miſeræque breviſſima vitæ
Portio: dum bibimus, dum certa, unguenta, puellas
Poſcimus, obrepit non intellecta ſenectus.
Ne trepida: nunquam pathicus tibi deerit amicus,
Stantibus & ſalvis his collibus, undique ad illos
Convenient & carpentis, & navibus omnes,
Qui digito ſcalpunt uno caput. altera major
Spes ſupereſt: tu tantùm erucis imprime dentem.
Hæc exempla para felicibus: at mea Clotho
Et Lacheſis gaudent, ſi paſcitur inguine venter.
O parvi, noſtrique Lares, quos thure minuto,
Aut farre, & tenui ſoleo exorare coronâ,
Quando ego figam aliquid, quo ſit mihi tuta ſenectus
A tegete & baculo? viginti millia fœnus
Pignoribus poſitis, argenti vaſcula puri,
Sed quæ Fabricius cenſor notet; & duo fortes
De grege Mœſorum, qui me cervice locatâ
Securum jubeant clamoſo inſiſtere Circo.
Sit mihi prætereà curvus cælator, & alter,
Qui multas facies fingit citò: ſufficiunt hæc,
Quando ego pauper ero. votum miſerabile, nec ſpes
His ſaltem. nam; cùm pro me Fortuna rogatur,
Adfixit ceras illa de nave petitas,
Quæ Siculos cantus effugit remige ſurdo.

Digitized by Google

SATYRA X.

OMnibus in terris, quæ ſunt à Gadibus uſque
Auroram, & Gangem, PAUCI *dignoſcere poſſunt*
Vera bona, atque illis multum diverſa, remota
Erroris nebulâ. quid enim ratione timemus,
Aut cupimus? quid tam dextro pede concipis, ut te
Conatus non pœniteat, votique peracti?
Evertêre domos totas optantibus ipſis
Dî faciles. nocitura togâ, nocitura petuntur
Militiâ. torrens dicendi copia multis,
Et ſua mortifera eſt facundia. viribus ille
Confiſus periit, admirandiſque lacertis.
Sed plureis nimia congeſta pecunia curâ
Strangulat, & cuncta exſuperans patrimonia cenſus,
Quantò delphinis balæna Britannica major.
Temporibus diris igitur, juſſuque Neronis
Longinnm, & magnos Senecæ prædivitis hortos
Clauſit, & egregias Lateranorum obſidet ædeis
Tota cohors: rarus venit in cœnacula miles.
Pauca licèt portes argenti vaſcula puri,
Nocte iter ingreſſus gladium contumque timebis,
Et motæ ad Lunam trepidabis arundinis umbram:
Cantabit vacuus coram latrone viator.
PRIMA ferè vota, & cunctis notiſſima templis
Divitiæ, creſcant ut opes, ut maxima toto
Noſtra ſit arca foro. ſed nulla aconita bibuntur
Fictilibus: tunc illa time, cùm pocula ſumes

Gemmata,

Gemmata, & lato Setinum ardebit in auro.
Jamne igitur laudas, quod de ſapientibus alter
Ridebat, quoties de limine moverat unum,
Protuleratque pedem; flebat contrarius auctor?
Sed facilis cuivis rigidi cenſura cachinni:
Mirandum eſt, unde ille oculis ſuffecerit humor.
Perpetuo riſu pulmonem agitare ſolebat
Democritus, quanquam non eſſet urbibus illis
Prætexta, & trabeæ, faſces, lectica, tribunal.
Quid, ſi vidiſſet Prætorem curribus altis
Extantem, & medio ſublimem in pulvere Circi
In tunicâ Jovis, & pictæ Sarrana ferentem
Ex humeris aulæa togæ, magnæque coronæ
Tantum orbem, quanto cervix non ſufficit ulla?
Quippe tenet ſudans hanc publicus, & ſibi Conſul
Ne placeat, curru ſervus portatur eodem.
Da nunc & volucrem, ſceptro quæ ſurgit eburno,
Illinc cornicines, hinc præcedentia longi
Agminis officia, & niveos ad fræna Quirites,
Defoſſa in loculis quos ſportula fecit amicos.
Tum quoque materiam riſûs invenit ad omneis
Occurſus hominum; cujus prudentia monſtrat,
SUMMOS poſſe viros, & magna exempla daturos
Vervecum in patria, craſſoque ſub aëre naſci.
Ridebat curas, nec non & gaudia vulgi;
Interdum & lacrymas, cùm Fortunæ ipſe minaci
Mandaret laqueum, mediumque oſtenderet unguem.
Ergo ſupervacua, aut pernicioſa petuntur,
Propter quæ fas eſt genua incerare Deorum.

Quoſdam

Quoſdam præcipitat ſubjecta potentia magnæ
Invidiæ, mergit longa, atque inſignis honorum
Pagina, deſcendunt ſtatuæ reſtemque ſequuntur.
Ipſas deinde rotas bigarum impacta ſecuris
Cædit, & immeritis franguntur crura caballis.
Jam ſtrident ignes, jam follibus atque caminis
Ardet adoratum populo caput, & crepat ingens
Sejanus: deinde ex facie toto orbe ſecunda
Fiunt urceoli, pelves, ſartago, patellæ,
Pone domi lauros, duc in Capitolia magnum,
Cretatumque bovem: Sejanus ducitur unco
Spectandus: gaudent omnes. quæ labra? quis illi
Vultus erat? nunquam, ſi quid mihi credis, amavi
Hunc hominem. ſed quo cecidit ſub crimine? quiſnam
Delator? quibus indicibus? quo teſte probavit?
Nil horum: verboſa & grandis epiſtola venit
A Capreis: benè habet; nil plus interrogo. Sed quid
Turba Remi? Sequitur Fortunam, ut ſemper, & odit
Damnatos. idem populus, ſi Nurtia Tuſco
Faviſſet, ſi oppreſſa foret ſecura ſenectus
Principis, hac ipsâ Sejanum diceret horâ
Auguſtum. jam pridem, ex quo ſuffragia nulli
Vendimus, effudit curas. nam, qui dabat olim
Imperium, faſceis, legiones, omnia; nunc ſe
Continet, atque duas tantùm res anxius optat,
Panem & Circenſeis. perituros audio multos.
Nil dubium: magna eſt fornacula: pallidulus mî
Brutidius meus ad Martis fuit obvius aram.
Quàm timeò, victus ne pœnas exigat Ajax,

Ut

Ut malè defenſus! curramus præcipites, &,
Dum jacet in ripa, calcemus Cæſaris hoſtem.
Sed videant ſervi, ne quis neget, & pavidum in jus
Cervice obſtrictâ dominum trahat. hi ſermones
Tunc de Sejano, ſecreta hæc murmura vulgi.
Viſne ſalutari ſicut Sejanus, habere
Tantundem, atque illi ſummas donare curuleis?
Illum exercitibus præponere? tutor haberi
Principis Auguſtâ Caprearum in rupe ſedentis
Cum grege Chaldæo? vis certè pila, coborteis,
Egregios equites, & caſtra domeſtica? quid ni
Hæc cupias? &, qui nolunt occidere quenquam,
Poſſe volunt. Sed quæ præclara, & proſpera tanti,
Ut rebus lætis par ſit menſura malorum?
Hujus, qui trahitur, prætextam ſumere mavis:
An Fidenarum, Gabiorumque eſſe poteſtas,
Et de menſura jus dicere, vaſa minora
Frangere pannoſus vacuis Aedilis Ulubris?
Ergo quid optandum foret, ignoraſſe fateris
Sejanum. nam qui nimios optabat honores,
Et nimias poſcebat opes: numeroſa parabat
Excelſæ turris tabulata, unde altior eſſet
Caſus, & impulſæ præceps immane ruinæ.
Quid Craſſos, quid Pompejos evertit? & illum,
Ad ſua qui domitos deduxit flagra Quirites?
Summus nempè locus nullâ non arte petitus,
Magnaque Numinibus vota exaudita malignis.
AD generum Cereris ſine cæde, & vulnere pauci
Deſcendunt Reges, & ſiccâ morte tyranni.

Eloquium

Digitized by Google

Eloquium, aut famam Demoſthenis, aut Ciceronis
Incipit optare, & totis Quinquatribus optat,
Quiſquis adhuc uno partam colet aſſe Minervam,
Quem ſequitur cuſtos anguſtæ vernula capſæ.
Eloquio ſed uterque perît orator: utrunque
Largus, & exundans letho dedit ingenii fons.
Ingenio manus eſt, & cervix cæſa: nec unquam
Sanguine cauſſidici maduerunt roſtra puſilli.
O fortunatam natam me Conſule Romam.
Antonî gladios potuit contemnere, ſi ſic
Omnia dixiſſet. ridenda poëmata malo,
Quàm te conſpicuæ divina Philippica famæ,
Volveris à prima quæ proxima. Sævus & illum
Exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ
Torrentem, & pleni moderantem fræna theatri.
Dîs ille adverſis genitus, fatoque ſiniſtro,
Quem pater ardentis maſſæ fuligine lippus
A carbone, & forcipibus, gladioſque parante
Incude, & luteo Vulcano ad rhetora miſit.
Bellorum exuviæ, truncis affixa tropæis
Lorica, & fractâ de caſſide buccula pendens,
Et curtum temone jugum, victæque tiremis
Apluſtre, & ſummo triſtis captivus in arcu,
Humanis majora bonis creduntur: ad hoc ſe
Romanus, Grajuſque, ac Barbarus induperator
Erexit: cauſſas diſcriminis, atque laboris
Inde habuit: TANTO major famæ ſitis eſt, quàm
Virtutis. QUIS enim virtutem amplectitur ipſam,
Præmia ſi tollas? patriam tamen obruit olim

Digitized by Google

Gloria paucorum, & laudis, tituliqueque cupido
Hæſuri ſaxis cinerum cuſtodibus: ad quæ
Diſcutienda valent ſterilis mala robora ficus:
Quandoquidem data ſunt ipſis quoque fata ſepulcris.
Expende Hannibalem: quot libras in Duce ſummo
Invenies? hic eſt, quem non capit Africa Mauro
Percuſſa Oceano, Niloque admota tepenti.
Rurſus ad Aethiopum populos, altoſque elephantos
Additur imperiis Hiſpania, Pyrenæum
Tranſilit. oppoſuit natura Alpemque nivemque:
Diducit ſcopulos, & montem rumpit aceto.
Jam tenet Italiam: tamen ultrà pergere tendit.
Actum, inquit, nihil eſt, niſi Pœno milite portas
Frangimus, & mediâ vexillum pono Suburâ.
O qualis facies, & quali digna tabellâ,
Cum Gætula Ducem portaret bellua luſcum!
Exitus ergo quis eſt? ô gloria: vincitur idem
Nempè, & in exſilium præceps fugit, atque ibi magnus,
Mirandúſque cliens ſedet ad prætoria Regis,
Donec Bithyno libeat vigilare tyranno.
Finem animæ, quæ res humanas miſcuit olim,
Non gladii, non ſaxa dabunt, nec tela; ſed ille
Cannarum vindex, & tanti ſanguinis ultor
Annulus. i demens, & ſævas curre per Alpeis,
Ut pueris placeas, & declamatio fias!
Unus Pellæo juveni non ſufficit orbis:
Aeſtuat infelix anguſto limite mundi,
Ut Gyaræ clauſis ſcopulis, parvaque Seripho.
Cum tamen à figulis munitam intraverit urbem,

Sarcophago

Sarcophago contentus erit. MORS ſola fatetur,
Quantula ſint hominum corpuſcula. Creditur olim
Velificatus Athos, & quidquid Græcia mendax
Audet in hiſtoria: conſtratum claſſibus iſdem,
Suppoſitumque rotis ſolidum mare. credimus altos
Defeciſſe amneis, epotaque flumina Medo
Prandente, & madidis cantat quæ Soſtratus alis.
Ille tamen, qualis rediit Salamine relictâ,
In corum atque eurum ſolitus ſævire flagellis
Barbarus, Aeolio nunquam hoc in carcere paſſos;
Ipſum compedibus qui vinxerat Ennoſigæum?
Mitius id ſanè, quod non & ſtigmate dignum
Credidit. huic quiſquam vellet ſervire Deorum?
Sed qualis rediit? nempe unâ nave, cruentis
Fluctibus, ac tarda per denſa cadavera prorâ.
Has toties optata exegit gloria pœnas!
Da ſpacium vitæ, multos da Juppiter annos!
Hoc recto vultu ſolum, hoc & pallidus optas.
Sed QUAM continuis & quantis longa ſenectus
Plena malis: deformem, & tetrum ante omnia vultum,
Diſſimilemque ſui, deformem pro cute pellem,
Pendenteiſque genas, & taleis adſpice rugas;
Qualeis, umbriferos ubi pandit Tabraca ſaltus,
In vetulâ ſcalpit jam mater ſimia buccâ.
Plurima ſunt juvenum diſcrimina: pulcrior ille
Hoc, atque ille alio; multùm hic rubuſtior illo:
Una ſenum facies, cum voce trementia membra,
Et jam leve caput, madidique infantia naſi,
Frangendus miſero gingiva panis inermi:

Digitized by Google

Uſque adeo gravis uxori, gnatiſque, ſibique,
Ut captatori moveat faſtidia Coſſo.
Non eadem vini, atque cibi torpente palato
Gaudia: nam coitus jam longa oblivio; vel ſi
Coneris, jacet exiguus cum ramice nervus;
Et, quamvis tota palpetur nocte, jacebit.
Anne aliquid ſperare poteſt hæc inguinis ægri
Canities? quid, quod merito ſuſpecta libido eſt,
Quæ Venerem affectat ſine viribus? adſpice partis
Nunc damnum alterius. nam quæ cantante voluptas;
Sit licet eximius citharœdo, ſive Seleuco,
Et quibus auratâ mos eſt fulgere lacernâ?
Quid refert, magni ſedeat quâ parte theatri,
Qui vix cornicines exaudiet, atque tubarum
Concentus? clamore opus eſt, ut ſentiat auris,
Quem dicat veniſſe puer, quot nuntiet horas.
Prætereà minimus gelido jam in corpore ſanguis
Febre calet ſolâ; circumſilit agmine facto
Morborum omne genus: quorum ſi nomina quæras,
Promtiùs expediam, quot amaverit Hippia mœchos,
Quot Themiſon ægros autumno occiderit uno,
Quot Baſilus ſocios, quot circumſcripſerit Hirrus
Pupillos; quot longa viros exſorbeat uno
Maura die, quot diſcipulos inclinet Hamillus;
Percurram citiùs, quot villas poſſideat nunc,
Quo tondente gravis juveni mihi barba ſonabat.
Ille humero, hic lumbis, hic coxâ debilis, ambos
Perdidit ille oculos, & luſcis invidet: hujus
Pallida labra cibum accipiunt digitis alienis:

Digitized by Google

Ipſe ad conſpectum cœnæ diducere rictum
Suetus, hiat tantùm, ceu pullus hirundinis, ad quem
Ore volat pleno mater jejuna. ſed omni
Membrorum damno major dementia, quæ nec
Nomina ſervorum, nec vultum agnoſcit amici,
Cum quo præteritâ cœnavit nocte; nec illos,
Quos genuit, quos eduxit. nam codice ſævo
Hæredes vetat eſſe ſuos, bona tota feruntur
Ad Phialen: tantum artificis valet halitus oris,
Quòd ſteterat multis in carcere fornicis annis.
Ut vigeant ſenſus animi, ducenda tamen ſunt
Funera gnatorum, rogus adſpiciendus amatæ
Conjugis, & fratris, plenæque ſororibus urnæ.
Hæc data pœna diu viventibus, ut renovata
Semper clade domus multis in luctibus, inque
Perpetuo mœrore, & nigrâ veſte ſeneſcant.
Rex Pylius, magno ſiquidquam credis Homero,
Exemplum vitæ fuit à cornice ſecundæ.
Felix nimirùm, qui tot per ſecula mortem
Diſtulit, atque ſuos jam dextrâ computat annos,
Quique novum toties muſtum bibit. oro, parumper
Attendas, quantum de legibus ipſe queratur
Fatorum, & nimio de flamine, cùm vidit acris
Antilochi barbam ardentem: cum quærit ab omni,
Quiſquis adeſt ſocius, cur hæc in tempora duret,
Quod facinus dignum tam longo admiſerit ævo?
Hæc eadem Peleus, raptum cum luget Achillem,
Atque alius, cui fas Ithacum lugere natantem.
Incolumi Trojâ Priamus veniſſet ad umbras

Aſſaraci

Digitized by Google

Aſſaraci magnis ſollennibus, Hectore funus
Portante, ac reliquis fratrum cervicibus, inter
Iliadum lacrymas, ut primos edere planctus
Caſſandra inciperet, ſciſſâque Polyxena pallâ:
Si foret extinctus diverſo tempore, quo non
Cœperat audaces Paris ædificare carinas.
Longa dies igitur quid contulit? omnia vidit
Everſa, & flammis Aſiam, ferroque cadentem.
Tunc miles tremulus poſitâ tulit arma tiarâ,
Et ruit ante aram ſummi Jovis, ut vetulus bos,
Qui Domini cultris tenue, & miſerabile collum
Præbet, ab ingrato jam faſtiditus aratro.
Exitus ille utcunque hominis: ſed torva canino
Latravit rictu, quæ poſt hunc vixerat, uxor.
Feſtino ad noſtros, & Regem tranſeo Ponti,
Et Crœſum, quem vox juſti facunda Solonis
RESPICERE *ad longæ juſſit ſpatia ultima vitæ.*
Exſilium, & carcer, Minturnarumque paludes,
Et mendicatus victâ Carthagine panis
Hinc cauſſas habuere. quid illo cive tuliſſet
Natura in terris, quid Roma beatius unquam;
Si circumducto captivorum agmine, & omni
Bellorum pompâ, animam exhalaſſet opimam,
Cum de Teutonico vellet deſcendere curru?
Provida Pompejo dederat Campania febreis
Optandas: ſed multæ urbes, & publica vota
Vicerunt. igitur Fortuna ipſius & Urbis
Servatum victo caput abſtulit. hoc cruciatu
Lentulus, hac pœna caruit, ceciditque Cethegus

Digitized by Google

Integer, & jacuit Catilina cadavere toto.
Formam optat modico pueris, majore puellis
Murmure, cùm Veneris fanum videt anxia mater,
Uſque ad delicias votorum. cur tamen, inquit,
Corripias? pulcrâ gaudet Latona Dianâ.
Sed vetat optari faciem Leucretia, qualem
Ipſa habuit. cuperet Rutilæ Virginia gibbum
Accipere, atque ſuam Rutilæ dare. filius autem
Corporis egregii, miſeros trepidoſque parentes
Semper habet. RARA eſt adeo concordia formæ,
Atque pudicitiæ! ſanctos licet horrida mores
Tradiderit domus, ac veteres imitata Sabinos:
Prætereà caſtum ingenium, vultumque modeſto
Sanguine ferventem tribuat natura benignâ
Larga manu: (quid enim puero conferre poteſt plus,
Cuſtode & curâ natura potentior omni?)
Non licet eſſe viros: nam prodiga corruptoris
Improbitas ipſos audet tentare parentes.
Tanta in muneribus fiducia! nullus ephebum
Deformem ſævâ caſtravit in arce tyrannus:
Nec prætextatum rapuit Nero loripedem, nec
Strumoſum, atque utero pariter, gibboque tumentem.
I nunc, & juvenis ſpecie lætare tui! quem
Majora expectant diſcrimina? fiet adulter
Publicus, & pœnas metuet, quaſcunque maritis
Iratis debet: nec erit felicior aſtro
Martis, ut in laqueos nunquam incidat. exigit autem
Interdum ille dolor plus, quàm lex ulla dolori
Conceſſit. necat hic ferro, ſecat ille cruentis

Verberibus,

Digitized by Google

Verberibus, quoſdam mœchos & mugilis intrat.
Sed tuus Endymion dilectæ fiet adulter
Matronæ: mox cum dederit Servilia nummos,
Fiet & illius, quam non amat: exuet omnem
Corporis ornatum. quid enim ulla negaverit udis
Inguinibus, ſive eſt hæc Oppia, ſive Catulla?
Deterior totos habet illic fœmina mores.
Sed caſta quid forma nocet? quid profuit immo
Hippolyto grave propoſitum? quid Bellerophonti?
Erubuit nempe hæc, ceu faſtidita, repulſo.
Nec Sthenobœa minùs, quam Creſſa excanduit & ſe
Concuſſere ambæ. MULIER ſæviſſima tunc eſt,
Cùm ſtimulos odio pudor admovet. elige quidnam
Suadendum eſſe putes, cui nubere Cæſaris uxor
Deſtinat. optimus hic, & formoſiſſimus idem
Gentis patriciæ rapitur miſer extinguendus
Meſſalinæ oculis: dudum ſedet illa parato
Flameolo, Tyriuſque palam Genealis in hortis
Sternitur, & ritu decies centena dabuntur
Antiquo: veniet cum ſignatoribus auſpex.
Hæc tu ſecreta, & paucis commiſſa putabas.
Non, niſi legitimè, vult nubere: quid placeat, dic:
Ni parere velis, pereundum erit ante lucernas:
Si ſcelus admittas, dabitur mora parvula, dum res
Nota Urbi & populo contingat Principis aureis.
Dedecus ille domus ſciet ultimus: intereà tu
Obſequere imperio, ſit tanti vita dierum
Paucorum. quidquid melius, leviuſque putaris,
Præbenda eſt gladio pulcra hæc, & candida cervix.

Digitized by Google

Nil ergo optabunt homines? Si conſilium vis,
Permittes ipſis expendere Numinibus, quid
Conveniat nobis, rebuſque ſit utile noſtris.
Nam pro jucundis aptiſſima quæque dabunt Dî,
CARIOR eſt illis homo, quam ſibi nos animorum
Impulſu, & cœca magnaque cupidine ducti,
Conjugium petimus, partumque uxoris: at illis
Notum qui pueri, qualiſque futura ſit uxor.
Ut tamen & poſcas aliquid, voveaſque ſacellis
Exta, & candiduli divina tomacula porci:
ORANDUM eſt, ut ſit mens ſana in corpore ſano.
Fortem poſce animum; mortis terrore carentem:
Qui ſpatium vitæ extremum inter munera ponat
Naturæ, qui ferre queat quoſcunque labores,
Neſciat iraſci, cupiat nihil, & potiores
Herculis ærumnas credat ſævoſque labores,
Et Venere, & cœnis, & pluma Sardanapali.
Monſtro, quod ipſe tibi poſſis dare. SEMITA certe
Tranquillæ per Virtutem patet unica vitæ.
Nullum numen habes, ſi ſit prudentia; nos te
Nos facimus, Fortuna, Deam, cœloque locamus.

SATYRA XI.

ATticus eximie ſi cœnat, lautus habetur:
Si Rutilus, demens. Quid enim majore cahinno
Excipitur vulgi, quam pauper Apicius? omnis
Convictus, thermæ, ſtationes, omne theatrum
De Rutilo. nam dum valida, ac juvenilia membra

Sufficiunt

Digitized by Google

Sufficiunt galeæ, dumque ardens ſanguine fertur;
Non cogente quidem, ſed nec prohibente Tribuno
Scripturus leges, & regia verba laniſtæ.
Multos porrò vides, quos ſæpè eluſus ad ipſum
Creditor introïtum ſolet expectare macelli,
Et quibus in ſolo vivendi cauſſa palato eſt.
Egregius cœnat, meliuſque miſerrimus horum,
Et citò caſurus jam perlucente ruinâ.
Intereà guſtus elementa per omnia quærunt,
Nunquam animo preciis obſtantibus: interius ſi
Attendas, MAGIS illa juvant, quæ pluris emuntur.
Ergo haud difficile eſt, perituram arceſſere ſummam
Lancibus oppoſitis, vel matris imagine fractâ:
Et quadringentis nummis condire guloſum
Fictile, ſic veniunt ad miſcellanea ludî.
Refert ergo, quis hæc eadem paret: in Rutilo nam
Luxuria eſt; in Ventidio laudabile nomen
Sumit, & à cenſu famam trahit. illum ego jure
Deſpiciam, qui ſcit quanto ſublimior Atlas
Omnibus in Libya ſit montibus: hic tamen idem
Ignoret, quantum ferrata diſtet ab arca
Sacculus. è cœlo deſcendit γνῶθι σεαυτόν
Figendum, & memori tractandum pectore, ſive
Conjugium quæras, vel ſacri in parte Senatûs
Eſſe velis. nec enim loricam poſcit Achillis
Therſites, in qua ſe tranſducebat Ulyſſes:
Ancipitem; ſeu tu magno diſcrimine cauſſam
Protegere affectas; te conſule, dic tibi, quis ſis,
Orator vehemens, an Curtius & Matho buccæ.

NOSCEN-

Digitized by Google

NOSCENDA *eſt menſurâ ſui, ſpectandaque rebus*
In ſummis, minimiſque: etiam cùm piſcis emetur,
Ne mullum cupias, cum ſit tibi gobio tantùm
In loculis. quis enim te deficiente crumenâ,
Et creſcente gulâ, manet exitus; ære paterno,
Ac rebus merſis in ventrem, fœnoris atque
Argenti gravis, & pecorum, agrorumque capacem?
Talibus à dominis poſt cuncta noviſſimus exit
Annulus, & digito mendicat Pollio nudo.
Non præmaturi cineres, nec funus acerbum
Luxuriæ; ſed morte magis metuenda ſenectus.
Hi plerunque gradus: conducta pecunia Romæ,
Et coram dominis conſumitur. inde ubi paullum,
Neſcio quid, ſupereſt; & pallet fœnoris auctor;
Qui vertêre ſolum, Bajas, & ad oſtrea currunt.
Cedere namque foro jam non eſt deterius, quam
Eſquilias à ferventi migrare Subura.
Ille dolor ſolus patriam fugientibus, illa
Mœſtitia eſt, caruiſſe anno Circenſibus uno.
Sanguinis in facie nón hæret gutta: morantur
Pauci ridiculum effugientem ex Urbe pudorem.
Experiêre hodie, nunquid pulcerrima dictu,
Perſice, non præſtem vitâ vel moribus, & re:
Sed laudem ſiliquas occultus ganeo, pultes
Coram aliis dictem puero; ſed in aure, placentas.
Nam cum ſis conviva mihi promiſſus, habebis
Euandrum, venies Tirynthius, aut minor illo
Hoſpes, & ipſe tamen contingens ſanguine cœlum:
Alter aquis, alter flammis ad ſidera miſſus.

Fercula

Digitized by Google

Fercula nunc audi nullis ornata macellis.
De Tiburtino veniet pinguiſſimus agro
Hædulus, & toto grege mollior, inſcius herbæ,
Necdum auſus virgas humilis mordere ſalicti,
Qui plus lactis habet, quàm ſanguinis; & montani
Aſparagi, poſito quos legit villica fuſo.
Grandia prætereà, tortoque calentia fœno
Ova adſunt ipſis cum matribus, & ſervatæ
Parte anni, quales fuerant in vitibus, uvæ:
Signinum Syriumque pirum, de corbibus îſdem
Aemula Picenis, & odoris mala recentis,
Nec metuenda tibi, ſiccatum frigore poſtquàm
Autumnum, & crudi poſuere pericula ſucci.
Hæc olim noſtri jam luxurioſa Senatus
Cœna fuit. Curius, parvo quæ legerat horto,
Ipſe focis brevibus ponebat oluſcula: quæ nunc
Squalidus in magna faſtidit compede foſſor,
Qui meminit, calidæ ſapiat quid vulva popinæ.
Sicci terga ſuis, rarâ pendentia crate,
Moris erat quondam feſtis ſervare diebus,
Et natalitium cognatis ponere lardum,
Accedente novâ, ſi quam dabat hoſtia, carne.
Cognatorum aliquis titulo ter Conſulis, atque
Caſtrorum imperiis, & Dictatoris honore
Functus, ad has epulas ſolito maturius ibat,
Erectum domito referens à monte ligonem.
Cum tremerent autem Fabios, durumque Catonem,
Et Scauros, & Fabricios, poſtremò ſeveros
Cenſoris mores etiam collega timeret:

Digitized by Google

Nemo inter curas, & ſeria duxit habendum,
Qualis in Oceani fluctu teſtudo nataret,
Clarum Trojugenis factura, ac nobile fulcrum:
Sed nudo latere, & parvis frons ærea lectis
Vile coronati caput oſtendebat aſelli,
Ad quod laſcivi ludebant ruris alumni.
Tales ergo cibi, qualis domus, atque ſupellex.
Tunc rudis, & Grajas mirari neſcius arteis,
Urbibus everſis prædarum in parte repertâ
Magnorum artificum frangebat pocula miles,
Ut phaleris gauderet equus, cælataque caſſis
Romuleæ ſimulacra feræ manſueſcere juſſæ
Imperii fato, geminos ſub rupe Quirinos,
Ac nudam effigiem clypeo venientis, & haſta,
Pendentiſque Dei perituro oſtenderet hoſti.
Argenti quod erat, ſolis fulgebat in armis.
Ponebant igitur Tuſco farrata catino
Omnia tunc: quibus invideas, ſi lividulus ſis.
Templorum quoque majeſtas præſentior, & vox
Nocte ferè mediâ, mediamque audita per Urbem
Litore ab Oceani Gallis venientibus, & Dîs
Officium vatis peragentibus, his monuit nos.
Hanc rebus Latiis curam præſtare ſolebat
Fictilis, & nullo violatus Juppiter auro.
Illa dominatas, noſtraque ex arbore menſas
Tempora viderunt: hoc lignum ſtabat ad uſus,
Annoſam ſi fortè nucem dejecerat Eurus.
At nunc divitibus cœnandi nulla voluptas,
Nil rhombus, nil dama ſapit: putêre videntur

Unguenta,

Unguenta, atque roſæ; latos niſi ſuſtinet orbeis
Grande ebur, & magno ſublimis pardus hiatu,
Dentibus ex illis, quos mittit porta Syenes,
Et Mauri celeres, & Mauro obſcurior Indus,
Et quos depoſuit Nabathæo bellua ſaltu,
Jam nimios, capitique graveis. hinc ſurgit orexis,
Hinc ſtomacho vires: nam pes argenteus illis,
Annulus in digito quod ferreus. ergo ſuperbum
Convivam caveo, qui me ſibi comparat, & res
Deſpicit exiguas. adeo nulla uncia nobis
Eſt eboris, nec teſſellæ, nec calculus ex hac
Materia: quin ipſa manubria cultellorum
Oſſea: non tamen his ulla unquam obſonia fiunt
Rancidula, aut ideò pejor gallina ſecatur.
Sed nec ſtructor erit, cui cedere debeat omnis
Pergula, diſcipulus Trypheri doctoris, apud quem
Sumine cum magno lepus, atque aper, & pygargus,
Et Scythicæ volucres, & phœnicopterus ingens,
Et Gætulus oryx, hebeti lautiſſima ferro
Cæditur, & tota ſonat ulmea cœna Suburâ.
Nec fruſtrum capreæ ſubducere, nec latus Afræ
Novit avis noſter tirunculus, ac rudis omni
Tempore, & exiguæ furtis imbutus ofellæ.
Plebejos calices & paucis aſſibus emtos
Porriget incultus puer, atque à frigore tutus;
Non Phryx, aut Lycius, non à mangone petitus
Quiſquam erit in magno cùm poſces, poſce Latine.
Idem habitus cunctis, tonſi, rectique capilli,
Atque hodie tantùm propter convivia pexi.

Digitized by Google

Paſtoris duri eſt hic filius: ille bubulci
Suſpirat longo non viſam tempore matrem,
Et caſulam, & notos triſtis deſiderat hœdos.
Ingenui vultus puer, ingenuique pudoris,
Qualeis eſſe decet, quos ardens purpura veſtit;
Nec pugillareis defert in balnea raucus
Teſticulos, nec vellendas jam præbuit alas,
Craſſa nec oppoſito pavidus tegit inguina gutto:
Hic tibi vina dabit, diffuſa in montibus illis,
A quibus ipſe venit, quorum ſub vertice luſit:
Namque una, atque eadem eſt vini patria, atque miniſtri.
Forſitan expectes, ut Gaditana canoro
Incipiat prurire choro, plauſuque probatæ
Ad terram tremulo deſcendant clune puellæ;
Irritamentum Veneris languentis, & acres
Divitis urticæ: major tamen iſta voluptas
Alterius ſexûs: magis ille extenditur, & mox
Auribus, atque oculis concepta urina movetur.
Non capit has nugas humilis domus: audiat ille
Teſtarum crepitus cum verbis, nudum olido ſtans
Fornice mancipium quibus abſtinet, ille fruatur
Vocibus obſcænis, omnique libidinis arte,
Qui Lacedæmonium pytiſmate lubricat orbem:
Namque ibi Fortunæ veniam damus. alea turpis,
Turpe & adulterium mediocribus: hæc eadem illi
Omnia cum faciant, hilares, nitidique vocantur.
Noſtra dabunt alios hodie convivia ludos:
Conditor Iliados cantabitur, atque Maronis
Altiſoni dubiam facientia carmina palmam.

Quid

Digitized by Google

Quid refert, tales verſus quâ voce legantur?
Sed nunc dilatis averte negotia curis,
Et gratam requiem dona tibi, quando licebit
Per totam ceſſare diem: non fœnoris ulla
Mentio, nec, prima ſi luce egreſſa, reverti
Nocte ſolet, tacito bilem tibi contrahat uxor,
Humida ſuſpectis referens multicia rugis,
Vexataſque comas, & vultum, aurémque calentem.
Protinus ante meum, quidquid dolet, exue limen:
Pone domum, & ſervos, & quidquid frangitur illis,
Aut perit: ingratos ante omnia pone ſodaleis.
Intereà Megaleſiacæ ſpectacula mappæ,
Idæum ſollenne colunt, ſimiliſque triumpho
Præda caballorum Prætor ſedet, ac, mihi pace
Immenſæ nimiæquæ licet ſi dicere plebis,
Totam hodie Romam circus capit, & fragor aurem
Percutit, eventum viridis quo colligo panni,
Nam, ſi deficeret, mœſtam, attonitamque videres
Hanc urbem, veluti Cannarum in pulvere victis
Conſulibus. ſpectent juvenes, quos clamor, & audax
Sponſio, quos cultæ decet aſſediſſe puellæ:
Spectent hoc nuptæ juxtà recubante marito,
Quod pudeat naraſſe aliquem præſentibus ipſis:
Noſtra bibit vernum contracta cuticula Solem,
Effugiatque togam. jam nunc in balnea, ſalvâ
Fronte, licet vadas, quanquam ſolida hora ſuperſit
Ad ſextam. facere hoc non poſſis quinque diebus
Continuis: quia ſunt talis quoque tædia vitæ
Magna. Voluptates commendat rarior uſus.

Digitized by Google

SATYRA XII.

Natali, Corvine, die mihi dulcior hæc lux;
Qua feſtas promiſſa Deis animalia ceſpes
Exſpectat: niveam Reginæ cædimus agnam:
Par vellus dabitur pugnanti Gorgone Maura.
Sed procul extenſum petulans quatit hoſtia funem,
Tarpejo ſervata Jovi, frontemque coruſcat:
Quippe ferox vitulus, templis maturus, & aræ,
Spargenduſque mero, quem jam pudet ubera matris
Ducere, qui vexat naſcenti robora cornu.
Si res ampla domi, ſimiliſque adfectibus eſſet,
Pinguior Hiſpullâ traheretur taurus, & ipſa
Mole piger, nec finitima nutritus in herba;
Læta ſed oſtendens Clitumni paſcua ſanguis
Iret, & à grandi cervix ferienda miniſtro,
Ob reditum trepidantis adhuc, horrendaque paſſi
Nuper, & incolumem ſeſe mirantis amici.
Nam præter pelagi caſus, & fulguris ictum
Evaſi, denſæ cœlum abſcondêre tenebræ
Nube unâ, ſubituſque antennas impulit ignis;
Cum ſe quiſque illo percuſſum crederet, & mox
Attonitus nullum conferri poſſe putaret
Naufragium velis ardentibus. omnia fiunt
Talia, tam graviter, ſi quando poetica ſurgit
Tempeſtas. genus ecce aliud diſcriminis: audi,
Et miſerere iterum, quanquam ſint cetera ſortis
Ejuſdem: pars dira quidem, ſed cognita multis,

Digitized by Google

Et quam votivâ teſtantur fana tabellâ
Plurima. pictores quis neſcit ab Iſide paſci?
Accidit & noſtro ſimilis fortuna Catullo.
Cum plenus fluctu medius foret alveus, & jam,
Alternum puppis latus evertentibus undis
Arboris incertæ, nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem: decidere jactu
Cœpit cum ventis, imitatus caſtora, qui ſe
Eunuchum ipſe facit, cupiens evadere damno
Teſticulorum: adeo medicatum intelligit inguen.
Fundite, quæ mea ſunt; dicebat, cuncta Catullus,
Præcipitare volens etiam pulcerrima, veſtem
Purpuream teneris quoque Mæcenatibus aptam,
Atque alias, quarum generoſi graminis ipſum
Infecit natura pecus, ſed & egregius fons
Viribus occultis, & Bæticus adjuvat aër.
Ille nec argentum dubitabat mittere, lances
Parthenio factas, urnæ cratera capacem,
Et dignum ſitiente Pholo, vel conjuge Fuſci.
Adde & baſcaudas, & mille eſcaria, multum
Cælati, biberat quo callidus emtor Olynthi.
Sed quis nunc alius, quâ mundi parte, quis audet
Argento præferre caput, rebuſque ſalutem?
Non propter vitam faciunt patrimonia quidam,
Sed vitio cæci propter patrimonia vivunt.
Jactatur rerum utilium pars maxima: ſed nec
Damna levant. tunc, adverſis urgentibus, illuc
Recidit, ut malum ferro ſummitteret, ac ſe
Explicat anguſtum, diſcriminis ultima quando

Præſidia

Digitized by Google

Præſidia afferimus, navem factura minorem.
I nunc, & ventis animam committe, dolato
Confiſus ligno, digitis à morte remotus
Quatuor, aut ſeptem, ſi ſit latiſſima tæda!
Mox cum reticulis, & pane, & ventre lagenæ
Adſpice ſumendas in tempeſtate ſecureis.
Sed poſtquam jacuit planum mare, tempora poſtquam
Proſpera vectoris, fatumque valentius Euro,
Et pelago; poſtquam Parcæ meliora benignâ
Penſa manu ducunt hilares, & ſtaminis albi
Lanificæ: modicâ nec multum fortior aurâ
Ventus adeſt: inopi miſerabilis arte cucurrit
Veſtibus extentis, &, quod ſuperaverat, unum,
Velo prora ſuo: jam deficientibus Auſtris,
Spes vitæ cum Sole redit: tum gratus Iulo,
Atque novercali ſedes prælata Lavino,
Conſpicitur ſublimis apex: cui candida nomen
Scrofa dedit, lætis frygibus mirabile ſumen;
Et nunquam viſis triginta clara mamillis.
Tandem intrat poſitas incluſa per æquora moles,
Tyrrhenamque Pharon, porrectaque brachia rurſum,
Quæ Pelago currunt medio, longeque relinquunt
Italiam. non ſic igitur mirabere portus,
Quos natura dedit: ſed truncâ puppe magiſter
Interiora petit Bajanæ pervia cymbæ.
Tuti ſtagna ſinus. gaudent ibi vertice raſo
Garrula ſecuri narrare pericula nautæ.
Ite igitur pueri, linguis, animiſque faventes,
Sertaque delubris, & farra imponite cultris,

Ac molleis ornate focos, glebamque virentem:
Jam ſequar, & ſacro, quod præſtat, rite peracto,
Inde domum repetam, gracileis ubi parva coronas
Accipiunt fragili ſimulacra nitentia cerâ.
Heic noſtrum placabo Jovem, Laribuſque paternis
Thura dabo, atque omneis violæ jactabo colores.
Cuncta nitent, longos erexit janua ramos,
Et matutinis operitur feſta lucernis.
Nec ſuſpecta tibi ſint hæc, Corvine: Catullus,
Pro cujus reditu tot pono altaria, parvos
Tres habet hæredes. libet exſpectare, quis ægram
Et claudentem oculos gallinam impendat amico
Tam ſterili. verum hæc nimia eſt impenſa: coturnix
Nulla unquam pro patre cadet. ſentire calorem
Si cœpit locuples Gallita, & Paccius, orbi:
Legitime fixis veſtitur tota tabellis
Porticus. exiſtunt, qui promittant hecatomben:
Quatenus heic non ſunt, nec venales elephanti,
Nec Latio, aut uſquam ſub noſtro ſidere talis
Bellua concipitur: ſed furvâ gente petita
Arboribus Rutulis, & Turni paſcitur agro
Cæſaris armentum, nulli ſervire paratum
Privato: ſiquidem Tyrio parere ſolebant
Hannibali, & noſtris Ducibus, Regique Moloſſo,
Horum majores, ac dorſo ferre cohorteis,
Partem aliquam belli, & euntem in prælia turrem.
Nulla igitur mora per Novium, mora nulla per Iſtram
Pacuvium, quin illud ebur ducatur ad aras,
Et cadat ante Lareis Gallitæ victima ſola,

Tantis digna Deis, & captatoribus horum.
Alter enim, ſi concedas mactare, vovebit
De grege ſervorum magna aut pulcerrima quæque
Corpora, vel pueris, & frontibus ancillarum
Imponet vittas, &, ſi qua eſt nubilis illi
Iphigeneia domi, dabit hanc altaribus; etſi
Non ſperat tragicæ furtiva piacula cervæ.
Laudo meum civem, nec comparo teſtamento
Mille rates: nam ſi Libitinam evaſerit æger,
Delebit tabulas, incluſus carcere naſſæ,
Poſt meritum ſanè mirandum, atque omnia ſoli
Forſan Pacuvio breviter dabit. ille ſuperbus
Incedet victis rivalibus. ergo vides, quam
Grande operæ precium faciat jugulata Mycenis.
Vivat Pacuvius, quæſo, vel Neſtora totum:
Poſſideat, quantum rapuit Nero: montibus aurum
Exæquet, nec amet quenquam, nec ametur ab ullo!

SATYRA XIII.

EXemplo quodcunque malo committitur, ipſi
Diſplicet auctori. PRIMA eſt hæc ultio, quod, ſe
Judice, nemo nocens abſolvitur, improba quamvis
Gratia fallaci Prætoris vicerit urna.
Quid ſentire putas omneis, Calvine, recenti
De ſcelere, & fidei violatæ crimine? ſed nec
Tam tenuis ſenſus tibi contigit, ut mediocris
Jacturæ te mergat onus: nec rara videmus,
Quæ pateris. caſus multis hic cognitus, ac jam

Tritus,

Digitized by Google

Tritus, & è medio Fortunæ ductus acervo.
Ponamus nimios gemitus: flagrantior æquo
Non debet dolor eſſe viri, nec vulnere major.
Tu, quamvis levium minimam, exiguamque malorum
Particulam vix ferre potes, ſpumantibus ardens
Viſceribus, ſacrum tibi, quod non reddat amicus
Depoſitum. ſtupet hæc, qui jam poſt terga reliquit
Sexaginta annos, Fontejo Conſule natus?
An nihil in melius tot rerum proficit uſu?
Magna quidem, ſacris quæ dat præcepta libellis,
VICTRIX Fortunæ Sapientia. Ducimus autem
Hos quoque felices, qui ferre incommoda vitæ,
Nec jactare jugum vitâ didicere magiſtrâ,
Quæ tam feſta dies, ut ceſſet prodere furem,
Perfidiam, fraudes, atque omne ex crimine lucrum
Quæſitum, & partos gladio, vel pyxide nummos?
RARI quippe boni: numerus vix eſt totidem, quot
Thebarum portæ, vel divitis oſtia Nili.
Nona ætas agitur, pejoraque ſecula ferri
Temporibus: quorum ſceleri non invenit ipſa
Nomen, & à nullo poſuit Natura metallo.
Nos hominum Divûmque fidem clamore ciemus,
Quanto Fæſidium laudat vocalis agentem
Sportula. dic ſenior bullâ digniſſime, neſcis,
Quas habeat Veneres aliena pecunia? neſcis,
Quem tua ſimplicitas riſum vulgo moveat, cum
Exigis à quoquam, ne pejeret: & putet ullis
Eſſe aliquod numen templis, aræque rubenti?
Quondam hoc indiginæ vivebant more, prius quam

Sumeret

Digitized by Google

Sumeret agreſtem poſito diademate falcem
Saturnus fugiens. tunc, cum virguncula Juno,
Et privatus adhuc Idæis Juppiter antris.
Nulla ſuper nubes convivia Cœlicolarum,
Nec puer Iliacus, formoſa nec Herculis uxor
Ad cyathos, etiam ſiccato nectare tergens
Brachia Volcanus Liparæâ nigra tabernâ.
Prandebat ſibi quiſque Deus, nec turba Deorum
Talis, ut eſt hodie, contentaque ſidera paucis
Numinibus miſerum urgebant Atlanta minori
Pondere. nondum aliquis ſortitus triſte profundi
Imperium, aut Sicula torvus cum conjuge Pluton.
Nec rota, nec Furiæ, nec ſaxum, aut vulturis atri
Pœna: ſed infernis hilares ſine Regibus umbræ.
Improbitas illo fuit admirabilis ævo.
Credebant hoc grande nefas, & morte piandum,
Si juvenis vetulo non aſſurrexerat, & ſi
Barbato cuicunque puer, licèt ipſe videret
Plura domi fraga, & majores glandis acervos.
Tam venerabile erat præcedere quatuor annis,
Primaque par adeo ſacræ lanugo ſenectæ!
Nunc, ſi depoſitum non inficietur amicus,
Si reddat veterem cum tota ærugine follem,
Prodigioſa fides, & Tuſcis digna libellis,
Quæque coronatâ luſtrari debeat agnâ.
Egregium, , ſanctumque virum, ſi cerno, bimembri
Hoc monſtrum puero, vel mirandis ſub aratro
Piſcibus inventis, & fœtæ comparo mulæ
Sollicitus, tanquam lapides effuderit imber,

Examenque

Digitized by Google

Examenque apium longâ conſederit uvâ
Culmine delubri, tanquam in mare fluxerit amnis
Gurgitibus miris, & lactis vortice torrens.
Intercepta decem quæreris ſeſtertia fraude
Sacrilegâ? quid ſi bis centum perdidit alter
Hoc arcana modo? majorem tertius illâ
Summam, quam patulæ vix ceperat angulus arcæ?
Tam facile & pronum eſt ſuperos contemnere teſteis,
Si mortalis idem nemo ſciat! adſpice, quanta
Voce neget, quæ ſit ficti conſtantia vultus?
Per Solis radios, Trapejaque fulmina jurat,
Et Martis frameam, & Cirrhæi ſpicula vatis:
Per calamos venatricis pharetramque Puellæ,
Perque tuum, pater Aegei Neptune, tridentem:
Addit & Herculeos arcus, haſtamque Minervæ,
Quidquid habent telorum armamentaria cœli.
Si vero & pater eſt: Comedam, inquit, flebile gnati
Sinciput elixi, Pharioque madentis aceto.
Sunt, in Fortunæ qui caſibus omnia ponant,
Et nullo credant mundum rectore moveri,
Naturâ volvente vices & lucis, & anni,
Atque ideo intrepedi quæcunque altaria tangunt.
Eſt alius metuens, ne crimen pœna ſequatur:
Hic putat eſſe Deos, & pejerat, atque ita ſecum:
Decernat, quodcunque volet de corpore noſtro
Iſis, & irato feriat mea lumina ſiſtro,
Dummodò vel cœcus teneam, quos abnego, nummos.
Et pthiſis, & vomicæ putres, & dimidium crus
Sunt tanti? pauper locupletem optare podagram

Nec

Digitized by Google

Nec dubitet Ladas, ſi non eget Anticyrâ, nec
Archigine. quid enim velocis gloria plantæ
Præſtat, & eſuriens Piſææ Ramus olivæ?
Ut ſit magna, tamen certe LENTA ira Deorum eſt.
Si curant igitur cunctos punire nocenteis,
Quando ad me venient? ſed & exorabile Numen
Fortaſſe experiar: ſolet his ignoſcere. MULTI
Committunt eadem diverſo crimina fato:
Ille crucem ſceleris precium tulit, hic diadema.
Sic animum diræ trepidum formidine culpæ
Confirmant. tunc te ſacra ad delubra vocantem
Præcedit, trahere immo ultro, ac vexare paratus.
Nam, CUM magna malæ ſupereſt audacia cauſſæ,
Creditur à multis fiducia. mimum agit ille,
Urbani qualem fugitivus ſcurra Catulli:
Tu miſer exclamas, ut Stentora vincere poſſis,
Vel potius, quantum Gradivus Homericus: Audis
Juppiter hæc, nec labra moves, cum mittere vocem
Debueras vel marmoreus, vel aeneus? aut cur,
In carbone tuo chartâ pia thura ſolutâ
Ponimus, & ſectum vituli jecur, albaque porci
Omenta? ut video, nullum diſcrimen habendum eſt
Effigies inter veſtras, ſtatuamque Vagelli.
Accipe, quæ contra valeat ſolatia ferre,
Et qui nec Cynicos, nec Stoïca dogmata legit
A Cynicis tunicâ diſtantia, non Epicurum
Suſpicit exigui lætum plantaribus horti.
Curentur dubii medicis majoribus ægri;
Tu venam vel diſcipulo committe Philippi.

Digitized by Google

Si nullum in terris tam deteſtabile factum
Oſtendis, taceo, nec pugnis cædere pectus
Te veto, nec planâ faciem contundere palmâ:
Quandoquidem accepto claudenda eſt janua damno,
Et majore domûs gemitu, majore tumultu
Planguntur nummi, quam funera. nemo dolorem
Fingit in hoc caſu, veſtem diducere ſummam
Contentus, vexare oculos humore coacto.
Ploratur lacrimis amiſſa pecunia veris.
Sed ſi cuncta vides ſimili fora plena querelâ:
Si, decies lectis diverſâ parte tabellis,
Vana ſupervacui dicunt cheirographa ligni,
Arguit ipſorum quos littera: gemmaque princeps
Sardonychum, loculis quæ cuſtoditur eburnis:
Ten'o delicias extra communia cenſes
Ponendum: qui tu gallinæ filius albæ;
Nos viles pulli nati infelicibus ovis!
Rem pateris modicam, & mediocri bile ferendam,
Si flectas oculos majora ad crimina confer
Conductum latronem, incendia ſulfure cœpta,
Atque dolo, primos cùm janua colligit igneis:
Confer & hos, veteris qui tollunt grandia templi
Pocula adorandæ robiginis, & populorum
Dona, vel antiquo poſitat à Rege coronas.
Hæc ibi ſi non ſunt, minor exſtat ſacrilegus, qui
Radat inaurati femur Herculis, & faciem ipſam
Neptuni; qui bracteolam de Caſtore ducat.
An dubitet ſolitus totum conflare Tonantem?
Confer & artifices, mercatoremque veneni,

Et

Digitized by Google

Et deducendum corio bovis in mare, cum quo
Clauditur adverſi innoxia ſimia fatis.
Hæc quota pars ſcelerum, quæ cuſtos Gallicus Urbis
Uſque à Lucifero, donec lux occidat, audit?
Humani generis mores tibi noſſe volenti
Sufficit una domus. paucos conſume dies, &
Dicere te miſerum, poſtquàm illinc veneris, aude.
Quis tumidum guttur miratur in Alpibus? aut quis
In Meroë craſſo majorem infante mamillam?
Cærula quis ſtupuit Germani lumina, flavam
Cæſariem, & madido torquentem cornua cirro?
Nempè quòd hæc illis natura eſt omnibus una.
Ad ſubitas Thracum volucres, nubemque ſonoram
Pygmæus parvis currit bellator in armis:
Mox impar hoſti, raptuſque per aëra curvis
Unguibus a ſæva fertur grue. ſi videas hoc
Gentibus in noſtris, riſu quatiare: ſed illic,
Quanquam eadem aſſiduè ſpectentur prælia, ridet
Nemo, ubi tota cohors pede non eſt altior uno.
Nullane perjuri capitis, fraudiſque nefandæ
Pœna erit? abreptum crede hunc graviore catena
Protinus, & noſtro (quid plus velit ira? necari
Arbitrio. manet illa tamen jactura, nec unquam
Depoſitum tibi ſoſpes erit: ſed corpore trunco
Invidioſa dabit minimus ſolatia ſanguis.
At VINDICTA bonum vitâ jucundius ipſâ.
Nempe hoc indocti, quorum præcordia nullis
Interdum, aut levibus videas flagrantia cauſſis.
Quantulacunque adeo eſt occaſio, ſufficit iræ.

Chryſippus

Digitized by Google

Chryſippus non dicet idem, nec mite Thaletis
Ingenium, dulcique ſenex vicinus Hymetto,
Qui partem acceptæ ſæva inter vincla cicutæ
Accuſatori nollet dare. plurima felix
Paullatim vitia, atque errores exuit omneis,
Prima docet rectum Sapientia: quippe MINUTI
Semper, & infirmi eſt animi, exiguique voluptas
Ultio: continuo ſic collige, qood vindictâ
Nemo magis gaudet, quam fœmina. cur tamen hos tu
Evaſiſſe putes: quos diri conſcia facti
Mens habet attonitos, & ſurdo verbere cædit
Occultum quatiente animo tortore flagellum?
Pœna autem vehemens, ac multo ſævior illis,
Quas & Cæditius gravis invenit, & Rhadamanthus,
Nocte dieque ſuum geſtare in pectore teſtem.
Spartano cuidam reſpondit Pythia vates:
Haud impunitum quondam fore, quod dubitaret
Depoſitum retinere, & fraudem jure tueri
Jurando: quærebat enim, quæ Numinis eſſet
Mens, & an hoc illi facinus ſuaderet Apollo?
Reddidit ergo metu, non moribus, & tamen omnem
Vocem adyti dignam templo, veramque probavit:
Exſtinctus totâ pariter cum prole, domoque,
Et, quamvis longâ deductis gente, propinquis.
Has patitur pœnas peccandi ſola voluntas.
Nam ſcelus intra ſe tacitum qui cogitat ullum,
Facti crimen habet. cedo, ſi conata peregit?
Perpetua anxietas nec menſæ tempore ceſſat,
Faucibus ut morbo ſiccis, interque molareis

Difficili creſcente cibo. ſed vina miſellus
Exſpuit: Albani veteris precioſa ſenectus
Diſplicet. oſtendas melius, denſiſſima ruga
Cogitur in frontem, velut acri ducta Falerno.
Nocte brevem ſi forte indulſit cura ſoporem,
Et toto verſata toro jam membra quieſcunt:
Continuo templum, & violati Numinis aras,
Et, quod præcipuis mentem ſudoribus urget,
Te videt in ſomnis. tua ſacra & major imago
Humanâ turbat pavidum, cogitque fateri.
Hi ſunt, qui trepidant, & ad omnia fulgura pallent,
Cum tonat: exanimes primo quoque murmure cæli;
Non quaſi fortuitus, nec ventorum rabie, ſed
Iratus cadat in terras, & judicet ignis.
Illa nihil nocuit, curâ graviore timetur
Proxima tempeſtas: velut hoc dilata ſereno.
Prætereà, lateris vigili cum febre dolorem
Si cœpere pati, miſſum ad ſua corpora morbum
Infeſto credunt à Numine: ſaxa Deorum
Hæc & tela putant. pecudem ſpondere ſacello
Balantem, & Laribus criſtam promittere galli
Non audent. Quid enim ſperare nocentibus ægris
Conceſſum? vel quæ non dignior hoſtia vitâ?
Mobilis, & varia eſt ferme natura malorum.
Cum ſcelus admittunt, ſupereſt conſtantia: quod fas
Atque nefas, tandem incipiunt ſentire peractis
Criminibus. Tamen AD mores Natura recurrit
Damnatos, fixa, & mutari neſcia. nam quis
Peccandi finem poſuit ſibi! quando recepit

Digitized by Google

Ejectum ſemel attritâ de fronte ruborem?
Quiſnam hominum eſt, quem tu contentum videris uno
Flagitio? dabit en laqueum veſtigia noſter
Perfidus, & nigri patietur carceris uncum,
Aut maris Ægæi rupem, ſcopuloſque frequenteis
Exſulibus magnis. pœnâ gaudebis amarâ
Nominis inviſi, tandemque fatebere lætus
Nec ſurdum, nec Teireſiam quenquam eſſe Deorum.

SATYRA XIV.

PLurima ſunt, Fuſcine, & famâ digna ſiniſtrâ,
Et nitidis maculam hæſuram figentia rebus,
Quæ monſtrant ipſi pueris, traduntque parentes.
Si damnoſa ſenem juvat alea: ludit & hæres
Bullatus, parvoque eadem movet arma fritillo.
Nec melius de ſe cuiquam ſperare propinquo
Concede juvenis, qui radere tubera terræ,
Boletum condire, & eodem jure natanteis
Mergere ficedulas didicit nebulone parente,
Et canâ monſtrante gulâ. cum ſeptimus annus
Tranſierit puerum, nondum omni dente renato,
Barbatos licet admoveas mille inde magiſtros,
Hinc totidem, cupiet lauto cœnare paratu
Semper, & à magna non degenerare culina.
Mitem animum, & mores modicis erroribus æquos
Præcipit, atque animas ſervorum & corpora, noſtra
Materiâ conſtare putat, paribuſque elementis:
An ſævire docet Rutilus? qui gaudet acerbo

Digitized by Google

Plagarum ſtrepitu, & nullam Seirena flagellis
Comparat, Antiphates trepidi Laris, ac Polyphemus?
Tum felix, quoties aliquis tortore vocato
Uritur ardenti duo propter lintea ferro.
Quid ſuadet juveni lætus ſtridore catenæ,
Quem mire afficiunt inſcripta ergaſtula, carcer
Ruſticus? exſpectas, ut non ſit adultera Largæ
Filia: quæ nunquam maternos dicere mœchos
Tam cito, nec tanto poterit contexere curſu,
Ut non ter decies reſpiret? conſcia matri
Virgo fuit: ceras nunc hac dictante puſillas
Implet, & ad mœchum dat eiſdem ferre cinædis.
Sic Natura jubet: velociùs, & CITIUS nos
Corrumpunt vitiorum exempla domeſtica, magnis
Cum ſubeunt animos auctoribus. unus & alter
Forſitan hæc ſpernant juvenes, quibus arte benignâ,
Et meliore luto finxit præcordia Titan:
Sed reliquos fugienda patrum veſtigia ducunt,
Et monſtrata diu veteris trahit orbita culpæ.
Abſtineas igitur damnandis. hujus enim vel
Una potens ratio eſt, ne crimina noſtra ſequantur
Ex nobis geniti: quoniam dociles imitandis
Turpibus ac pravis omnes ſumus; & Catilinam
Quocunque in populo videas, quocunque ſub axe:
Sed nec Brutus erit, Bruti nec avunculus uſquam.
NIL dictu fœdum viſuque hæc limina tangat,
Intra quæ puer eſt. procul hinc, procul inde puellæ
Lenonum, & cantus pernoctantis paraſiti.
Maxima debetur puero reverentia. ſi quid

Turpe

Digitized by Google

Turpe paras, nec tu pueri contemſeris annos:
Sed peccaturo obſtet tibi filius infans.
Nam, ſi quid dignum Cenſoris fecerit ira
Quandoque, & ſimilem tibi ſe non corpore tantùm,
Nec vultu dederit, morum quoque filius, & qui
Omnia deteriùs tua per veſtigia peccet,
Corripies nimirùm, & caſtigabis acerbo
Clamore, ac poſt hæc tabulas mutare parabis.
Unde tibi frontem libertatemque parentis;
Cum facias pejora ſenex, vacuumque cerebro
Jampridem caput hoc ventoſa cucurbita quærat?
Hoſpite venturo, ceſſabit nemo tuorum:
Verre pavimentum: nitidas oſtende columnas:
Arida cum totâ deſcendit aranea telâ:
Hic læve argentum, vaſa aſpera tergeat alter:
Vox domini furit inſtantis, virgamque tenentis.
Ergo miſer trepidas, ne ſtercore fœda canino
Atria diſpliceant oculis venientis amici,
Ne perfuſa luto ſit porticus, & tamen uno
Semodio ſcobis hæc emendat ſervulus unus:
Illud non agitas, ut ſanctam filius omni
Adſpiciat ſine labe domum, vitioque carentem?
Gratum eſt, quod patriæ civem, populoque dediſti;
Si facis, ut patriæ ſit idoneus, utilis agris,
Utilis & bellorum, & pacis rebus agendis.
Plurimum enim intererit, quibus artibus, & quibus hunc tu
Moribus inſtituas. ſerpente ciconia pullos
Nutrit, & inventâ per devia rura lacertâ:
Illi eadem ſumtis quærunt animalia pinnis.

Digitized by Google

Vultur jumento, & canibus, crucibusque relictis,
Ad fœtus properat, partemque cadaveris affert.
Hic eſt ergo cibus magni quoque vulturis, & ſe
Paſcentis, propriâ cùm jam facit arbore nidos.
Sed leporem aut capream famulæ Jovis, & generoſæ
In ſaltu venantur aves: hinc præda cubili
Ponitur: inde autem, cùm ſe matura levarit
Progenies ſtimulante fame, feſtinat ad illam,
Quam primum prædam rupto guſtaverat ovo.
Aedificator erat Cetronius, & modo curvo
Littore Cajetæ, ſumma nunc Tiburis arce,
Nunc Præneſtinis in montibus alta parabat
Culmina villarum, Græcis longeque petitis
Marmoribus vincens Fortunæ atque Herculis ædem:
Ut ſpado vincebat Capitolia noſtra Poſides.
Dum ſic ergo habitat Cetronius, imminuit rem,
Fregit opes, nec parva tamen menſura relictæ
Partis erat: totam hanc turbavit filius amens,
Dum meliore novas attollit marmore villas.
Quidam ſortiti metuentem ſabbata patrem,
Nil præter nubes, & cæli numen adorant:
Nec diſtare putant humanâ carne ſuillam,
Quâ pater abſtinuit, mox & præputia ponunt.
Romanas autem ſoliti contemnere leges,
Judaicum ediſcunt, & ſervant, ac metuunt jus,
Tradidit arcano quodcunque volumine Moſes.
Non monſtrare vias, eadem niſi ſacra colenti:
Quæſitum ad fontem ſolos deducere verpos.
Sed pater in cauſſa, cui ſeptima quæque fuit lux

Ignava

Ignava, & partem vitæ non attigit ullam.
Sponte tamen juvenes imitantur cetera: ſolam
Inviti quoque avaritiam exercere jubentur.
FALLIT enim vitium ſpecie virtutis & umbrâ,
Cum ſit triſte habitu vultuque & veſte ſeverum,
Nec dubiè, tanquam frugi, laudetur avarus,
Tanquam parcus homo, & rerum tutela ſuarum
Certa magis, quàm ſi fortunas ſervet eaſdem
Heſperidum ſerpens aut Ponticus. adde quod hunc, de
Quo loquor, egregium populus putat adquirendi
Artificem: quippe his creſcunt patrimonia fabris.
Sed creſcunt quocunque modo, majoraque fiunt
Incude aſſiduâ, ſemperque ardente camino.
Et pater ergo animi felices credit avaros,
Qui miratur opes, qui nulla exempla beati
Pauperis eſſe putat: juvenes hortatur, ut illam
Ire viam pergant, & eidem incumbere ſectæ.
SUNT quædam vitiorum elementa: his protinus illos
Imbuet, & cogit minimas ediſcere ſordes:
Mox adquirendi docet inſatiabile votum.
Servorum ventres modio caſtigat iniquo,
Ipſe quoque eſuriens: neque enim omnia ſuſtinet unquam
Mucida cœrulei panis conſumere fruſta,
Heſternum ſolitus medio ſervare minuta !
Septembri, nec non differre in tempora cœnæ
Alterius, conchem æſtivam cum parte lacerti
Signatam, vel dimidio, putrique ſiluro,
Filaque ſectivi numerata includere porri.
Invitatus ad hæc aliquis de ponte negavit.

Sed

Digitized by Google

Sed quo divitias hæc per tormenta coactas,
CUM furor haud dubius, cum ſit manifeſta phreneſis,
Ut locuples moriaris, egentis vivere fato?
Intereà pleno cùm turget ſacculus ore,
Creſcit amor nummi, quantum ipſa pecunia crevit,
Et minus hanc optat, qui non habet. ergo paratur
Altera villa tibi, cùm rus non ſufficit unum,
Et proferre libet fineis, majorque videtur,
Et melior vicina ſeges. mercaris & hanc, &
Arbuſta, & denſâ montem qui canet olivâ.
Quorum ſi precio dominus non vincitur ullo,
Nocte boves macri, laſſoque famelica collo
Jumenta ad virideis hujus mittentur ariſtas;
Nec priùs inde domum, quàm tota novalia ſævos
In ventres abeant, ut credas falcibus actum.
Dicere vix poſſis, quam multi talia plorent,
Et quot venaleis injuria fecerit agros.
Sed qui ſermones? quam fœdæ buccina famæ?
Quid nocet hæc, inquit. tunicam mihi malo lupini,
Quàm ſi me toto laudet vicinia pago,
Exigui ruris pauciſſima farra ſecantem.
Scilicet & morbis, & debilitate carebis,
Et luctum & curam effugies, & tempora vitæ
Longa tibi poſt hæc fato meliore dabuntur:
Si tantum culti ſolus poſſederis agri,
Quantum ſub Tatio populus Romanus arabat.
Mox etiam fractis ætate, ac Punica paſſis
Prælia, vel Pyrrhum immanem, gladioſque Moloſſos,
Tandem pro multis vix jugera bina dabantur

Vulneribus,

Vulneribus. merces hæc ſanguinis atque laboris
Nullis viſa unquam meritis minor, aut ingratæ
Curta fides patriæ. ſaturabat glebula talis
Patrem ipſum, turbamque caſæ: quâ fœta jacebat
Uxor, & infantes ludebant quatuor, unus
Vernula, tres Domini: ſed magnis fratribus horum
A ſcrobe, vel ſulco redeuntibus, altera cœna
Amplior, & grandes fumabant pultibus ollæ.
Nunc modus hic agri noſtro non ſufficit horto.
INDE ferè ſcelerum cauſſæ, nec plura venena
Miſcuit, aut ferro graſſatur ſæpiùs ullum
Humanæ mentis vitium, quàm ſæva cupido
Immodici cenſus. nam dives qui fieri vult,
Et cito vult fieri. Sed quæ reverentia legum,
Quis metus, aut pudor eſt unquam properantis avari?
Vivite contenti caſulis, & collibus iſtis,
O pueri, Marſus dicebat & Hernicus olim
Veſtinuſque ſenex, panem quæramus aratro,
Quis ſatis eſt menſis: laudant hoc Numina ruris,
Quorum ope & auxilio, gratæ poſt munus ariſtæ,
Contingunt homini veteris faſtidia quercûs.
Nil vetitum feciſſe volet, quem non pudet alto
Per glaciem perone tegi, qui ſummovet euros
Pellibus inverſis. peregrina ignotaque nobis
Ad ſcelus, atque nefas, quæcunque eſt purpura ducit.
Hæc illi veteres præcepta minoribus: at nunc
Poſt finem autumni media de nocte ſupinum
Clamoſus juvenem pater excitat: accipe ceras,
Scribe puer, vigila, cauſſas age, perlege rubras

Majorum leges, aut vitem poſce libello.
Sed caput intactum buxo, nareſque piloſas
Adnotet, & grandes miretur Lælius alas.
Dirue Maurorum attegias, caſtella Brigantum,
Ut locupletem aquilam tibi ſexageſimus annus
Afferat. aut, longos caſtrorum ferre labores
Si piget, & trepidum ſolvunt tibi cornua ventrem
Cum lituis audita, pares, quod vendere poſſis
Pluris dimidio, nec te faſtidia mercis
Ullius ſubeant ablegandæ Tiberim ultra,
Neu credas ponendum aliquid diſcriminis inter
Unguenta, & corium. LUCRI *bonus eſt odor ex re*
Qualibet. illa tuo ſententia ſemper in ore
Verſetur, Dîs atque ipſo Jove digna, Poëtæ:
UNDE *habeas, quærit nemo, ſed oportet habere.*
Hoc monſtrant vetulæ pueris repentibus aſſæ:
Hoc diſcunt omnes ante alpha & beta puellæ.
Talibus inſtantem monitis quemcunque parentem
Sic poſſem adfari: dic, ô vaniſſime, quis te
Feſtinare jubet? meliorem præſto magiſtro
Diſcipulum. ſecurus abi: vinceris, ut Ajax
Præteriit Telamonem, ut Pelea vicit Achilles.
Parcendum eſt teneris. nondum implevere medullas
Maturæ mala nequitiæ. aſt cùm pectere barbam
Cœperit, & longi mucronem admittere cultri,
Falſus erit teſtis, vendet perjuria ſummâ
Exiguâ, & Cereris tangens aramque pedemque.
Elatam jam crede nurum, ſi limina veſtra
Mortiferâ cum dote ſubit. quibus illa premetur

Digitized by Google

Per ſomnum digitis! nam quæ terrâque marique
Adquirenda putas, brevior via conferet illi.
NULLUS *enim magni ſceleris labor. hæc ego nunquam*
Mandavi, dices olim, nec talia ſuaſi:
Mentis cauſſa malæ tamen eſt, & origo penes te.
Nam quiſquis magni cenſus præcepit amorem,
Et lævo monitu pueros producit avaros,
Et qui per fraudes patrimonia conduplicare
Dat libertatem, & totas effundit habenas
Curriculo: quem ſi revoces, ſubſiſtere neſcit,
Et te contemto rapitur, metiſque relictis.
Nemo ſatis credit tantum delinquere, quantum
Permittas: adeo indulgent ſibi latius ipſi.
Cum dicis juveni: ſtultum, qui donet amico,
Qui paupertatem levet, attollatque propinqui:
Et ſpoliare doces, & circumſcribere, & omni
Crimine divitias adquirere, quarum amor in te,
Quantus erat patriæ Deciorum in pectore, quantum
Dilexit Thebas, ſi Græcia vera, Menœceus:
In quorum ſulcis legiones dentibus anguis
Cum clypeis naſcuntur, & horrida bella capeſſunt
Continuo, tanquem & tubicen ſurrexerit una.
Ergo ignem, cujus ſcintillas ipſe dediſti,
Flagrantem late, & rapientem cuncta videbis.
Nec tibi parcetur miſero, trepidumque magiſtrum
In cavea magno fremitu leo tollet alumnus.
Nota mathematicis geneſis tua: ſed grave tardas
Exſpectare colus. morieris ſtamine nondum
Abrupto. jam nunc obſtas, & vota moraris:

Jam

Digitized by Google

Jam torquet juvenem longa & cervina ſenectus.
Ocyus Archigenem quære, atque eme, quod Mithridates
Compoſuit, ſi vis aliam decerpere ficum,
Atque alias tractare roſas. medicamen habendum eſt,
Sorbere ante cibum quod debeat & pater & Rex.
Monſtro voluptatem egregiam; cui nulla theatra,
Nulla æquare queas Prætoris pulpita lauti;
Si ſpectes, quanto capitis diſcrimine conſtent
Incrementa domûs, ærata multus in arcâ
Fiſcus, & ad vigilem ponendi Caſtora nummi,
Ex quo Mars ultor galeam quoque perdidit, & res
Non potuit ſervare ſuas. ergo omnia Floræ,
Et Cereris licet, & Cybeles aulæa relinquas:
Tanto majores humana negotia ludi.
An magis oblectant animum jactata petauro
Corpora, quique ſolet rectum deſcendere funem;
Quàm tu, Corycia ſemper qui puppe moraris,
Atque habitas, coro ſemper tollendus & auſtro,
Perditus, ac vilis ſacci mercator olentis:
Qui gaudes pingue antiquæ de littore Cretæ
Paſſum, & municipes Jovis advexiſſe lagenas?
Hic tamen ancipiti figens veſtigia plantâ
Victum illâ mercede parat, brumamque, famemque
Illâ reſte cavet: tu propter mille talenta,
Et centum villas temerarius aſpice portus,
Et plenum magnis trabibus mare: plus hominum eſt jam
In pelago. veniet claſſis, quocunque vocarit
Spes lucri, nec Carpathium Gætulaque tantum
Æquora tranſiliet: ſed longe Calpe relictâ,

Audiet

Audiet Herculeo ſtridentem Gurgite Solem.
Grande operæ precium eſt, ut tenſo folle reverti
Inde domum poſſis, tumidâque ſuperbus alutâ
Oceani monſtra, & juvenes vidiſſe marinos.
Non unus menteis agitat furor: ille ſororis
In manibus vultu Eumenidum terretur, & igni:
Hic bove percuſſo mugire Agamemnona credit,
Aut Ithacum. parcat tunicis licet atque lacernis,
Curatoris eget, qui navem mercibus implet
Ad ſummum latus, & tabula diſtinguitur undâ:
Cum ſit cauſſa mali tanti & diſcriminis hujus,
Conciſum argentum in titulos facieſque minutas.
Occurrunt nubes & fulgura: ſolvite funem
Frumenti dominus clamat, piperiſque coëmti.
Nil color hic cœli, nil faſcia nigra minatur:
Aeſtivum tonat. infelix, hac forſitan ipſa
Nocte cadit fractis trabibus, fluctuque premetur
Obrutus, & zonam lævâ, morſuque tenebit.
Sed, cujus votis modo non ſuffecerat aurum,
Quod Tagus, & rutilâ volvit Pactolus arenâ,
Frigida ſufficient velantes inguina panni,
Exiguuſque cibus, merſâ rate naufragus aſſem
Dum rogat, & pictâ ſe tempeſtate tuetur.
Tantis parta malis, curâ majore metuque
Servantur. MISERA eſt magni cuſtodia cenſûs.
Diſpoſitis prædives hamis vigilare cohortem
Servorum noctu Licinus jubet, attonitus pro
Electro, ſigniſque ſuis, Phrygiaque columnâ,
Atque ebore, & latâ teſtudine. dolia nudi

Digitized by Google

Non ardent Cynici: ſi fregeris, altera ſiet
Cras domus, aut eadem plumbo commiſſa manebit.
Senſit Alexander, teſtâ cùm vidit in illâ
Magnum habitatorem, quanto felicior hic, qui
Nil cuperet, quam qui totum ſibi poſceret orbem,
Paſſurus geſtis æquanda pericula rebus.
Nullum numen habes, ſi ſit prudentia: NOS *te,*
Nos facimus, Fortuna, Deam. menſura tamen quæ
Sufficiat censûs, ſi quis me conſulat, edam:
In quantum ſitis, atque fames, & frigora poſcunt,
Quantum, Epicure, tibi parvis ſuffecit in hortis,
Quantum Socratici ceperunt ante penates.
Nunquam aliud Natura, aliud Sapientia dicit.
Acribus exemplis videor te cludere. miſce
Ergo aliquid noſtris de moribus: effice ſummam
Bis ſeptem ordinibus, quam lex dignatur Othonis.
Hæc quoque ſi rugam trahit, extenditque labellum:
Sume duos equites, fac tertia quadringenta.
Si nondum implevi gremium, ſi panditur ultrà:
Nec Crœſi fortuna unquam, nec Perſica regna
Sufficient animo, nec divitiæ Narciſſi;
Indulſit Cæſar cui Claudius omnia, cujus
Paruit imperiis uxorem occidere juſſus.

SATYRA XV.

Q*Uis neſcit, Voluſi Bithynice, qualia demens*
Aegyptus portenta colat? crocodilon adorat
Pars hæc: illa pavet ſaturam ſerpentibus ibin.

Effigies

Digitized by Google

Effigies ſacri nitet aurea cercopitheci,
Dimidio magicæ reſonant ubi Memnone chordæ,
Atque vetus Thebe centum jacet obruta portis.
Illic cæruleos, heic piſcem fluminis, illic
Oppida tota canem venerantur, nemo Dianam.
Porrum & cepe nefas violare, & frangere morſu.
O ſanctas genteis, quibus hæc naſcuntur in hortis
Numina! lanatis animalibus abſtinet omnis
Menſa. nefas illic fœtum jugulare capellæ:
Carnibus humanis veſci licet. attonito cum
Tale ſuper cœnam facinus narraret Ulyſſes
Alcinoo, bilem aut riſum fortaſſe quibuſdam
Moverat, ut mendax aretalogus. in mare nemo
Hunc abicit, ſæva dignum veráque Charybdi,
Fingentem immaneis Læſtrygonas, atque Cyclopas?
Nam citiùs Scyllam, vel concurrentia ſaxa
Cyaneis, plenos & tempeſtatibus utreis
Crediderim, aut tenui percuſſum verbere Circes,
Et cum remigibus grunniſſe Elpenora porcis.
Tam vacui capitis populum Phæaca putavit?
Sic aliquis merito nondum ebrius, & minimum qui
De Corcyræâ temetum duxerat urnâ:
Solus enim hoc Ithacus nullo ſub teſte canebat.
Nos miranda quidem, ſed nuper conſule Junio
Geſta ſuper calidæ referemus mœnia Copti,
Nos vulgi ſcelus, & cunctis graviora cothurnis.
Nam ſcelus à Pyrrha, quanquam omnia ſyrmata volvas,
Nullus apud tragicos populus facit. accipe, noſtro
Dira quod exemplum feritas produxerit ævo.

Digitized by Google

Inter finitimos vetus atque antiqua ſimultas,
Immortale odium & nunquam ſanabile vulnus
Ardet adhuc Ombos & Tentyra. ſummus utrinque
Inde furor vulgo, quod Numina vicinorum
Odit uterque locus, cùm ſolos credat habendos
Eſſe Deos, quos ipſe colit. ſed tempore feſto
Alterius populi rapienda occaſio cunctis
Viſa inimicorum primoribus ac ducibus: ne
Lætum hilaremque diem, ne magnæ gaudia cœnæ
Sentirent poſitis ad templa, & compita menſis,
Pervigilique toro, quem nocte ac luce jacentem
Septimus interdum Sol invenit. horrida ſane
Aegyptus: ſed luxuria, quantum ipſe notavi,
Barbara famoſo non cedit turba Canopo.
Adde, quod & facilis victoria de madidis, &
Blæſis atque mero titubantibus. inde virorum
Saltatus nigro tibicine, qualiacunque
Unguenta, & flores, multæque in fronte coronæ:
Hinc jejunum odium. ſed jurgia prima ſonare
Incipiunt animis ardentibus: hæc tuba rixæ.
Dein clamore pari concurritur, & vice teli
Sævit nuda manus: paucæ ſine vulnere malæ;
Vix cuiquam, aut nulli toto certamine naſus
Integer. aſpiceres jam cuncta per agmina vultus
Dimidios, alias facies, & hiantia ruptis
Oſſa genis, plenos oculorum ſanguine pugnos.
Ludere ſe credunt ipſi tamen, & puerileis
Exercere acies, quod nulla cadavera calcent:
Et ſane quo tot rixantis millia turbæ,

Digitized by Google

Si vivunt omnes? ergo acrior impetus, & jam
Saxa inclinatis per humum quæſita lacertis
Incipiunt torquere, domeſtica ſeditioni
Tela. nec hunc lapidem, qualeis & Turnus, & Ajax,
Vel quo Tydides percuſſit pondere coxam
Aeneæ: ſed quem valeant emittere dextræ
Illis diſſimiles, & noſtro tempore natæ.
Nam genus hoc vivo jam decreſcebat Homero.
TERRA malos homines nunc educat, atque puſillos.
Ergo Deus, quicunque adſpexit, ridet & odit.
A diverticulo repetatur fabula. Poſtquam
Subſidiis aucti pars altera promere ferrum
Audet, & infeſtis pugnam inſtaurare ſagittis:
Terga fugæ celeri præſtantibus omnibus, inſtant,
Qui vicina colunt umbroſæ Tentyra palmæ.
Labitur hinc quidam, nimiâ formidine curſum
Præcipitans, capiturque: aſt illum in plurima ſectum
Fruſta & particulas, ut multis mortuus unus
Sufficeret, totum corroſis oſſibus edit
Victrix turba, nec ardenti decoxit aeno,
Aut verubus: longum uſque adeo tardumque putavit
Exſpectare focos, contenta cadavere crudo.
Heic gaudere libet, quod non violaverit ignem,
Quem ſumma cœli raptum de parte Prometheus
Donavit terris. elemento gratulor, & te
Exſultare reor. ſed qui mordere cadaver
Suſtinuit, nil unquam hac carne libentius edit.
Nam ſcelere in tanto ne quæras, & dubites, an
Prima voluptatem gula ſenſerit. ultimus autem,

Qui ſtetit abſumto jam toto corpore, ductis
Per terram digitis, aliquid de ſanguine guſtat.
Vaſcones, hæc fama eſt, alimentis talibus olim
Produxere animas: ſed res diverſa, ſed illic
Fortunæ invidia eſt, bellorumque ultima, caſus
Extremi, longæ dira obſidionis egeſtas.
Hujus enim, quod nunc agitur, miſerabile debet
Exemplum eſſe cibi. ſicut modo dicta mihi gens
Poſt omnes herbas, poſt cuncta animalia, quidquid
Cogebat vacui ventris furor, hoſtibus ipſis
Pallorem ac maciem & tenueis miſerantibus artus,
Membra aliena fame lacerabant, eſſe parati
Et ſua. quiſnam hominum veniam dare, quiſve Deorum
Viribus abnuerit dira atque immania paſſis,
Et quibus illorum poterant ignoſcere Manes,
Quorum corporibus veſcebantur? melius nos
Zenonis præcepta monent. nec enim omnia, quædam
Pro vita facienda putat. ſed Cantaber unde
Stoicus, antiqui præſertim ætate Metelli?
Nunc totus Grajas noſtraſque habet orbis Athenas:
Gallia cauſſidicos docuit facunda Britannos,
De conducendo loquitur jam rhetore Thule.
Nobilis ille tamen populus, quem diximus, & par
Virtute atque fide; ſed major clade Saguntus.
Tale quid excuſat? Mæotide ſævior arâ
Aegyptus. quippe illa nefandi Taurica ſacri
Inventrix homines, ut jam, quæ carmina tradunt,
Digna fide credas, tantum immolat, ulterius nil,
Aut gravius cultro timet hoſtia. quis modo caſus

Impulit

Impulit hos? quæ tanta fames, infeſtaque vallo
Arma coëgerunt, tam deteſtabile monſtrum
Audere? anne aliam, terrâ Memphitide ſiccâ,
Invidiam facerent nolenti ſurgere Nilo?
Quâ nec terribiles Cimbri, nec Britones unquam,
Sauromatæque truces, aut immanes Agathyrſi,
Hac ſævit rabie imbelle & inutile vulgus,
Parvula fictilibus ſolitum dare vela phaſelis,
Et brevibus pictæ remis incumbere teſtæ.
Nec pœnam ſceleri invenies, nec digna parabis
Supplicia his populis, in quorum mente pares ſunt
Et ſimiles ira atque fames. molliſſima corda
Humano generi dare ſe Natura fatetur,
Quæ lacrymas dedit, hæc noſtri pars optima ſenſûs.
Plorare ergo jubet cauſſam dicentis amici,
Squaloremque rei, pupillum ad jura vocantem
Circumſcriptorem, cujus manantia fletu
Ora puellares faciunt incerta capilli.
Naturæ imperio gemimus, cùm funus adultæ
Virginis occurrit, vel terrâ clauditur infans,
Et minor igne rogi. quis enim bonus & face dignus
Arcanâ, qualem Cereris vult eſſe ſacerdos,
Ulla aliena ſibi credat mala? ſeparat hoc nos
A grege mutorum, atque ideo venerabile ſoli
Sortiti ingenium, divinorumque capaces,
Atque exercendis capiendiſque artibus apti
Senſum à cœleſti demiſſum traximus arce,
Cujus egent prona & terram ſpectantia. mundi
Principio indulſit communis conditor illis

Digitized by Google

Tantum animas, nobis animum quoque, mutuus ut nos
Adfectus petere auxilium & præſtare juberet,
Diſperſos trahere in populum, migrare vetuſto
De nemore, & proavis habitatas linquere ſilvas;
Aedificare domos, Laribus conjungere noſtris
Tectum aliud, tutos vicino limite ſomnos
Ut collata daret fiducia: protegere armis
Lapſum, aut ingenti nutantem vulnere civem,
Communi dare ſigna tuba, defendier îſdem
Turribus, atque una portarum clave teneri.
Sed jam ſerpentum major concordia: parcit
Cognatis maculis ſimilis fera. quando leoni
Fortior eripuit vitam leo? quo nemore unquam
Exſpiravit aper majoris dentibus apri?
Indica tigris agit rabida cum tigride pacem
Perpetuam: ſævis inter ſe convenit urſis.
Aſt homini ferrum lethale incude nefanda
Produxiſſe parum eſt, cum raſtra & ſarcula tantum
Adſueti coquere, & maris ac vomere laſſi
Neſcierint primi gladios extendere fabri.
Adſpicimus populos, quorum non ſufficit iræ
Occidiſſe aliquem; ſed pectora, brachia, vultum
Crediderint genus eſſe cibi. Quid diceret ergo,
Vel quo non fugeret, ſi nunc hæc monſtra videret
Pythagoras: cunctis animalibus abſtinuit qui
Tanquam homine, & ventri indulſit non omne legumen?

Digitized by Google

SATYRA XVI.

QUis numerare queat felicis præmia, Galle,
Militiæ? nam ſi ſubeuntur proſpera caſtra,
Me pavidum excipiat tironem porta ſecundo
Sidere: PLUS etenim fati valet hora benigni
Quam ſi nos Veneris commendet epiſtola Marti,
Et Samiâ genitrix, quæ delectatur arenâ.
Commoda tractemus primùm communia, quorum
Haud minimum illud erit, ne te pulſare togatus
Audeat: immo & ſi pulſetur, diſſimulet, nec
Audeat excuſſos Prætori oſtendere denteis,
Et nigram in facie tumidis livoribus offam,
Atque oculum medico nil promittente relictum.
Bardaicus judex datur hæc punire volenti
Calceus, & grandes magna ad ſubſellia ſuræ,
Legibus antiquis caſtrorum, & more Camilli
Servato, miles ne vallum litiget extra
Et procul à ſignis. juſtiſſima Centurionum
Cognitio eſt igitur de milite; nec mihi deerit
Ultio, ſi juſtæ defertur cauſſa querelæ.
Tota cohors tamen eſt inimica, omneſque manipli
Conſenſu magno efficiunt, curabilis ut ſit
Vindicta & gravior, quàm injuria; dignum erit ergo
Declamatoris mulino corde Vagelli,
Cùm duo crura habeas, offendere tot caligas, tot
Millia clavorum. quis tam procul abſit ab urbe?
Prætereà quis tam Pylades, molem aggeris ultra

Digitized by Google

Ut veniat? lacrymæ ſiccentur protinus, & ſe
Excuſaturos non ſollicitemus amicos:
Da teſtem, judex cùm dixerit: audeat ille,
Neſcio quis, pugnos qui vidit, dicere: Vidi,
Et credam dignum barbâ, dignumque capillis
Majorum. citiùs falſum producere teſtem
Contra paganum poſſis, quàm vera loquentem,
Contra fortunam armati, contraque pudorem.
Præmia nunc alia, atque alia emolumenta notemus
Sacramentorum. convallem ruris aviti
Improbus, aut campum mihi ſi vicinus ademit,
Et ſacrum effodit medio de limite ſaxum,
Quod mea cum patulo coluit puls annua libo;
Debitor aut ſumtos pergit non reddere nummos,
Vana ſupervacui dicens chirographa ligni:
Exſpectandus erit, qui lites incboat, annus
Totius populi: ſed tunc quoque mille ferenda
Tædia, mille moræ, toties ſubſellia tantùm
Sternuntur, tum facundo ponente lacernas
Cæditio, & Fuſco jam micturiente, parati
Digredimur, lentâque fori pugnamus arenâ.
Aſt illis, quos arma tegunt, & balteus ambit,
Quod placitum eſt, ipſis præſtatur tempus agendi,
Nec res atteritur longo ſufflamine litis.
Solis prætereà teſtandi militibus jus
Vivo patre datur: nam, quæ ſunt parta labore
Militiæ, placuit non eſſe in corpore cenſûs,
Omne tenet cujus regimen pater. ergo Coranum
Signorum comitem caſtrorumque æra merentem,

Quamvis

Quamvis jam tremulus, captat pater: hunc labor æquus
Provehit, & pulcro reddit ſua dona labori.
Ipſius certè ducis hoc referre videtur,
Ut, qui fortis erit, ſit feliciſſimus idem,
Ut læti phaleris omnes, & torquibus omnes.

FINIS.

Digitized by Google

A. PERSII FLACCI

SATYRAE SEX.

PROLOGUS.

NEC fonte labra prolui Caballino:
Nec in bicipiti ſomniaſſe Parnaſſo
Memini, ut repente ſic poëta prodirem.
Heliconiadaſque, pallidamque Pirenen
Illis remitto, quorum imagines lambunt
Hederæ ſequaces: ipſe ſemipaganus,
Ad ſacra vatum carmen affero noſtrum.
Quis expedivit pſittaco ſuum χαῖρε,
Picaſque docuit verba noſtra conari?
Magiſter artis, ingeniique largitor
Venter, negatas artifex ſequi voces.
Quod ſi doloſi ſpes refulſerit nummi,
Corvos poëtas, & poëtrias picas
Cantare credas Pegaſeium melos.

SATYRA I.

O Curas hominum! ô quantum eſt in rebus inane!
Quis leget hæc, min' tu iſtud ais, nemo Hercule, nemo?
Vel duo, vel nemo, turpe & miſerabile, quare?
Ne mihi Polydamas, & Troiades Labeonem
Prætulerint, nugæ, non, ſi quid turbida Roma

Elevet, accedas: examenve improbum in illa
Caſtiges trutina: nec te quæſiveris extra.
Nam Romæ eſt quis non? ac, ſi fas dicere: ſed fas
Tunc, cum ad caniciem, & noſtrum iſtud vivere triſte
Aſpexi, & nucibus facimus quæcunque relictis,
Cum ſapimus patruos: tunc, tunc, ignoſcite. Nolo:
Quid faciam? ſed ſum petulanti ſplene cachinno.
Scribimus incluſi, numeros ille, hic pede liber,
Grande aliquid, quod pulmo animæ prælargus anhelet.
Scilicet hæc populo, pexuſque togaque recenti,
Et natalitia tandem cum ſardonyche albus,
Sede leges celſa, liquido cum plaſmate guttur
Mobile conlueris, patranti fractus ocello.
Heic, neque more probo videas, neque voce ſerena,
Ingentes trepidare Titos, cum carmina lumbum
Intrant, & tremulo ſcalpuntur ubi intima verſu.
Tun' vetule auriculis alienis colligis eſcas?
Auriculis, quibus & dicas cute perditus, ohe.
Quò didiciſſe, niſi hoc fermentum, & quæ ſemel intus
Innata eſt, rupto jecore exierit caprificus?
En pallor, ſeniumque. ô mores! uſque adeone
Scire tuum nihil eſt, niſi te ſcire hoc ſciat alter?
At pulchrum eſt digito monſtrari, & dicier, hic eſt.
Ten' cirratorum centum dictata fuiſſe
Pro nihilo pendas? ecce inter pocula quærunt
Romulidæ ſaturi, quid dia poëmata narrent.
Heic aliquis, cui circum humeros hyacinthina læna eſt,
Rancidulum quiddam balba de nare locutus,
Phyllidas, Hypſipylas, vatum & plorabile ſi quid,

Digitized by Google

Eliquat; & tenero ſupplantat verba palato.
Aſſenſere viri: nunc non cinis ille poëtæ
Felix? non levior cippus nunc imprimit oſſa?
Laudant convivæ: nunc non è manibus illis,
Nunc non è tumulo, fortunataque favilla,
Naſcentur violæ? rides, ait, & nimis uncis
Naribus indulges: an erit qui velle recuſet
Os populi meruiſſe: & cedro digna locutus,
Linquere nec ſcombros metuentia carmina, nec thus?
Quiſquis es, ô modo quem ex adverſo dicere feci,
Non ego, cum ſcribo, ſi fortè quid aptius exit,
Quando hæc raro avis eſt, ſi quid tamen aptius exit,
Laudari metuam: neque enim mihi cornea fibra eſt:
Sed recti, finemque, extremumque, eſſe recuſo
EUGE tuum, & BELLE, nam belle hoc excute totum:
Quid non intus habet? Non heic eſt Ilias Acci
Ebria veratro? non ſi qua elegidia crudi
Dictarunt proceres? non quicquid denique lectis
Scribitur in citreis? calidum ſcis ponere ſumen:
Scis comitem horridulum trita donare lacerna:
Et, Verum, inquis, amo; verum mihi dicite de me.
Quî pote? vis dicam? nugaris, cum tibi calve
Pinguis aqualiculus propenſo ſeſquipede extet.
O Jane, à tergo quem nulla ciconia pinſit,
Nec manus auriculas imitata eſt mobilis albas,
Nec linguæ, quantum ſitiat canis Appula, tantæ.
Vos ô patricius ſanguis, quos vivere fas eſt.
Occipiti cæco, poſticæ occurrite ſannæ.
Quis populi ſermo eſt? quis enim? niſi carmina molli

Nunc demum numerò fluere, ut per lève ſeveros
Effundat junctura ungues: ſcit tendere verſum
Non ſecus, ac ſi oculo rubricam dirigat uno:
Sive opus in mores, in luxum, in prandia regum,
Dicere res grandes noſtro dat Muſa poëtæ.
Ecce modo heroas ſenſus afferre docemus
Nugari ſolitos Græcè, nec ponere lucum
Artifices, nec rus ſaturum laudare, ubi corbes,
Et focus, & porci, & fumoſa Palilia fœno:
Unde Remus, ſulcoque terens dentalia, Quinti,
Quum trepida ante boves Dictatorem induit uxor:
Et tua aratra domum lictor tulit: euge poëta.
Eſt nunc Briſæi quem venoſus liber Acci,
Sunt quos Pacuviuſque, & verrucoſa moretur
Antiopa, ærumnis cor luctificabile fulta.
Hos pueris monitus patres infundere lippos
Cum videas, quæriſne unde hæc ſartago loquendi
Venerit in linguas? unde iſtud dedecus, in quo
Troſſulus exultat tibi per ſubſellia lèvis?
Nilne pudet, capiti non poſſe pericula cano
Pellere, quin tepidum hoc optes audire? DECENTER!
Fur es, ait Pedio. Pedius quid? crimina raſis
Librat in antithetis, doctas poſuiſſe figuras
Laudatur, bellum hoc, hoc bellum? an Romule ceves?
Men' moveat quippe, & cantet ſi naufragus, aſſem
Protulerim? cantas cum fracta te in trabe pictum
Ex humero portes? verum, nec nocte paratum
Plorabit, qui me volet incurvaſſe querela.
Sed numeris decor eſt, & junctura addita crudis.

Claudere

Digitized by Google

Claudere ſi verſum didicit, Berecynthius Attin,
Et qui cæruleum dirimebat Nerea delphin,
Sic coſtam longo ſubduximus Appennino.
Arma virum, nonne hoc ſpumoſum & cortice pingui?
Ut ramale vetus prægrande ſubere coctum.
Quidnam igitur tenerum, & laxa cervice legendum?
Torva Mimalloneis implerunt cornua bombis,
Et raptum vitulo caput ablatura ſuperbo
Baſſaris, & lyncem Mænas flexura corymbis
Evion ingeminat: reparabilis adſonat Echo.
Hæc fierent, ſi teſticuli vena ulla paterni
Viveret in nobis? ſumma delumbe ſaliva
Hoc natat in labris: & in udo eſt Mænas, & Attin
Nec pluteum cædit, nec demorſos ſapit ungues.
Sed quid opus teneras mordaci radere vero
Auriculas? vide ſis ne majorum tibi fortè
Limina frigeſcant: ſonat heic de nare canina
Littera. Per me equidem ſint omnia protinus alba:
Nil moror: euge, omnes, omnes bene miræ eritis res,
Hoc juvat: heic, inquis, veto quiſquam faxit oletum.
Pinge duos angues: pueri, ſacer eſt locus: extra
Meiite, diſcedo. Secuit Lucilius Urbem,
Te Lupe, te Muti, & genuinum fregit in illis:
Omne vafer vitium ridenti Flaccus amico
Tangit, & admiſſus circum præcordia ludit,
Callidus excuſſo populum ſuſpendere naſo:
Men' mutire nefas, nec clam, nec cum ſcrobe? nuſquam.
Heic tamen infodiam. Vidi, vidi ipſe, libelle:
Auriculas aſini Mida rex habet. Hoc ego opertum,

Hoc

Hoc ridere meum tam nil, nulla tibi vendo
Iliade. Audaci quicunque afflate Cratino,
Iratum Eupolidem prægrandi cum ſene palles;
Aſpice & hæc, ſi fortè aliquid decoctius audis.
Inde vaporata lector mihi ferveat aure.
Non hic, qui in crepidas Grajorum ludere geſtit
Sordidus, & luſco qui poſcit dicere, luſce;
Seſe aliquem credens, Italo quod honore ſupinus
Fregerit heminas Areti ædilis iniquas:
Nec qui abaco numeros, & ſecto in pulvere metas
Scit riſiſſe vaſer, multum gaudere paratus,
Si Cynico barbam petulans Nonaria vellat.
His mane edictum, poſt prandia Calliroën do.

SATYRA II.

AD PLOTIUM MACRINUM.

HUnc, Macrine, diem numera meliore lapillo;
Qui tibi labentes apponit candidus annos.
Funde merum Genio, non tu prece poſcis emaci,
Quæ niſi ſeductis nequeas committere divis.
At bona pars procerum tacita libabit acerra.
Haud cuivis promptum eſt, murmurque, humileſq; ſuſurros
Tollere de templis, & aperto vivere voto.
Mens bona, fama, fides, hæc clarè, & ut audiat hoſpes:
Illa ſibi introrſum, & ſub lingua immurmurat: ô ſi
Ebullit patrui præclarum funus! &, ô ſi
Sub raſtro crepet argenti mihi ſeria dextro

Digitized by Google

Hercule! pupillumve utinam, quem proximus hæres
Impello, expungam! namque eſt ſcabioſus, & acri
Bile tumet. Nerio jam tertia ducitur uxor.
Hæc ſanctè ut poſcas, Tiberino in gurgite mergis
Mane caput bis, terque, & noctem flumine purgas.
Heus age, reſponde, minimum eſt quod ſcire laboro:
De Jove quid ſentis? eſtne, ut præponere cures
Hunc, cuinam? cuinam? vis Staio? an ſcilicet hæres,
Quis potior judex, puerisve quis aptior orbis?
Hoc igitur, quo tu Jovis aurem impellere tentas,
Dic agedum Staio: pro Juppiter ô bone, clamet.
Juppiter! at ſeſe non clamet Juppiter ipſe?
Ignoviſſe putas, quia cum tonat, ocyus ilex
Sulfure diſcutitur ſacro, quam tuque, domuſque?
An quia non fibris ovium, Ergennaque jubente,
Triſte jaces lucis, evitandumque bidental,
Idcirco ſtolidam præbet tibi vellere barbam
Juppiter? aut quidnam eſt, qua tu mercede deorum
Emeris auriculas? pulmone, & lactibus unctis?
Ecce avia, aut metuens divum matertera, cunis
Exemit puerum, frontemque, atque uda labella
Infami digito, & luſtralibus ante ſalivis
Expiat, urentes oculos inhibere perita,
Tunc manibus quatit, & ſpem macram ſupplice voto
Nunc Licini in campos, nunc Craſſi mittit in ædes.
Hunc optent generum rex & regina: puellæ
Hunc rapiant: quicquid calcaverit hic, roſa fiat.
Aſt ego nutrici non mando vota: negato
Juppiter hæc illi, quamvis te albata rogarit.

Poſcis opem nervis, corpuſque fidele ſenectæ:
Eſto, age: ſed grandes patinæ, tucetaque craſſa
Annuere his ſuperos vetuêre, Jovemque morantur.
Rem ſtruere exoptas cæſo bove, Mercuriumque
Arceſſis fibra: da fortunare penates,
Da pecus, & gregibus fœtum, quo, peſſime, pacto,
Tot tibi in flammis junicum omenta liqueſcant?
Et tamen hic extis, & opimo vincere ferto
Intendit: jam creſcit ager, jam creſcit ovile,
Jam dabitur, jamjam: donec deceptus, & exſpes
Nequicquam fundo ſuſpiret nummus in imo.
Si tibi craterras argenti, incuſaque pingui
Auro dona feram, ſudes, & pectore lævo
Excutias guttas, lætari prætrepidum cor:
Hinc illud ſubiit, auro ſacras quod ovato
Perducis facies, nam fratres inter aenos,
Somnia pituita qui purgatiſſima mittunt,
Præcipui ſunto, ſitque illis aurea barba.
Aurum, vaſa Numæ, Saturniaque impulit æra,
Veſtaleſque urnas, & Tuſcum fictile mutat.
O curvæ in terris animæ, & cæleſtium inanes!
Quid juvat hoc, templis noſtros immittere mores,
Et bona dies ex hac ſcelerata ducere pulpa?
Hæc ſibi corrupto caſiam diſſolvit olivo:
Et Calabrum coxit vitiato murice vellus:
Hæc baccam conchæ raſiſſe, & ſtringere venas
Ferventis maſſæ crudo de pulvere juſſit.
Peccat & hæc, peccat: vitio tamen utitur: at vos
Dicite pontifices, in ſancto quid facit aurum?

Nempe

Digitized by Google

Nempe hoc, quod Veneri donatæ virgine puppæ.
Quin damus id ſuperis, de magna quod dare lance
Non poſſit magni Meſſalæ lippa propago:
Compoſitum jus faſque animo, ſanctoſque receſſus
Mentis, & incoctum generoſo pectus honeſto?
Hæc cedo ut admoveam templis, & farre litabo.

SATYRA III.

NEmpe hæc aſſiduè. Jam clarum mane feneſtras
Intrat, & anguſtas extendit lumine rimas:
Stertimus indomitum quod deſpumare Falernum
Sufficiat, quintâ dum linea tangitur umbrâ.
En quid agis? ſiccas inſana canicula meſſes
Jamdudum coquit, & patulâ pecus omne ſub ulmo eſt.
Unus ait comitum: verumne? itane? ocyùs adſit
Huc aliquis, nemon'? turgeſcit vitrea bilis:
Findor: ut Arcadiæ pecuaria rudere credas.
Jam liber, & bicolor poſitis membrana capillis,
Inque manus chartæ, nodoſaque venit arundo.
Tunc queritur, craſſus calamo quod pendeat humor,
Nigra quòd infuſâ vaneſcat ſepia lymphâ;
Dilutas queritur geminet quòd fiſtula guttas.
O miſer; inque dies ultrà miſer, huccine rerum
Venimus? at cur non potiùs, teneroque columbo,
Et ſimilis regum pueris, pappare minutum
Poſcis, & iratus mammæ lallare recuſas?
An tali ſtudeam calamo? cui verba? quid iſtas
Succinis ambages? tibi luditur: effluis amens.

Digitized by Google

Contemnère, ſonat vitium percuſſa, maligne
Reſpondet viridi non cocta fidelia limo.
Udum & molle lutum es, nunc, nunc properandus: & acri
Fingendus ſine fine rotâ: ſed rure paterno
Eſt tibi far modicum, purum & ſine labe ſalinum.
Quid metuas? cultrixque foci ſecura patella eſt.
Hoc ſatis? an deceat pulmonem rumpere ventis,
Stemmate quòd Tuſco ramum milleſime ducis,
Cenſoremne tuum vel quòd trabeate ſalutas?
Ad populum phaleras: ego te intùs, & in cute novi.
Non pudet ad morem diſcincti vivere nattæ?
Sed ſtupet hic vitio, & fibris increvit opimum
Pingue: caret culpâ: neſcit quid perdat: & alto
Demerſus, ſumma rurſus non bullit in unda.
Magne pater divûm, ſævos punire tyrannos
Haud aliâ ratione velis, cum dira libido
Moverit ingenium ferventi tincta veneno,
Virtutem videant, intabeſcantque relictâ.
Anne magis Siculi gemuerunt æra juvenci,
Et magis auratis pendens laquearibus enſis
Purpureas ſubter cervices terruit, Imus,
Imus præcipites, quàm ſi ſibi dicat, & intus
Palleat infelix, quod proxima neſciat uxor?
Sæpè oculos, memini, tangebam parvus olivo,
Grandia ſi nollem morituri verba Catonis
Dicere, non ſano multùm laudanda magiſtro,
Quæ pater adductis ſudans audiret amicis.
Jure: etenim id ſummum, quid dexter ſenio ferret
Scire, erat in voto: damnoſa canicula quantum

Raderet,

Digitized by Google

Raderet, anguſtæ collo non fallier orcæ:
Neu quis callidior buxum torquere flagello.
Haut tibi inexpertum curvos deprendere mores,
Quæque docet ſapiens braccatis inlita Medis
Porticus inſomnis, quibus & detonſa juventus
Invigilat, ſiliquis, & grandi paſta polentâ.
Et tibi quæ Samios diduxit littera ramos,
Surgentem dextro monſtravit limite callem.
Stertis adhuc? laxumque caput compage ſolutâ
Oſcitat heſternum diſſutis undique malis?
Eſt aliquid quò tendis, & in quod dirigis arcum?
An paſſim ſequeris corvos, teſtaque, lutoque,
Securus quo pes ferat, atque ex tempore vivis?
Helleborum fruſtra, cum jam cutis ægra tumebit,
Poſcentes videas: venienti occurrite morbo.
Et quid opus Cratero magnos promittere montes?
Diſcite ô miſeri, & cauſas cognoſcite rerum,
Quid ſumus, & quidnam victuri gignimur, ordo
Quis datus, aut metæ quàm mollis flexus, & unde:
Quis modus argento, quid fas optare, quid aſper
Utile nummus habet: patriæ, cariſque propinquis
Quantum elargiri deceat: quem te Deus eſſe
Juſſit, & humanâ quâ parte locatus es in re.
Diſce: nec invideas, quòd multa fidelia putet
In locuplete penu, defenſis pinguibus Umbris,
Et piper, & pernæ, Marſi monumenta clientis:
Mænaque quòd primâ nondum defecerit orcâ.
Heic aliquis de gente hircoſa Centurionum
Dicat, Quod ſapio, ſatis eſt mihi: non ego curo

Digitized by Google

Eſſe quod Arceſilas, ærumnoſique Solones,
Obſtipo capite, & figentes lumine terram,
Murmura cùm ſecum, & rabioſa ſilentia rodunt,
Atque exporrecto trutinantur verba labello,
Ægroti veteris meditantes ſomnia, gigni
De nihilo nihilum, in nihilum nil poſſe reverti.
Hoc eſt quod palles: cur quis non prandeat, hoc eſt.
His populus ridet, multumque toroſa juventus
Ingeminat tremulos naſo criſpante cachinnos.
Inſpice: neſcio quid trepidat mihi pectus, & ægris
Faucibus exſuperat gravis halitus, inſpice ſodes,
Qui dicit medico; juſſus requieſcere, poſtquam
Tertia compoſitas vidit nox currere venas,
De majore domo modicè ſitiente lagenâ
Lenia loturo ſibi Surrentina rogavit.
Heus bone, tu palles. Nihil eſt. Videas tamen iſtud,
Quicquid id eſt: ſurgit tacitè tibi lutea pellis.
At tu deteriùs palles: ne ſis mihi tutor:
Jampridem hunc ſepeli: tu reſtas. Perge, tacebo.
Turgidus hic epulis, atque albo ventre, lavatur,
Gutture ſulfureas lentè exhalante mephites.
Sed tremor inter vina ſubit, calidumque triental
Excutit è manibus: dentes crepuere retecti.
Uncta cadunt laxis tunc pulmentaria labris.
Hinc tuba, candelæ: tandemque beatulus alto
Compoſitus lecto, craſſiſque lutatus amomis,
In portam rigidos calces extendit: at illum
Heſterni capite induto ſubiere Quirites.
Tange miſer venas, & pone in pectore dextram,

Nil

Digitized by Google

Nil calet hîc, ſummoſque pedes attinge, manuſque,
Non frigent, viſa eſt fortè pecunia, ſive
Candida vicini ſubriſit molle puella,
Cor tibi ritè ſalit? Poſitum eſt algente catino
Durum olus, & populi cribro decuſſa farina.
Tentemus fauces: tenero latet ulcus in ore
Putre, quod haud deceat plebeiâ radere betâ.
Alges, cùm excuſſit membris timor albus ariſtas:
Nunc face ſuppoſitâ ferveſcit ſanguis, & ira
Scintillant oculi: dicíſque, facíſque, quod ipſe
Non ſani eſſe hominis, non ſanus juret Oreſtes.

SATYRA IV.

REm populi tractas? barbatum hæc crede magiſtrum
Dicere, ſorbitio tollit quem dira cicutæ.
Quo fretus? dic hoc magni pupille Pericli.
Scilicet ingenium, & rerum prudentia velox
Ante pilos venit: dicenda, tacendaque calles.
Ergo ubi commotâ fervet plebecula bile,
Fert animus calidæ feciſſe ſilentia turbæ
Majeſtate manûs: quid deinde loquere? Quirites,
Hoc, puto, non juſtum eſt, illud male, rectiùs illud.
Scis etenim juſtum geminâ ſuſpendere lance
Ancipitis libræ: rectum diſcernis, ubi inter
Curva ſubit, vel cùm fallit pede regula varo:
Et potis es nigrum vitio præfigere theta.
Quin tu igitur ſummâ nequicquam pelle decorus
Ante diem blando caudam jactare popello

Deſinis,

Digitized by Google

Deſinis, Anticyras melior ſorbere meracas?
Quæ tibi ſumma bona eſt? uncta vixiſſe patella
Semper & aſſiduo curata cuticula ſole.
Exſpecta: haud aliud reſpondeat hæc anus. I nunc:
Dinomaches ego ſum, ſuffla, ſum candidus. Eſto:
Dum ne deterius ſapiat pannucea Baucis,
Cùm benè diſcincto cantaverit ocyma vernæ.
Ut nemo in ſeſe tentat deſcendere, nemo:
Sed præcedenti ſpectatur mantica tergo!
Quæſieris. Noſtrin' *Vectidi prædia? cujus?*
Dives arat Curibus quantum non milvus oberret:
Hunc ais? hunc diis iratis, genioque ſiniſtro:
Qui quandoque jugum pertuſa ad compita figit,
Seriolæ veterem metuens deradere limum,
Ingemit, Hoc *benè ſit: tunicatum cum ſale mordens*
Cæpe: & farrata pueris plaudentibus olla,
Pannoſam fæcem morientis ſorbit aceti?
At ſi unctus ceſſes, & figas in cute ſolem,
Eſt prope te ignotus, cubito qui tangat, & acre
Deſpuat in mores: penemque arcanaque lumbi
Runcantem, populo marcentes pandere vulvas.
Tu cum maxillis balanatum gauſape pectas,
Inguinibus quare detonſus gurgulio extat?
Quinque palæſtritæ licet hæc plantaria vellant,
Elixaſque nates labefactent forcipe adunca,
Non tamen iſta filix ullo manſueſcit aratro.
Cædimus, inque vicem præbemus crura ſagittis.
Vivitur hoc pacto: ſic novimus. Ilia ſubter
Cæcum vulnus habes: ſed lato balteus auro

Prætegit:

Prætegit: ut mavis, da verba, & decipe nervos,
Si potes. Egregium cum me vicinia dicat,
Non credam? Viſo ſi palles improbe nummo,
Si facis, in penem quicquid tibi venit amarum,
Si Puteal multâ cautus vibice flagellas:
Nequicquam populo bibulas donaveris aures.
Reſpue quod non es: tollat ſua munera cerdo:
Tecum habita: noris quam ſit tibi curta ſupellex.

SATYRA V.

Ad Annæum Cornutum, cujus fuit auditor.

Vatibus hic mos eſt, centum ſibi poſcere voces.
Centum ora & linguas optare in carmina centum:
Fabula ſeu mœſto ponatur hianda tragœdo,
Vulnera ſeu Parthi ducentis ab inguine ferrum.
Quorſum hæc? aut quantas robuſti carminis offas
Ingeris, ut par ſit centeno gutture niti?
Grande locuturi, nebulas Helicone legunto:
Si quibus aut Procnes, aut ſi quibus olla Thyeſtæ
Fervebit, ſæpè inſulſo cœnanda Glyconi.
Tu neque anhelanti, coquitur dum maſſa camino,
Folle premis ventos: nec clauſo murmure raucus
Neſcio quid tecum grave cornicaris ineptè,
Nec ſtloppo tumidas intendis rumpere buccas,
Verba togæ ſequeris, juncturâ callidus acri,
Ore teres modico: pallentes radere mores
Doctus, & ingenuo culpam defigere ludo.

Hinc

Digitized by Google

Hinc trahe quæ dicas: menſaſque relinque Mycenis
Cum capite & pedibus: plebejaque prandia noris.
Non equidem hoc ſtudeo, bullatis ut mihi nugis
Pagina turgeſcat, dare pondus idonea fumo.
Secreti loquimur: tibi nunc hortante Camenâ
Excutienda damus præcordia: quantaque noſtræ
Pars tua ſit Cornute animæ, tibi dulcis amice
Oſtendiſſe juvat: pulſa, dignoſcere cautus
Quid ſolidum crepet, & pictæ tectoria linguæ.
His ego centenas auſim depoſcere voces:
Ut quantum mihi te ſinuoſo in pectore fixi,
Voce traham purâ: totumque hoc verba reſignent,
Quod latet arcanâ non ennarabile fibrâ.
Cùm primùm pavido cuſtos mihi purpura ceſſit,
Bullaque ſuccinctis laribus donata pependit:
Cùm blandi comites, totâque impunè Suburrâ
Permiſit ſparſiſſe oculos jam candidus umbo:
Cumque iter ambiguum eſt, & vitæ neſcius error
Diducit trepidas ramoſa in compita mentes,
Me tibi ſuppoſui: teneros tu ſuſcipis annos
Socratico Cornute ſinu: tunc fallere ſollers
Appoſita intortos extendit regula mores:
Et premitur ratione animus, vincique laborat,
Artificemque tuo ducit ſub pollice vultum.
Tecum etenim longos memini conſumere ſoles,
Et tecum primas epulis decerpere noctes.
Unum opus, & requiem pariter diſponimus ambo,
Atque verecundâ laxamus ſeria menſâ.
Non equidem hoc dubites, amborum fœdere certo

Conſentire

Digitized by Google

Conſentire dies, & ab uno ſidere duci.
Noſtra vel æquali ſuſpendit tèmpora Librâ
Parca tenax veri, ſeu nata fidelibus hora
Dividit in Geminos concordia fata duorum:
Saturnumque gravem noſtro Jove frangimus unà.
Neſcio quod, certè eſt quod me tibi temperat, aſtrum.
Mille hominum ſpecies, & rerum diſcolor uſus:
Velle ſuum cuique eſt, nec voto vivitur uno.
Mercibus hic Italis mutat ſub ſole recenti
Rugoſum piper, & pallentis grana cumini:
Hic ſatur, irriguo mavult turgeſcere ſomno:
Hic campo indulget: hunc alea decoquit: ille
In venerem putret: ſed cum lapidoſa chiragra
Fregerit articulos veteris ramalia fagi,
Tunc craſſos tranſiſſe dies, lucemque paluſtrem,
Et ſibi jam ſeri vitam ingemuere relictam.
At te nocturnis juvat impalleſcere chartis.
Cultor enim es juvenum: purgatas inſeris aures
Fruge Clèantheâ: petite hinc juveneſque ſeneſque
Finem animo certum, miſeriſque viatica canis.
Cras hoc fiet. Idem cras fiet, quid? quaſi magnum
Nempe diem donas, ſed cùm lux altera venit,
Jam cras heſternum conſumſimus: ecce aliud cras
Egerit hos annos, & ſemper paulum erit ultrà.
Nam quamvis prope te, quamvis temone ſub uno
Vertentem ſeſe, fruſtrà ſectabere canthum,
Cum rota poſterior curras, & in axe ſecundo.
Libertate opus eſt: non hac, ut quiſque Velina
Publius emeruit ſcabioſum teſſerulâ far

Poſſidet. Heu ſteriles veri, quibus una Quiritem
Vertigo facit: hic Dama eſt non treſſis agaſo,
Vappa, & lippus, & in tenui farragine mendax.
Verterit hunc dominus, momento turbinis exit
Marcus Dama, papæ! Marco ſpondente recuſas
Credere tu nummos? Marco ſub judice palles?
Marcus dixit: ita eſt, adſigna Marco tabellas.
Hæc mera libertas, hoc nobis pilea donant.
An quiſquam eſt alius liber, niſi ducere vitam
Cui licet, ut voluit? licet, ut volo, vivere: non ſim
Liberior Bruto? Mendoſè colligis, inquit
Stoïcus hic, aurem mordaci lotus aceto. [*tolle.*
Hoc, (reliquum accipio,) LICET ILLUD, *&*, UT VOLO,
Vindictâ, poſtquam meus à prætore receſſi,
Cur mihi non liceat juſſit quodcunque voluntas,
Excepto ſi quid Maſurî rubrica vetavit?
Diſce: ſed ira cadat naſo, rugoſaque ſanna,
Dum veteres avias tibi de pulmone revello.
Non prætoris erat ſtultis dare tenuia rerum
Officia, atque uſum rapidæ permittere vitæ.
Sambucam citius caloni aptaveris alto.
Stat contrà ratio, & ſecretam garrit in aurem,
Ne liceat facere id, quod quis vitiabit agendo.
Publica lex hominum, naturaque continet hoc fas,
Ut teneat vetitos inſcitia debilis actus.
Diluis helleborum certo compeſcere puncto
Neſcius examen: vetat hoc natura medendi,
Navem ſi poſcat ſibi peronatus arator
Luciferi rudis, exclamet Melicerta periſſe

Frontem

Digitized by Google

Frontem de rebus. Tibi recto vivere talo
Ars dedit? & veri ſpeciem dinoſcere calles,
Ne qua ſub ærato mendoſam tinniat auro?
Quæque ſequenda forent, quæque evitanda viciſſim,
Illa priùs cretâ, mox hæc carbone notaſti?
Es modicus voti, preſſo lare, dulcis amicis:
Jam nunc aſtringas, jam nunc granaria laxes:
Inque luto fixum poſſis tranſcendere nummum:
Nec glutto ſorbere ſalivam Mercurialem?
Hæc mea ſunt, teneo, cum verè dixeris, eſto
Liberque, ac ſapiens, Prætoribus, ac Jove dextro.
Sin tu, cum fueris noſtræ paulò ante farinæ,
Pelliculam veterem retines, & fronte politus
Aſtutam vapido ſervas ſub pectore vulpem:
Quæ dederam ſuprà repeto, funemque reduco.
Nil tibi conceſſit ratio, digitum exere, peccas:
Et quid tam parvum eſt? ſed nullo thure litabis,
Hæreat in ſtultis brevis ut ſemuncia recti.
Hæc miſcere nefas: nec cum ſis cæterà foſſor,
Treis tantùm ad numeros ſatyri moveare Bathylli.
Liber ego, unde datum hoc ſumis tot ſubdite rebus?
An dominum ignoras, niſi quem vindicta relaxat?
I puer, & ſtrigiles Criſpini ad balnea defer.
Si increpuit, Ceſſas nugator? ſervitium acre.
Te nihil impellit; nec quicquam extrinſecùs intrat,
Quod nervos agitet, ſed ſi intùs, & in jecore ægro
Naſcantur domini, quî tu impunitior exis,
Atque hic, quem ad ſtrigiles ſcutica, & metus egit herilis?
Mane piger ſtertis: Surge, inquit Avaritia: eja

Digitized by Google

*Surge, negas, inſtat, Surge, inquit. Non queo. Surge.
Et quid agam? Rogitas? ſaperdas advehe Ponto,
Caſtoreum, ſtuppas, hebenum, thus, lubrica Coa:
Tolle recens primus piper è ſitiente camelo.
Verte aliquid; jura. Sed Juppiter audiet: eheu.
Varo, reguſtatum digito terebrare ſalinum
Contentus perages, ſi vivere cum Jove tendis.
Jam pueris pellem ſuccinctus, & œnophorum aptas
Ocyus ad navem: nihil obſtat, quin trabe vaſtâ
Ægæum rapias, niſi ſollers luxuria ante
Seductum moneat: Quò deinde inſane ruis? quò?
Quid tibi vis? calido ſub pectore maſcula bilis
Intumuit, quam non extinxerit urna cicutæ.
Tun' mare tranſilias? tibi tortâ cannabe fulto
Cœna ſit in tranſtro, Vejentanumque rubellum
Exhalet vapidâ læſum pice ſenſilis obba?
Quid petis? ut nummi, quos hic quincunce modeſto
Nutrieras, pergant avidos ſudare deunces?
Indulge genio, carpemus dulcia: noſtrum eſt,
Quod vivis: cinis, & manes, & fabula fies.
Vive memor leti: fugit hora: hoc, quod loquor, inde eſt.
En quid agis; duplici in diverſum ſcinderis hamo:
Hunccine, an hunc ſequeris? ſubeas alternus oportet
Ancipiti obſequio dominos: alternus oberres.
Nec tu, cum obſtiteris ſemel inſtantique negaris
Parêre imperio, Rupi jam vincula, dicas.
Nam & luctata canis nodum abripit: attamen illi
Cùm fugit, à collo trahitur pars longa catenæ.
Dave, citò, hoc credas jubeo, finire dolores*

Præteritos

Digitized by Google

Præteritos meditor: (crudum Chæreſtratus unguem
Abrodens ait hæc) An ſiccis dedecus obſtem
Cognatis? an rem patriam rumore ſiniſtro
Limen ad obſcænum frangam, dum Chryſidis udas
Ebrius ante fores extincta cum face canto?
Euge puer, ſapias, diis depellentibus agnum
Percute. Sed cenſen', plorabit Dave relicta?
Nugaris: ſoleâ, puer, objurgabere rubrâ.
Ne trepidare velis, atque arctos rodere caſſes.
Nunc ferus, & violens: at ſi vocet, Haud mora, dicas,
Quidnam igitur faciam? ne nunc, cùm accerſat, & ultrò
Supplicet, accedam? Si totus & integer illinc
Exieras, nec nunc, hic hic, quem quærimus, hic eſt:
Non in feſtuca, lictor quam jactat ineptus.
Jus habet ille ſui palpo quem ducit hiantem
Cretata ambitio? Vigila, & cicer ingere large
Rixanti populo, noſtra ut Floralia poſſint
Aprici meminiſſe ſenes: quid pulchrius? at cum
Herodis venêre dies, unctaque feneſtrâ
Diſpoſitæ pinguem nebulam vomuere lucernæ
Portantes violas, rubrumque amplexa catinum
Cauda natat thynni, tumet alba fidelia vino:
Labra moves tacitus, recutitaque ſabbata palles.
Tunc nigri lemures, ovoque pericula rupto:
Hinc grandes Galli, & cum ſiſtro luſca ſacerdos,
Incuſſere deos inflantes corpora, ſi non
Prædictum ter mane caput guſtaveris allî.
Dixeris hæc inter varicoſos centuriones,
Continuò craſſum ridet Vulfenius ingens,
Et centum Græcos curto centuſſe licetur.

SATY-

SATYRA VI.

AD CÆSIUM BASSUM.

ADMOVIT jam bruma foco te, Baſſe, Sabino?
Jamne lyra, & tetrico vivunt tibi pectine chordæ?
Mire opifex numeris veterum primordia rerum,
Atque marem ſtrepitum fidis intendiſſe Latinæ,
Mox juvenes agitare jocos, & pollice honeſto
Egregios luſiſſe ſenes? Mihi nunc ligus ora
Intepet, hibernatque meum mare, quâ latus ingens
Dant ſcopuli, & multâ littus ſe valle receptat.
Lunai portum eſt operæ cognoſcere cives.
Cor jubet hoc Enni, poſtquam deſtertuit eſſe
Mæonides, Quintus pavone ex Pythagoreo.
Heic ego ſecurus vulgi, & quid preparet Auſter
Infelix pecori: ſecurus, & angulus ille
Vicini, noſtro quia pinguior: & ſi adeo omnes
Diteſcant orti pejoribus, uſque recuſem
Curvus ob id minui ſenio, aut cœnare ſine uncto,
Et ſignum in vapida naſo tetigiſſe lagena.
Diſcrepet his alius. Geminos horoſcope varo
Producis genio. Solis natalibus, eſt qui
Tingat olus ſiccum muria vafer in calice empta,
Ipſe ſacrum irrorans patinæ piper: hic bona dente
Grandia magnanimus peragit puer: utar ego, utar?
Nec rhombos ideo libertis ponere lautus,
Nec tenuem ſollers turdarum noſſe ſalivam.
Meſſe tenus propriâ vive: & (granaria fas eſt)

Emole

Digitized by Google

Emole, quid metuas? occa: & ſeges altera in herba eſt.
Aſt vocat officium: trabe ruptâ, Bruttia ſaxa
Prendit amicus inops: remque omnem, ſurdaque vota
Condidit Ionio: jacet ipſe in littore, & unà
Ingentes de puppe Dei: jamque obvia mergis
Coſta ratis laceræ: nunc & de ceſpite vivo
Frange aliquid: largire inopi, ne pictus oberret
Cærulea in tabula. Sed cœnam funeris heres
Negliget, iratus quod rem curtaveris: urnæ
Oſſa inodora dabit: ſeu ſpirent cinnama ſurdum,
Seu ceraſo peccent caſiæ neſcire paratus.
Tune bona incolumis minuas? & Beſtius urget
Doctores Grajos. Ita fit, poſtquam ſapere urbi
Cum pipere, & palmis venit noſtrum hoc maris expers,
Fœniſecæ craſſo vitiarunt unguine pultes.
Hæc cinere ulteriore metuas! at tu, meus heres
Quiſquis eris, paulùm à turba ſeductior audi.
O bone num ignoras? miſſa eſt à Cæſare laurus
Inſignem ob cladem Germanæ pubis, & aris
Frigidus excutitur cinis: ac jam poſtibus arma,
Jam chlamydes regum, jam lutea gauſapa captis,
Eſſedaque, ingenteſque locat Cæſonia Rhenos:
Diis igitur, genioque ducis centum paria, ob res
Egregiè geſtas, induco: quis vetat? aude.
Væ, niſi connives, Oleum, artocreaſque popello
Largior: an prohibes? dic clarè: Non adeo, inquis,
Exoſſatus ager juxtà eſt. Age, ſi mihi nulla
Jam reliqua ex amitis, patruelis nulla, proneptis
Nulla manet patrui, ſterilis matertera vixit,

Deque

Digitized by Google

Deque avia nihilum ſupereſt: accedo Bovillas,
Clivumque ad Virbî: præſto èſt mihi Manius heres.
Progenies terræ? quære ex me, quis mihi quartus
Sit pater: haud promptè, dicam tamen, adde etiam unum,
Unum etiam, terræ eſt jam filius: & mihi ritu
Manius hic generis propè major avunculus exit.
Qui prior es, cur me in decurſu lampada poſcas?
Sum tibi Mercurius: venio Deus huc ego, ut ille
Pingitur: an renuis? vin' tu gaudere relictis?
Deeſt aliquid ſummæ: minui mihi: ſed tibi totum eſt,
Quicquid id eſt. Ubi ſit, fuge quærere, quod mihi quondam
Legârat Tadius: neu dicta repone paterna:
Fœnoris accedat merces: hinc exime ſumtus:
Quid reliquum eſt? reliquum? nunc nunc impenſiùs unge,
Unge puer caules. Mihi feſtâ luce coquatur
Urtica, & fiſſâ fumoſum ſinciput aure:
Ut tuus iſte nepos olim ſatur anſeris extis,
Cum moroſa vago ſingultiet inguine vena,
Patriciæ immejat vulvæ? mihi trama figuræ
Sit reliqua: aſt illi tremat omento popa venter?
Vende animam lucro, mercare, atque excute ſollers
Omne latus mundi: ne ſit præſtantior alter,
Cappadocas rigidâ pingues plauſiſſe cataſtâ.
Rem duplica. Feci: jam triplex: jam mihi quartò,
Jam decies redit in rugam. Depunge, ubi ſiſtam.
Inventus, Chryſippe, tui finitor acervi.

FINIS.

Digitized by Google

LECTIONES VARIANTES IN JUVENALEM

Ex Codicibus MSS. & Excuſis.

Verſ. SATYRA I.

6	*IN tergo necdum*	a tergo nondum
10	*Furtivæ*	furtive
22	*Meviæ*	Neviæ
33	*Poſt*	& poſt, *al.* it poſt
42	*at ſic*	inquit
46	*premit*	premat
47	*&*	at
55	*ſi*	ſed, *al.* ſit
57	*ſtertere*	ſternere
58	*ſperare*	ſpectare
60	*citato*	rotato
62	*cum ſe*	dum ſe
74	*aliquis*	aliquid
80	*Cluvienus*	Cluvenius
90	*poſita*	plena
100	*limen & ipſi*	nomen & illi
106	*purpura major*	purpura majus, *al.* purpura amator
119	*facient*	faciant
130	*Arabarches*	Arabates
131	*mejere*	mingere
134	*homini*	hominis, *al.* hominum
139	*erit*	edit
142	*amictus*	amictum
153	*non*	nunc
161	*verbum*	verum

Digitized by Google

168	*iræ*	ira

SATYRA II.

5	*invenies*	invenias
7	*Pluteum*	Puteum
36	*Laronia*	Latonia
38	*atque*	ad quem
44	*Scantiniæ*	Scatinia
49	*Cluviam*	Cluniam
50	*Hippo*	Hiſpo
52	*veſtra*	noſtra
57	*codice*	cortice
58	*ſolo*	ſoli
64	*canentem*	loquentem
65	*Laronia*	Latonia
68	*Pollitas*	Polluicas, Pollineas, *al.* Pollutas
--	*Fabulla*	Labulla
76	*deceant*	deceat
80	*porrigine*	prurigine
81	*conſpecta*	compacta, *al.* contacta
92	*Cotytto*	Cochiton, *al.* Cotyton
93	*tactum*	tinctum
94	*obliquæ*	oblita
97	*galbina*	galbana
116	*abrumpere*	abſcindere
117	*quadringenta*	quadraginta
118	*cantaverat*	cantaverit
119	*dictum*	actum
139	*corpora*	corpore
140	*moriuntur*	morientur
141	omittitur in Patiſſon. Editione	
146	*Catulis Paullique*	Catulis Pauliſque
----	*& Fabiis*	atque Fabinis
159	*illuc*	illic
----	*quidem*	quid
160	*Juberna*	Vivernæ, *al.* Juvernæ

Digitized by Google

167	*Heic*	ſic
170	*referunt*	referent

SATYRA III.

36	*vulgus*	vulgum
--	*& verſo p. v.*	converſo pollice vulgi
83	*coctona*	cottana
118	*pinna*	penna
120	*Hermarcus*	Erimachus, *al.* Erimanthus
158	*Juveneſque*	juvenemque
177	*ſimileiſque*	ſimilemque
187	*iſtud*	illud
190	*gelida*	gelidæ
191	*aut*	aut in
206	*ſervabat*	ſervavit
215	*& jam accurrit*	etiam occurrit
231	*lacerta*	lacernæ
232	*illum*	ipſis
200	*obtritum*	obtrita
261	*more*	morte
271	*percuſſum*	percuſſo
288	*procemia*	præmia
304	*ſiluit*	ſolvit
306	*tutæ*	tuto
319	*reddet*	reddit
320	*Helvinam*	Eluſinam
322	*adjutor*	auditor

SATYRA IV.

1	*& eſt*	adeſt
7	*quas*	quot
22	*exſpectes*	exſpectas
25	*pretio*	pretium
33	*pacta*	fracta
34	*&*	hic
60	*ſuberant*	ſuperant
63	*ut ceſſit*	exceſſit

Digitized by Google

64	*ſpectant*	expectant
78	*atque*	atque hic
96	*iam feſtinata*	jam deſtinata
97	*cum*	in
125	*habes*	habens
127	*excidat*	excidit
131	*alta*	illa
145	*Albanam*	Albani
146	*coactos*	coactus
147	*Cattis*	Getis
150	*illa*	ille

SATYRA V.

5	*credere*	reddere
11	*ſordes*	ſordem
12	*pige*	ſinge
13	*ſolidam*	ſolitam
15	*rarum*	raro
16	*adhibere*	accire
26	*proludunt*	procedunt
38	*berylla*	beryllos
41	*auctor*	amicos, *al.* aduncos
51	*vobis*	nobis
73	*artoptæ*	artocopi
74	*vis tu*	vix tu
80	*diſtendat*	diſtinguat
84	*Cammarus*	Gammarus
87	*adſertur*	offertur
91	*atros*	atris
---	omittitur in Patiſſon.	
111	*gloria*	gratia
118	*Alledius*	Allichius
122	*dictata*	mandata
--	*magiſtri*	magiſter
136	*vobis h. p. h.*	vos hunc præſtatis honorem
153	*mali*	pomi

SATYRA

Digitized by Google

Satyra VI.

13	*compoſitive*	compoſitique
41	*ulla*	illa
52	*tende*	necte
53	*vir*	vix
81	*mirmillonem*	aut mirmillonem
90	*contemſerat*	contemſerit
100	*maritum*	marito
103	*juventa*	juventa eſt
120	*ſed*	&
123	*conſtitit*	proſtitit
125	in quibuſdam MSS. & excuſis deeſt.	
130	*nec dum*	ſed non
183	*diem*	die
200	*junctam*	vinctam
213	*nolet*	nolit
218	*dictabitur*	ditabitur
226	*advolat*	avolat
229	*numerus*	numeris
237	*arceſſitus* ita legendum ex vulgato illo *ac ſecretus*, quod degeneravit ex *accerſitus*.	
238	*ſilet*	pavet
264	*ride*	ridet
265	*Cæcive*	Creteive
274	*exſpectantibus*	ipſis ſpectantibus
277	*exſorbes*	abſorbes
-- --	*quas*	quot
288	*contingi parva ſineb.*	conjungi parva ſinebat
293	*ulciſcitur*	ulciſcimur
295	*iſtos*	hiſtros
308	*cum*	non
316	*Priapi*	Priapo
320	*Sauſeja*	Laufela
324	*nil ibi*	nil tibi
329	*jam dormit*	dormitat
331	*ſumto*	ſumta

--*cucullo*

Digitized by Google

331	*cucullo*	cuculla
340	in MSS. Amſtelædam. ſequitur poſt 337.	
343	*Numæ*	Numen
365	*reputant*	repetunt
378	*tondendum*	tundendum
386	*&*	cum
392	*pertulit*	protulit
395	*vos*	nos
401	*ſtrictiſque*	ſicciſque
408	*famam*	flammam
410	*arva*	arma
413	*quæ*	quod
415	*exerata*	exhortata
429	*loto terram*	terram luto
430	*auratæ*	aut lata
442	*nemo æra*	atque æra
456	*marite*	maritum
459	*extentis magnis commiſit*	extenſis magno committit
453	*dicetur*	dicatur
474	*precium curæ*	operæ precium
479	*flagello*	flagellis
483	*tranſverſa*	tranſacta
486	*profectura domus*	profectura domo
490	*diſponit*	componit
498	*ceſſat*	ceſſet
514	*rapta*	rupta
521	*ſemel expiet*	ſimul explicat
527	*calidaque*	calidusque
533	*linigero*	lanigero
541	*propano*	pepano
543	*in*	ad
551	*rimabitur*	rimatur &
558 & 559	in quodam vet. cod. deſiderantur.	
582	*utrinque*	utrumque
585	*Indus*	inde
596	*ſterileis*	ſterilem
602	*ſæpe*	ſemper

Digitized by Google

609	*utque ſuos ridens*	utque ſuos ſemper
622	*longa--ſaliva*	longam--ſalivam
642	*Tragicis*	magicis
648	*rabie*	& rabie
658	*inſulſam*	inviſam

Satyra VII.

3	*celebres notique*	multi celebreſque
8	*umbra*	arca
20	*vos*	nos
22	*ſpectanda*	exſpectanda
25	*componis*	conſcribis
26	*clude*	claude
39	*&*	aut
40	*Maculonis*	Macculonus
60	*mæſta*	ſæva, *al.* ſana
62	*Heuoche*	Evoe
65	*veſtræ*	noſtræ
73	*alveolos*	albiolos
114	*lacernæ*	lacertæ
117	*laſſo*	laxo
123	*ex fædere*	in fœdera
124	*licet*	petet
134	*ſtlataria*	ſplataria
139	*fidimus eloquio*	ut redeant veteres
144	*Gallus*	Coſſus
146	*producere*	deducere
149	*ponere*	imponere
153	*perferet*	proferet
156	*diverſæ forte*	diverſa parte
157	*noſſe velint*	ſcire volunt
163	*fulmina*	flumina
166	*hæc*	aſt
192	*adpoſitam*	oppoſitam
193	*jaculator*	joculator
222	*hora*	umbra

Digitized by Google

240, 241. hi verſis a quibuſdam non putantur eſſe Juvenalis

242 *cura ſed*	curas &

SATYRA. VIII.

1 *Stemmata*	Schemata
4 *humeroſque*	naſumque
5 *Corvinum, & Galbam*	Corvini & Gallum
8 *fumoſos*	famoſos
17 *traducit*	producit
47 *plebe*	gente
66 *trito ducunt*	tritoque trahunt
90 *exſucta*	exhauſta--exuta--exuſta
96 in MSS. Amſtelædam. precedit priorem 95.	
129 *&*	nec
133 *ponas*	pingas
147, 151, 167 *Lateranus*	Damaſippus
174 *& furibus, ac*	aut furibus, aut
201 *pugnantem, aut*	aut pugnantem
203 *faciem*	frontem
204 *librata*	fibrata
225 *cantu*	ſaltu
236 *veſtra*	noſtra
256 *pube*	plebe
258 *quæ*	qui
266 *produxit*	eduxit
275 *illud*	aliud

SATYRA IX.

14 *Bruttia præſtabat calida tibi*	præſtabat calidi circumlitis
25 *ſcelerare*	celebrare
26 *quodque taces*	quod taceo, atque
40 *ac cevet*	atque cavet
46 *quam dominum*	non dominum
61 *conluſore*	cum luſore

Digitized by Google

68	*puerorum Aquilone*	ſervorum menſe
84	*actorum--libris*	auctorum---titulis
100	*cara eſt*	careas
106	*taceant*	clament
110	*carptores*	raptores, *al.* partores
117	*Lauſeja*	Laufela
120	*peſſima*	maxima
137	*thure*	ære
138	*exorare*	exornare
139	*figam*	fingam

SATYRA X.

30	*auctor*	alter
73	*remi*	tremens
78	*effudit*	effugit
81	*Panem*	Pan
90	*habere*	haberi
97	*tanti*	tantum
136	*ſummo--arcu*	ſumma--arce
149	*percuſſa*	perfuſa
162	*vigilare*	jugulare
189	*Hoc recto vultu ſolum, hoc & pallidus optas*	hoc altus cœlumque tuens, hoc p. o.
198	*membra*	labra
201	*gnatiſque*	votiſque
254	*ſocius*	ſocio
263	*quo non*	quo jam
310	*i nunc & juvenis ſpecie*	nunc ergo ſpeciem juvenis
320	*exuet*	eruet

SATYRA XI.

4	*therma*	turmæ
18	*oppoſitis*	optatis
22	*laudabile*	miſerabile
29	*erectum*	ereptum
91	*poſtremo*	rigidique
97	*coronati*	coronatum
106	*venientis*	fulgentis

Digitized by Google

107 *oſtenderet*	offenderet
109 in MSS. Amſtelædam.	præcedit *v.* 108
113 *oceani*	oceano, *al.* occiduo
124 *mittit*	nutrit
128 *vires*	bilis
134 *ulla unquam obſonia*	nunquam ulla obſonia
144 *furtis*	fruſtis
153 *notos*	natos
191 *mappæ*	palmæ

Satyra XII.

1 *dulcior*	carior
3 *cædimus*	ducimus
17 *fulguris*	fulminis
20 *percuſſum*	pertuſum
54 *recidit--ſummitteret*	decidit--ſuccideret
73 *ſumen- mirabile*	numen--miſerabile
77 *currunt*	occurrunt
81 *tuti ſtagna ſinus*	tunc ſtagnante ſinu
100 *tabellis*	libellis
106 *paratum*	ſolebant
110 *turrem*	turbam, *al.* turmam

Satyra XIII.

3 *malorum*	laborum
26 *numerus vix eſt*	numero vix ſunt
57 *fraga*	farra
73 *illa*	ille
86 *in fortunæ qui*	qui in fortunæ jam
114 *cum mittere*	emittere
124 *majoribus*	melioribus
140 *ten'o*	te nunc
142 *nos viles pulli*	nos vilis populus
195 *quatiente a. t.*	quatiens animum
175 *abreptum*	affectum
223 *fulgura*	fulmina
226 *judicet*	vindicet
242 *ruborem*	pudorem

Digitized by Google

SATYRA XIV.

Poſt *v.* 1. MSS. Baſil. habet,

Et quod majorum vitio ſequiturque minores

33	*auctoribus*	doctoribus
38	*damnandis. hujus*	damnis. hujuſce
45	*puer eſt*	puter eſt
62	*læve*	levet
63	*furit*	firmat
110	*veſte*	voce
112	*tutela*	cautela
117	*modo*	malo
124	*minimas*	nimias
129	*medio*	medici
147	*jumenta*	armenta
176	*immodici*	indomiti
184	*homini veteris*	homines veteres
228	*producit*	providit
269	*ac vilis*	ſiculis
289	*unde*	una, *al.* uda
293	*coemti*	coemtor
315	*habes*	abeſt
328	*Craſſi*	Roſci

SATYRA XV.

25	*duxerat*	deduxerat
46	*turba*	ripa
93	*olim*	uſi
95	*quæ ultima*	culmina
133	*optima*	ultima, *al.* intima
163	*rabida*	rapida
168	*extendere*	extundere, *al.* excudere

SATYRA XVI.

v. 9. deeſt in MSS. Amſtelæd.

23	*mulino*	mutinenſi
29	*cum*	quem
39	*puls--patulo*	plus--vetulo
45	*tum f. p. lac*	jam f. p. lacernas

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Lp 15.7.42.2

Harvard College Library

PERSIUS COLLECTION

GIFT OF

MORRIS HICKY MORGAN

(Class of 1881)

PROFESSOR OF CLASSICAL PHILOLOGY

JANUARY, 1910

Digitized by Google

Digitized by Google